ZAŁĄCZNIK NR 1
DO UCHWAŁY NR XXXIV/253/2021
RADY GMINY KRASNE
z dnia 29 stycznia 2021 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KRASNE

CZĘŚĆ I
UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY KRASNE

TEKST JEDNOLITY

ROZDZIAŁY ZMIENIONE ZMIANĄ NR 6

10 UWARUNKOWANIA DLA TERENÓW OBJĘTYCH ZMIANAMI ORAZ ANALIZY POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY KRASNE[6]

Tekst zmiany Nr 6 cz. I pisany kursywą oznaczony nawiasem z indeksem 6 […][6]

ROZDZIAŁY ZMIENIONE ZMIANĄ NR 4

11 UWARUNKOWANIA DLA TERENÓW OBJĘTYCH ZMIANĄ NR 4

Tekst zmiany Nr 4 pisany kursywą oznaczony nawiasem z indeksem 4 […][4]

KRASNE 29.01.2021 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KRASNE zostało uchwalone Uchwałą Nr XVI/161/2000 Rady Gminy Krasne z dnia 28 kwietnia 2000 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KRASNE - ZMIANA NR 1 - zostało uchwalone Uchwałą Nr VIII/73/2003 Rady Gminy Krasne z dnia 10 lipca 2003 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KRASNE - ZMIANA NR 2 - zostało uchwalone Uchwałą Nr XLI/302/2009 Rady Gminy Krasne z dnia 2 grudnia 2009 r.

[STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KRASNE - ZMIANA NR 6 cz. I - zostało uchwalone Uchwałą Nr XXV/185/2020 Rady Gminy Krasne z dnia 26 maja 2020 r.][6]

[STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KRASNE - ZMIANA NR 4 - zostało uchwalone Uchwałą Nr XXXIV/253/2021 Rady Gminy Krasne z dnia 29 stycznia 2021 r.][4]

SPIS TREŚCI

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OPRACOWANIA
   - 1.1. Wstęp 4
   - 1.2. Charakter i zakres opracowania..... 4
   - 1.3. Podstawowe materiały wejściowe..... 5

2. OGÓLNE ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWOJU GMINY KRASNE
   - 2.1. Mocne i słabe strony gminy..... 6
   - 2.2. Misja gminy..... 8
   - 2.3 Cele i zadania strategiczne..... 8

3. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY WYNIKAJĄCE Z CZYNNIKÓW ZEWNĘTRZNYCH
   - 3.1. Położenie w regionie..... 11
   - 3.2. Funkcje gminy w układzie województwa podkarpackiego..... 11
   - 3.3. Powiązania z gminami sąsiadującymi..... 11

4. UWARUNKOWANIA ROZWOJU WYNIKAJĄCE Z PRZYRODNICZYCH, KULTUROWYCH I KRAJOBRAZOWYCH WARTOŚCI ŚRODOWISKA
   - 4.1. Uwarunkowania przyrodnicze..... 12
   - 4.2. Uwarunkowania kulturowe..... 17
   - 4.3. Uwarunkowania wynikające z walorów krajobrazowych..... 29

5. UWARUNKOWANIA ROZWOJU EKONOMICZNYCH FUNKCJI GMINY
   - 5.1. Uwarunkowania rozwoju działalności gospodarczej..... 32
   - 5.2. Uwarunkowania rozwoju funkcji rolniczej..... 33
   - 5.3. Uwarunkowania rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej..... 37

6. UWARUNKOWANIA ROZWOJU FUNKCJI OSADNICZEJ
   - 6.1. Ludność i zagadnienia społeczne..... 39
   - 6.2. Osadnictwo..... 48
   - 6.3. Infrastruktura społeczna..... 48

7. UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI
   - 7.1. Komunikacja kolejowa..... 51
   - 7.2. Komunikacja drogowa..... 51

8. UWARUNKOWANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
   - 8.1. Uwarunkowania w zakresie zaopatrzenia w wodę..... 54
   - 8.2. Uwarunkowania w zakresie odprowadzania ścieków..... 60
   - 8.3. Uwarunkowania w zakresie kanalizacji deszczowej..... 63
   - 8.4. Uwarunkowania w zakresie ogrzewnictwa..... 64
   - 8.5. Uwarunkowania w zakresie zaopatrzenia w gaz..... 66
   - 8.6 Uwarunkowania w zakresie gospodarki odpadami..... 67
   - 8.7. Uwarunkowania w zakresie elektroenergetyki..... 67
   - 8.8. Uwarunkowania w zakresie telekomunikacji..... 69

9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STRUKTURY WŁASNOŚCI GRUNTÓW I CHARAKTERU RUCHU BUDOWLANEGO
   - 9.1. Struktura własności gruntów..... 71
   - 9.2. Charakterystyka ruchu budowlanego..... 73

[10. UWARUNKOWANIA DLA TERENÓW OBJĘTYCH ZMIANAMI ORAZ ANALIZY POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY KRASNE..... .74][6]
   - *[10.1. Uwarunkowania dla terenów objętych zmianą nr 6 cz. I…… 74][6]*
   - *[10.2. Analiza potrzeb i możliwości rozwoju Gminy Krasne ……..…….. 78][6]*

[10.3. Uwarunkowania dla terenu objętego zmianą nr 4 uchwaloną Uchwałą Nr XXXIV/253/2021 Rady Gminy Krasne z dnia 29 stycznia 2021 r.81][4]

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OPRACOWANIA

I.1. WSTĘP

Gospodarka przestrzenna jest w świetle obowiązujących przepisów najbardziej autonomiczną dziedziną funkcjonowania gminy – tu jej kompetencje sięgają aż do stanowienie prawa lokalnego (przepisów gminnych) jakim jest uchwalony plan zagospodarowania przestrzennego. Na gruncie planowania przestrzennego gmina ma nie tylko prawo ale i obowiązek określenia koncepcji swego przyszłościowego rozwoju w postaci studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Nie ma natomiast takiego obowiązku w dziedzinie gospodarki finansowej mimo to została opracowana wieloletnia strategia rozwoju gospodarczego jako zadania odrębnego poprzedzającego studium.

1.2. CHARAKTER I ZAKRES OPRACOWANIA

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krasne zwane dalej STUDIUM zostało opracowane stosownie do przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415 Z 1996 r. z późniejszymi zmianami).

Zmiana Nr 2 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krasne zostało opracowana stosownie do przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy . (Dz. U. z 2004 Nr 118 poz. 1223).

Zgodnie z ustawą w STUDIUM zostały określone:

- obszary objęte ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- obszary zabudowane i wymagające przekształceń lub rehabilitacji,
- obszary przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe.

STUDIUM ma charakter opracowania perspektywicznego stanowiącego podstawę prowadzenia polityki przestrzennej na obszarze gminy z uwzględnieniem uwarunkowań, celów i kierunków polityki przestrzennej państwa na terenie województwa. Uchwalone STUDIUM jako dokument o charakterze aktu kierownictwa wewnętrznego obowiązuje organy samorządu gminnego i jednostki podległe w zakresie;

- koordynacji własnych i ponadlokalnych zamierzeń w zakresie gospodarki przestrzennej,

- zasilania informacyjnego dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- promocji rozwoju gminy.

1.3. PODSTAWOWE MATERIAŁY WEJŚCIOWE

1. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2000 -2006.
2. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU RZESZOWSKIEGO NA LATA 2000 - 2006
3. STRATEGIA ROZWOJU GMINY KRASNE
   opracowana przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego w maju 1998 r.
4. PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2007-2013 opracowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w 2007 r.
5. OCENA PRZYRODNICZA OBSZARU GMINY KRASNE
   wykonana w 1997 r. przez Pracownię Sozologiczną Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Przemyślu.
6. STUDIUM OCHRONY WARTOŚCI KULTUROWYCH I KRAJOBRAZU DLA GMINY KRASNE
   opracowane przez dr Jana Malczewskiego z Przedsiębiorstwa Projektowania Konserwacji i Rewaloryzacji DANRES w Rzeszowie
7. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE GMINY KRASNE
   opracowane w 1999 r. przez mgr Jana Plaskacza i mgr Jana Rakusia
8. OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE PODSTAWOWE DO ZMIANY NR 2 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIEUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KRASNE
   opracowane w 2007 r. przez inż. Irenę Wójtowicz
9. MAPY TOPOGRAFICZNE edycja 1999 / 2000
10. MAPA SOZOLOGICZNA 1:10 000 edycja 2000
11. MAPA BONITACJI GLEB GMINY KRASNE 1:25 000
12. MAPA GLEBOWO-ROLNICZA GMINY KRASNE 1:25 000
13. ZDJĘCIA SATELITARNE OBSZARU GMINY KRASNE
14. OCENA AKTUALNOŚCI STUDIUM UWARUNKOWAŃI KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KRASNE ORAZ PLANÓW MIEJSCOWYCH
15. Wnioski do ZMIANY NR 2 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KRASNE

2. OGÓLNE ZALOŻENIA STRATEGII ROZWOJU GMINY KRASNE

2.1. MOCNE I SŁABE STRONY GMINY

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KRASNE została opracowana w maju 1998 r. przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Gospodarczego na podstawie analizy diagnostycznej Gminy Krasne. Podstawą formalno-prawną do podjęcia prac była uchwała Nr XXXI/219/97 Rady Gminy Krasne z dnia 18 grudnia 1997 r.

Punktem wyjścia do planowania strategicznego stał się raport o stanie gminy. Pozwoliło to na sfomułowanie problemów gminy, ich zweryfikowanie i próbę określenia stosownych rozwiązań w oparciu o szanse rozwojowe gminy. Strategia zawiera zhierarchizowane pod względem czasu i ważności decyzje rozwojowe, które pozwolą na dostosowanie się gminy do dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości. Strategia rozwoju gminy stanowi niezbędny i cenny materiał wejściowy dla potrzeb studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Krasne. Na podstawie przeprowadzonych analiz dokonano analizy mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń Gminy Krasne.

A. Położenie i środowisko naturalne

Mocne strony	Słabe strony
• lokalizacja gminy • możliwości rozbudowy • połączenia komunikacyjne • bliskie związki funkcjonalne z aglomeracjami miejskimi • walory turystyczno - krajoznawcze • wysoka jakość gleb • surowce mineralne(złoża gazu ziemnego i torfu)	• stan środowiska naturalnego • nieuregulowane potoki • niekorzystne stosunki wodne (podmokłe tereny)
Szanse	Zagrożenia
• planowana autostrada • bliskość granicy z Ukrainą	• podział gminy trasą E-40

B. Warunki demograficzne, potencjał ludzki

Mocne strony	Słabe strony
• wysoki odsetek ludności pracującej poza rolnictwem • dostęp do taniej siły roboczej • wysokie kwalifikacje zawodowe ludności • wysoki stopień integracji społeczeństwa • duży potencjał ludzki w wieku produkcyjnym	• brak możliwości przekwalifikowania zawodowego • niskie dochody społeczeństwa • płytki rynek pracy • słabe wykorzystanie potencjału
Szanse	Zagrożenia
• mobilna, dobrze wykształcona młodzież • wzrastający przyrost naturalny	• wyludnianie się wsi • emigracja młodego pokolenia • brak miejsc pracy

C. Poziom zaspokojenia warunków socjalno-bytowych

Mocne strony	Słabe strony
• szeroki dostęp do szkolnictwa ponadpodstawowego • zasoby mieszkaniowe • ilość placówek służby zdrowia i opieki społecznej • podstawowa baza placówek oświatowych • poziom nauczania (wysokie wyniki uczniów z gminy) • rodzinna atmosfera szkół oraz wysoki poziom opieki	• zły stan placówek oświatowych (stare budynki w większości wymagające remontu) • brak pomieszczeń świetlicowych w niektórych szkołach podstawowych • brak informacji (kanałów wymiany informacji) o poziomie oferty oświatowej
Szanse	Zagrożenia
• wzrost liczby ludności • reforma ubezpieczenia społecznego i służby zdrowia • wzrastająca popularność jednorodzinnego budownictwa mieszkaniowego	• potoczne opinie społeczności, że jakość placówek oświatowych na wsi jest niższa niż w miastach • nieunormowana sytuacja reformy szkolnictwa

D. Gospodarka

Mocne strony	Słabe strony
• ilość placówek usługowo-handlowych • zasoby siły roboczej • rozwinięte drobne rzemiosło • możliwość zmiany profilu produkcji – dużą elastyczność	• struktura wielkości gospodarstw rolnych • struktura własności gospodarstw rolnych • niewłaściwie wykorzystywane zasoby ziemi • plan zagospodarowania przestrzennego nieadekwantny do potrzeb rozwojowych
Szanse	Zagrożenia
• dostęp do tanich kredytów • rosnące zapotrzebowanie w przedsiębiorstwach przetwórstwa spożywczego • lokalizacja zakładów przemysłowych • zapotrzebowanie na usługi budowlane	• wzrastające wymogi jakościowe • brak wymiany informacji pomiędzy producentami a przemysłowcami

E. Infrastruktura techniczna

Mocne strony	Słabe strony
• rozwinięta sieć dróg • dobrze rozwinięte usługi telekomunikacyjne • sieć elektryczna, poziom reelektryfikacji • sieć gazowa	• nieuregulowane stosunki melioracyjne • brak kanalizacji i kanalizacji burzowej • brak uzbrojenia terenów • brak chodników i przejść przy trasie E 40 • wąskie mosty • niska przepustowość mostów
Szanse	Zagrożenia
• budowa autostrady • możliwość inwestowania	• zwiększająca się liczba mieszkańców, • nieuregulowane sprawy odbioru i wywozu śmieci

F Kultura, sport, turystyka

Mocne strony	Słabe strony
• podstawowa baza rekreacyjno - kulturalna	• brak zaangażowania młodzieży • brak środków finansowych na na rozwijanie działalności rekreacyjno – sportowej • wysokie koszty utrzymania już istniejącej
Szanse	Zagrożenia
• bliskość dużego miasta wojewódzkiego	• degradacja psychofizyczna społeczeństwa

G. Warunki wspierające rozwój gospodarczy

	Słabe strony
• wizerunek gminy • podejście do lokalnego rozwoju gospodarczego • dostępność do placówek bankowych i kredytów	• brak dostępu do kapitału • brak instytucji wspierających rozwój gospodarczy
Szanse	Zagrożenia
• pozyskiwanie inwestorów	• brak zbiorowych form gospodarowania • stagnacja gospodarki

2.2. MISJA GMINY

Misja Gminy Krasne wypracowana przez mieszkańców koncentruje się na jej istotnych problemach, dostosowując kierunki działań do długoterminowych celów pełniąc równocześnie funkcje motywacyjne i promocyjne. Misja określa obszary strategiczne i przybliżony czasokres realizacji planu.

Gmina Krasne sąsiadująca z Rzeszowem i posiadająca z miastem bardzo dobre związki funkcjonalne chce pełnić w stosunku do niego funkcje pomocnicze i na nich opierać swój rozwój. Główne inwestycje będą kierowane na zagospodarowanie terenów wzdłuż ważnych szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren gminy.

Gmina będzie oferować zinwentaryzowane tereny budowlane z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe i handlowo – usługowe. Atrakcją dla mieszkańców i potencjalnych inwestorów będzie szeroko rozwinięta sfera usług podstawowych oraz gwarancja spokoju i bezpieczeństwa.

2.3. CELE I ZADANIA STRATEGICZNE

Cele i zadania wypracowane zostały w trakcie debat planowania strategicznego i podzielone na 5 obszarów:

Obszar 1 Infrastruktura techniczna

Cele obszaru	Zadania realizacyjne
• dalszy, celowy rozwój infrastruktury technicznej • akumulacja rezerw finansowych pod potrzeby infrastruktury technicznej	• kontynuacja budowy kanalizacji sanitarnej • budowa sieci wodociągowej wraz z ujęciem dla Malawy oraz rozbudowa sieci wodociągowej ze zbiornikiem retencyjnym dla osiedla Słocina – Leśniczówka • budowa i modernizacja dróg gminnych • modernizacja sieci gazowej i elektrycznej • regulacja wód gruntowych i opadowych (melioracja, regulacja Starego Wisłoczyska) • budowa sieci kanalizacji burzowej • budowa chodników przy drogach wojewódzkich w terenach o dużym natężeniu ruchu

Obszar 2 Zagospodarowanie terenów

Cele obszaru	Zadania realizacyjne
• rozwój ekonomiczny gminy ze szczególnym naciskiem na rozwój drob przedsiębiorczości	• zmiany w planie zagospodarowania przestrzennego • zinwentaryzowanie terenów • wytrasowanie terenów pod drogi gminne • regulacja stanu prawnego terenów przeznaczonych pod budownictwo i inwestycje

Obszar 3 Infrastruktura społeczna i sfera usług

Cele obszaru	Zadania realizacyjne
• kompleksowy rozwój usług komunalnyc • zabezpieczenie terenów rekreacyjnych dla mieszkańców pobliskiego Rzeszowa • stworzenie warunków do rozwoju teren rekreacyjnych	• inwentaryzacja walorów turystyczno – rekreacyjnych • wytyczenie ścieżek rowerowych i tras spacerowych • wykorzystanie naturalnych warunków przyrodniczych do produkcji karpia i amura • kampania reklamowa walorów turystyczno - przyrodniczych gminy Krasne • dostosowanie bazy oświatowej do przyszłej reformy szkolnictwa • promocja wewnętrzna podejmowanych działań • świadczenie usług opiekuńczo – wychowawczych na bazie istniejących placówek szkolnych

Obszar 4 Rozwój pasa wzdłuż drogi krajowej Nr 4

Cele obszaru	Zadania realizacyjne
• nowe inwestycje na obszarach położonych wzdłuż drogi krajowej Nr 4 – rozwój strefy inwestycyjnej	• inwestycja gminna – Centrum Handlowo – Promocyjne • pozyskiwanie kapitału obcego

Obszar 5 Ekologia

Cele obszaru	Zadania realizacyjne
• utrzymanie specyficznego charakteru gminy odróżniającego ją od wielkomiejskich osiedli • uatrakcyjnianie i promocja terenów gminy • ochrona terenów gminy przed degradacją środowiska naturalnego	• ochrona wód powierzchniowych, powietrza i gleb • edukacja ekologiczna mieszkańców • zagospodarowanie nieczystości płynnych i stałych • segregacja odpadów • zalesienie terenów mniej atrakcyjnych (m. innymi górzystych w okolicach istniejących lasów) • promowanie produkcji zdrowej żywności

3. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY WYNIKAJĄCE Z CZYNNIKÓW ZEWNĘTRZNYCH

3.1. POŁOŻENIE W REGIONIE

Gmina Krasne położona jest w centralnej części Województwa Podkarpackiego, w granicach administracyjnych Powiatu Rzeszowskiego, na wschód od Miasta Rzeszowa. Po powiększeniu Rzeszowa na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z 26 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2005 Nr 141 poz. 1185) o miejscowości Słocina i Załęże w granicach administracyjnych Gminy Krasne od 1 stycznia 2006 r. leżą następujące miejscowości: Krasne, Palikówka, Strażów i Malawa. Powierzchnia Gminy Krasne wynosi 3910 ha, z tego:

- Krasne 1340 ha,
- Palikówka 705 ha,
- Strażów 595 ha,
- Malawa 1270 ha.

Gminę Krasne zamieszkuje aktualnie 9913 osób (stan na 1 stycznia 2009 r. Obserwuje się stały, niewielki wzrost liczby mieszkańców, głównie w wyniku migracji.
Przez teren gminy przebiega droga krajowa Nr 4, stanowiąca ważny szlak komunikacyjny o przebiegu wschód-zachód. Oprócz ważnego szlaku kołowego przez obszar gminy przebiega szlak kolejowy E-30 Wrocław - Kraków – Rzeszów -Przemyśl.

3.2. FUNKCJE GMINY W UKŁADZIE WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Gmina Krasne wchodzi w skład aglomeracji rzeszowskiej, a część jej terenów, leżąca w sąsiedztwie Rzeszowa i głównych kierunków komunikacyjnych podlega postępującym procesom urbanizacji. Podstawowymi funkcjami gminy są:

- funkcja usługowa
- funkcja mieszkaniowa obejmująca obszary urbanizujące się
- funkcja rolnicza związana z rolniczą przestrzenią produkcyjną i jej zasobami

W strukturze sieci osadniczej miejscowość Krasne jest ośrodkiem lokalnym pełniącym funkcje administracyjno – usługowe dla obszaru gminy. Ośrodkiem ponadlokalnym jest miasto Rzeszów, siedziba władz województwa podkarpackiego, będące równocześnie siedzibą władz powiatu rzeszowskiego. Rzeszów świadczy dla gminy usługi wyższego rzędu: administracyjne, ekonomiczne, kulturalne, zdrowotne i wymiaru sprawiedliwości.

3.3. POWIĄZANIA Z GMINAMI SĄSIADUJĄCYMI

Gmina Krasne leży w obszarze szybko rozwijającej się aglomeracji rzeszowskiej a konkretnie w jej wschodniej części na odcinku Rzeszów – Łańcut. Posiada dobre powiązania funkcjonalno - przestrzenne z miastem Rzeszów i otaczającymi ją gminami. Zapewniają je:

- komunikacja kolejowa
- komunikacja drogowa
- infrastruktura techniczna

Gminy Krasne współpracuje z Miastem Rzeszowem oraz gminami sąsiednimi w ramach zrzeszenia Związek Komunalny Wisłok.

4. UWARUNKOWANIA ROZWOJU WYNIKAJĄCE Z PRZYRODNICZYCH, KULTUROWYCH I KRAJOBRAZOWYCH WARTOŚCI ŚRODOWISKA

4.1. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE

4.1.1. Cel i podstawa sporządzenia opracowania

Celem przeprowadzonych prac jest rozpoznanie i analiza elementów środowiska przyrodniczego z punktu widzenia racjonalnego rozwoju osadnictwa jak również rolnictwa z zachowaniem i ochroną walorów przyrodniczych obszaru objętego granicami administracyjnymi gminy.

Opracowanie wykonano na podstawie przeglądowego kartowania terenu, dokonanego w marcu 1999 r. Ponadto wykorzystano dostępną literaturę i istniejące materiały archiwalne, a to:

- DOKUMENTACJA HYDROGEOLOGICZNA ZBIORNIKÓW WÓD PODZIEMNYCH NR 425, 426, 427 opracowana przez Krakowskie Przedsiębiorstwo Geologiczne Sp. z.o.o. PRO- GEO w 1996 r.,
- PLAN OPERACYJNY OCHRONY PRZED POWODZIĄ GMINY KRASNE wykonany przez Biuro Projektów Wodnych Melioracji w Rzeszowie w grudniu 1980 r.,
- opracowania fizjograficzne, geotechniczne, geologiczno-inżynierskie i hydrogeologiczne dla obszaru gminy,
- OCENA PRZYRODNICZA OBSZARU GMINY KRASNE opracowana przez Biuro Urządzania Lasów i Geodezji Leśnej Oddział w Przemyślu w 1997 r.

4.1.2. Morfologia terenu

Obszar gminy Krasne położonej na wschód od m. Rzeszowa rozciąga się kierunku północ-południe.
W oparciu o podział Polski na jednostki fizyczno-geograficzne J. Kondrackiego, na obszarze gminy można wyróżnić 3 mezorgiony ułożone równoleżnikowo. Północna – najniżej położona część gminy znajduje się w obrębie Pradoliny Podkarpackiej, część środkowa w obrębie Pogórza Rzeszowskiego, a południowa – najwyżej położona – w obrębie Pogórza Dynowskiego.

Pradolina Podkarpacka jest obniżeniem rozciągającym się u podnóża Karpat, którym płynęły wody fluwioglacjalne w czasie zlodowacenia krakowskiego. Kierunek dawnego przepływu wyznaczają biegi odcinków dolin i ich dopływów: Wisłoki – Wielopolki, dopływu Wisłoka – Mrówki (Mrowli) i samego Wisłoka po dolinę Sanu.
Pogórze Rzeszowskie rozciągające się pomiędzy doliną Wisłoka i Sanu leży na południe od Pradoliny Podkarpackiej, przylegając bezpośrednio do progu Pogórza Dynowskiego. Budują je pofałdowane utwory mioceńskie wznoszące się do wysokości 280 – 300 mnpm., przykryte płaszczem glin lessopodobnych o dość znacznej miąższości.

Pogórze Dynowskie stanowi obszar rozciągający się pomiędzy dolinami Wisłoka i Sanu. W granicach gminy rozciąga się północna część Pogórza. Jest to wyrównana, rozcięta erozyjnie powierzchnia wyżynna o wysokości 260 – 390 mnpm.

Pod względem morfologicznym na obszarze gminy wyróżniono szereg jednostek i form morfologicznych.

Północna część gminy położona jest w obrębie terasy nadzalewowej rzeki Wisłok, która to rzeka ukształtowała swoją dolinę w obrębie Pradoliny Podkarpackiej. Terasa stanowi płaską wyrównaną powierzchnię o niewielkich deniwelacjach porozcinaną licznymi starorzeczami Wisłoka. Są to formy stosunkowo młode, bardzo wyraźnie zaznaczające się w terenie, na znacznej swej długości wypełnione wodą lub stale podmokłe. Powierzchnia terasy pocięta jest siecią licznych rowów melioracyjnych. W części południowej w miejscu kontaktu równiny z wierzchowiną lessopodobną powierzchnia terasy nadbudowana jest przez stożki napływowe utworzone przez cieki spływające z wyżej położonych terenów.

W środkowej części gminy, położonej w obrębie Pogórza Rzeszowskiego wyróżnia się wierzchowinę lessopodobną (lessową) stanowiącą lekko falistą powierzchnię wznoszącą się do wysokości 250 mnpm., rozciętą doliną rzeki Młynówki – dopływu Wisłoka oraz szeregiem dolin nieckowatych. W morfologii tej części gminy wyróżnia się dolina rzeki Młynówki o przebiegu zbliżonym do równoleżnikowego, osiągająca szerokość od 100 do 400 m.

W południowej części gminy położonej w obrębie Pogórza Dynowskiego osiągającego wysokość ponad 400 m, można wyróżnić:

- stoki pogórza cechujące się zróżnicowanymi nachyleniami, na znacznej powierzchni przekraczające 10%. W obrębie stoków lokalnie występują osuwiska. Powierzchnia stoków porozcinana jest szeregiem dolin wciosowych i nieckowatych, które w przewadze mają południkowy kierunek spływu.
- doliny nieckowate - formy o zróżnicowanej wielkości, o płaskich dnach i wyraźnie zarysowujących się zboczach. Na niektórych swych odcinkach, szczególnie górnych, doliny te przechodzą w doliny wciosowe, charakteryzujące się stromymi zboczami o charakterze skarp i płaskich wąskich dnach.

Reasumując należy stwierdzić, że na przeważającej części obszaru gminy rzeźba nie jest czynnikiem utrudniającym zagospodarowanie terenu. Jedynie w obrębie Pogórza Dynowskiego czynnikiem utrudniającym zagospodarowanie, w szczególności lokalizację zabudowy, jest występowanie osuwisk.

Poza wymienionymi, naturalnymi formami ukształtowaniaterenu występują również formy antropogeniczne w postaci nasypów drogowych i kolejowych, wyrobisk poeksploatacyjnych, rowów melioracyjnych i innych.

4.1.3. Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym obszar gminy położony jest na pograniczu Zapadliska Przedkarpackiego i Karpat fliszowych.
Zapadlisko Przedkarpackie stanowi rozległe obniżenie na przedpolu Karpat wypełnione trzeciorzędowymi, szarobrunatnymi iłami mioceńskimi o miąższości przekraczającej 2000 m. Mioceńskie utwory morskie przykrywa warstwa utworów fluwioglacjalnych zlodowacenia krakowskiego, reprezentowanych przez gliny, piaski różnoziarniste i żwiry. Utwory te w stropie przykrywa warstwa utworów lessopodobnych (lokalnie lessów). Karpaty fliszowe, w obrębie których położona jest południowa część gminy, reprezentowane są przez brzeżne fałdy skibowe, zbudowane z utworów piaskowcowych naprzemianległych z łupkami. Na warstwach tych zalegają utwory deluwialne reprezentowane przez gliny, gliny pylaste, gliny pylaste zwięzłe i pyły. Wśród tych utworów lokalnie występują domieszki rumoszu skalnego. W obrębie stoków objętych procesami osuwiskowymi występują utwory koluwialne reprezentowane przez gliny, gliny pylaste i zwięzłe.

W obrębie doliny Wisłoka i jego dopływu Młynówki występują mady rzeczne reprezentowane przez gliny pylaste, pyły, pyły piaszczyste zalegające na serii utworów piaszczysto-żwirowych, których strop zalega na głębokości od 2,5 do 8,5 mppt.
Wśród mad rzecznych występują lokalnie przewarstwienia w postaci wkładek namułów lub torfów. Miąższość namułów jest zróżnicowana, od 0,4 do 2,0 m. Lokalnie – na kontakcie terasy z wierzchowiną lessopodobną (lessową) namuły występują bezpośrednio pod warstwą glebową.
Warstwa żwirów zalega na utworach trzeciorzędowych, których strop występuje na głębokości od 9,2 do 14,6 mppt.

4.1.4. Informacje o surowcach mineralnych

Na obszarze gminy, w środkowej jej części, znajduje się część obszaru górniczego Husów-Albigowa-Krasne1 oraz część obszaru górniczego Palikówka:

- Husów-Albigowa-Krasne 1 zatwierdzony decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa nr Dge/EZ/487/1199/99 z dnia 8.03.1999 r.
- Palikówka zatwierdzony decyzją Ministra Środowiska nr 12/2000 z dnia 17.10.2000r.

Według informacji zawartej w opracowaniu fizjograficznym dla Gminy Krasne, we wsi Krasne znajduje się udokumentowane złoże kruszywa pochodzenia wodno-lodowcowego, szacowane na ponad 75000 t.

4.1.5. Charakterystyka warunków wodnych

Gmina Krasne położona jest w dorzeczu rzeki Wisłok, płynącej na północny-zachód od granic gminy. Przez środkową część gminy przepływa prawobrzeżny dopływ Wisłoka – Młynówka, płynąca w kierunku zachodnim przejmując szereg cieków lub rowów melioracyjnych. Rzeka Młynówka przepływa doliną o szerokości od 100 – 400 m. W północnej części gminy znajduje się odcinek starego koryta Wisłoka, tzw. Stare Wisłoczysko. Jest to starorzecze wypełnione wodą, zarastające na niektórych odcinkach. Do Starego Wisłoczyska odprowadzają swe wody nieliczne potoki wypływające w obrębie Pogórza Rzeszowskiego oraz rowy melioracyjne. Wody Młynówki i Starego Wisłoczyska są znacznie zanieczyszczone i na znacznej swej długości nie odpowiadają normom.
Na obszarze gminy można wyróżnić trzy obszary o zróżnicowanych warunkach hydrogeologicznych.

Obszar I – dolina Wisłoka i dolina Młynówki.
Zasadniczy poziom wód gruntowych związany jest z serią piaszczysto-żwirową i zalega na głębokości 4,0 – 6,2 mppt i ma charakter napięty.
W obrębie mad występują wody o charakterze wód zawieszonych. Występują one na głębokości 1,0 – 2,2 mppt i nie tworzą poziomu ciągłego. Pochodzą głównie z infiltracji wód opadowych i roztopowych.

Obszar II – Pogórze Rzeszowskie.
Poziom cechujący się większą wydajnością wody, związany jest z serią piasków i żwirów pochodzenia wodno-lodowcowego. W utworach pyłowych lokalnie występują sączenia wód śródglinowych, których wydajność jest zazwyczaj niewielka, całkowicie uzależniona od zasilania przez wody opadowe i roztopowe.

Obszar III – Pogórze Dynowskie.
Wody nie tworzą ciągłego poziomu, mają charakter wód szczelinowych związanych ze spękaniami skał fliszowych. Zróżnicowany jest poziom ich występowania – od 1,5 do poniżej 10 mppt.
W obrębie utworów zboczowych lub na kontakcie ich z warstwą wietrzelin mogą występować sączenia wód śródglinowych. Wydajność ich jest zróżnicowana, uzależniona od zasilania przez wody opadowe i roztopowe.

4.1.6. Gleby

Na obszarze gminy Krasne przeważają gleby o wysokiej wartości dla rolnictwa. Na przeważającej powierzchni gminy występują gleby klasy III a i IIIb. Na terenie wsi Krasne i Malawa, występują gleby klasy II. Stosunkowo małą powierzchnię zajmują gleby klasy IVa i IVb, które występują w częściach wsi Palikówka, Strażow i Malawa. Występujące na obszarze gminy gleby zaliczane są do kompleksu pszennego bardzo dobrego i dobrego oraz żytnego bardzo dobrego, wskazane do ochrony przed nierolniczym wykorzystaniem i powinny stanowić bazę dla rozwoju intensywnego warzywnictwa, sadownictwa i rolnictwa jako zaplecze żywieniowe dla Rzeszowa.
W południowej części gminy, głównie w obrębi Pogórza Dynowskiego następuje zjawisko silnej degradacji gleb przez procesy osuwiskowe oraz zjawisko erozji. Należy na tych terenach wprowadzić zabiegi w celu maksymalnego ograniczenia erozji przez orkę poprzecznostokową, tarasowanie zboczy, wprowadzanie użytków zielonych i leśnych.

4.1.7. Szata roślinna

Lasy na obszarze gminy Krasne zajmują powierzchnię ok. 300 ha. Zaliczane są do siedliska lasu świeżego wyżowego. Drzewostan takiego lasu w stanie naturalnym składa się w 30-40% z jodły, 30-40% buka, 10-20% dębu i modrzewia. Lasy Gminy Krasne są mocno przetrzebione, zubożone o bardziej szlachetne gatunki (modrzew, jodła), a na ich miejsce wprowadzone zostały grab, osika, topola. Lasy występują głównie w południowej części gminy (Pogórze Dynowskie). W połowie lasy należą do prywatnych właścicieli, pozostała część powierzchni leśnej to lasy państwowe administrowane przez Nadleśnictwo Błażowa. Lasy występujące w obrębie dolin nieckowatych oraz w obrębie doliny Wisłoka, to lasy olsowe, składające się z jesionu, olchy z domieszką dębu i świerka.

Szczegółową charakterystykę szaty roślinnej terenu gminy oraz wykaz drzew kwalifikowanych jako pomniki przyrody i proponowanych jako pomniki przyrody zawiera OCENA PRZYRODNICZA OBSZARU GMINY KRASNE opracowana przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddz. w Przemyślu. Powyższe opracowanie zawiera również charakterystykę faunistyczną gminy. Numery na rysunku STUDIUM przy pomnikach przyrody i stanowiskach roślin oraz zwierząt chronionych odpowiadają wykazowi zawartemu w powyższym opracowaniu.

4.1.8. Warunki klimatyczne

Warunki klimatyczne na ogół są korzystne. Obszar Gminy Krasne należy wg R. Gumińskiego do podkarpackiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej. Jest to obszar określany jako przejściowy pomiędzy górami a Kotliną Sandomierską, charakteryzujący się następującymi parametrami:

- okres wegetacyjny - ok. 200 dni
- pokrywa śnieżna - 60 – 80 dni
- dni z przymrozkami - 110 – 120 dni
- opady roczne - 700 – 800 mm
- średnia roczna temperatura - 8° C
- średnia temperatura stycznia - - 3° C
- średnia temperatura lipca - 18° C
- usłonecznienie na pow. poz. - 62,5 Kcal/cm^2
- dominujący kierunek wiatru - zachodni.

Elementami wpływającymi na zróżnicowanie warunków topoklimatycznych są: rzeźba terenu, szata roślinna i wody gruntowe, powodujące różnice temperatur, wilgotności powietrza i powstawanie mgieł. Mniej korzystne warunki klimatyczne występują w

północnej części gminy, w obrębie doliny Wisłoka. Są one narażone na częste występowanie mgieł i spływy chłodnego powietrza z południowej części gminy wzniesionej ponad dolinę Wisłoka. Posiadają one również gorsze warunki termiczno-wilgotnościowe.

Duże zróżnicowanie topoklimatu występuje w południowej części gminy – na Pogórzu Dynowskim, kształtowane głównie przez licznie występujące w rzeźbie terenu doliny wciosowe i nieckowate. W ciągu dnia – szczególnie w partiach stokowo-wierzchowinowych w zależności od nasłonecznienia i usłonecznienia oraz nawietrzania, występują duże lokalne zróżnicowania temperatur maksymalnych. W nocy w obrębie dolin zachodzą zjawiska inwersji termicznych. W ciągu roku występuje okresowo silne nawietrzanie partii szczytowo-wierzchowinowych, natomiast stosunkowo słabo przewietrzane są doliny.

Najkorzystniejsze warunki topoklimatyczne posiadają obszary wiarzchowiny lessopodobnej (lessowej) oraz stoki Pogórza o ekspozycji południowej. Mniej korzystnymi warunkami charakteryzuje się terasa nadzalewowa Wisłoka – szeroki pas terenów w północnej części gminy. Mało korzystne warunki topoklimatu są w obrębie fragmentów stoków o ekspozycji północnej i większych nachyleniach. Tutaj najdłużej zalega pokrywa śnieżna.

Niekorzystne warunki topoklimatu cechują tereny dolin bocznych i dolin wciosowych. Występuje na tych terenach zjawisko częstych mgieł i zalegania chłodnego powietrza. Najczęściej doliny te stanowią rynny spływu chłodnego powietrza. Łagodząco i wyrównująco na przebieg amplitudy temperatur mają wpływ obszary leśne.

4.1.9. Walory krajobrazowe

Gmina Krasne należy do rejonów o przeciętnych walorach krajobrazowych. Najbardziej atrakcyjnie krajobrazowo jest południowa część gminy położona w obrębie Pogórza Dynowskiego. Decyduje o tym w głównej mierze bardzo urozmaicona morfologia terenu. Z kulminacyjnych punktów terenowych rozciąga się widok na miasto Rzeszów, dolinę Wisłoka, a w kierunku południowym na pagórkowate wzniesienia pozostałej części Pogórza Dynowskiego.

Większość obszaru gminy posiada bardzo dobre warunki lokalizacji zabudowy. Wysokie klasy gleb stoją w pewnym stopniu w sprzeczności z możliwościami rozwoju jednostek osadniczych. Niemniej jednak wskazano tereny, które ze względu na właściwości nośne gruntów i warunki klimatyczne mogą być wskazane pod zabudowę.

W obrębie terasy nadzalewowej rzeki Wisłok występują mniej korzystne warunki lokalizacyjne, z uwagi na gorsze warunki klimatyczne i stosunkowo płytko występującą wodę gruntową. W tych terenach należy lokalizować budynki bez podpiwniczenia, a ponadto tak kształtować zabudowę aby zapewnić przewietrzanie tych terenów. Niewskazana jest natomiast zabudowa w terenach gdzie występują zjawiska osuwiskowe tj. w południowej części gminy. Niekorzystnymi terenami dla zabudowy są również doliny boczne, nieckowate i wciosowe. Podkreślić należy, że w południowej części gminy i na dużych spadkach rzeźba terenu jest czynnikiem utrudniającym swobodny rozwój jednostek osadniczych.

Aktualnie większość płynących przez obszar gminy cieków prowadzi wody znacznie zanieczyszczone, głównie bakteriologicznie. Jedynie pełna regulacja problemu ścieków bytowych i gospodarczych wpłynie na poprawę czystości wód w ciekach.

4.2. UWARUNKOWANIA KULTUROWE

4.2.1. Stan badań

Tereny Gminy Krasne były od wczesnego średniowiecza obszarem, na którym dokonywały się interesujące procesy osadnicze w bezpośredniej bliskości granicy państwowej polsko – ruskiej. Stan badań dotyczący historii tego terenu ocenić można jako zadowalający, choć nadal większość wsi gminy nie posiada monografii historycznych. Problemem osadnictwa na terenie włości rzeszowskiej zajął się już na początku XX w. Jan Pęckowski w pierwszej syntezie dziejów miasta Rzeszowa. Przed wybuchem drugiej wojny światowej dziejom dóbr rzeszowskich w czasach saskich osobną rozprawę poświęcił Julian Nieć. Jednakże dopiero powojennej historiografii zawdzięczać trzeba znaczny postęp w badaniach nad przeszłością tego terenu. Cenne artykuły na temat kompleksu dóbr wokół Rzeszowa w epoce przedrozbiorowej zamieścili w wydawnictwie „Pięć wieków Rzeszowa XIV – XVIII" Adam Kamiński i Adam Przyboś. W wydanym w 1994 r. I tomie „Dziejów Rzeszowa" najcenniejsze dla omawianej tutaj problematyki okazały się artykuły Janusza Kurtyki, Zdzisława Budzyńskiego i Józefa Półćwiartka. W niniejszym opracowaniu wykorzystano także interesujące szkice dotyczące dawnych wsi podmiejskich Rzeszowa autorstwa Jana Malczewskiego a także prace autorstwa Wawrzyńca Puchalskiego, Franciszka Malaka i Tadeusza Inglota.
Spośród opublikowanych źródeł najbardziej przydatne okazały się wydawnictwa Aleksandra Jabłonowskiego Stanisława Kurasia i Ireny Sułkowskiej – Kurasiowej oraz Zdzisława Budzyńskiego i Kazimierza Przybosia. Natomiast z materiałów rękopiśmiennych cenna dla niniejszego opracowania okazała się dokumentacja skarbowa i fiskalna z Centralnego Państwowego Archiwum Historycznego Ukrainy we Lwowie.

4.2.2. Założenia do ochrony

Na terenie gminy Krasne w obecnych granicach administracyjnych występują wszystkie podstawowe elementy charakterystyczne dla zespołów zabudowy wsi i związane z nimi elementy krajobrazu naturalnego:

- układy ruralistyczne, tj. pozostałości dawnego rozplanowania wsi na obszarze gminy i elementy dokumentujące ich późniejsze przekształcenia,
- zabudowa wsi tak mieszkalna jak i gospodarcza, tj. zespoły i zgrupowania budynków charakterystycznych dla gminy Krasne, jak również budynki rozproszone o dobrze zachowanych cechach z tradycyjną dla regionu formą, sylwetą, wysokością, bryłą, wystrojem, itp.,
- pozostałości po dawnych założeniach dworsko–parkowych i folwarcznych,
- obiekty wpisane do rejestru oraz spisu zabytków architektury i budownictwa,
- krajobraz kulturowy, tj. ogólny charakter zabudowy, sposób zagospodarowania i użytkowania terenu oraz powiązania zabudowy z formami terenowymi, itp.,
- obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, pojedyncze okazy drzew stanowiących pozytywne dominanty w krajobrazie, rowy, cieki, skarpy, itp.,
- elementy krajobrazu naturalnego: cieki wodne, naturalna zieleń, rzeźba terenu, itp.

4.2.3. Historia gminy Krasne i jej miejscowości

Historia Gminy stanowi treść rozdziału IV STUDIUM OCHRONY WARTOŚCI KULTUROWYCH I KRAJOBRAZU DLA GMINY KRASNE opracowanej przez zespół dr Jana Malczewskiego z Przedsiębiorstwa Projektowania, Konserwacji i Rewaloryzacji DANRES w Rzeszowie. Jeden egzemplarz opracowania znajduje się w dokumentacji studium, drugi w archiwum Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Rzeszowie

4.2.4. Stanowiska archeologiczne

Urodzajne gleby w południowej części gminy, urozmaicony typ krajobrazu oraz gęsta sieć drobnych cieków wodnych sprzyjała osadnictwu prehistorycznemu i wczesnośredniowiecznemu, czego odbiciem są 73 zewidencjonowane stanowiska archeologiczne
W podanym zestawieniu stanowisk archeologicznych numery porządkowe odpowiadają numerom na rysunku STUDIUM i tylko w tym zestawieniu mogą być przytaczane. Natomiast podane numery w obrębie poszczególnych miejscowości i numery w obrębie arkusza mapy AZP są porównywalne w dokumentacji archiwalnej i konserwatorskiej, i dlatego we wszelkiej korespondencji z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków należy je podawać. Są to stanowiska różnej wielkości i wartości poznawczej. Obok bardzo licznych, pojedynczych śladów osadnictwa (1–2 artefakty) spotyka się stanowiska rozlegle o powierzchni kilku hektarów (Krasne st. 2, 12, 13; oraz Strażów st. 8 – nr na rysunku 2, 12, 13, 46, 48 i 63).

Większość stanowisk z omawianego terenu odkryta została w ostatnich latach w wyniku szeroko zakrojonych badań powierzchniowych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski. Manifestują się one znajdowanymi na powierzchni fragmentami ceramiki lub narzędziami krzemiennymi (rzadziej innymi artefaktami, jak monety lub wyroby metalowe). Obfitość znajdowanego materiału świadczy nie tylko o rozległości stanowiska archeologicznego, ale często również o jego intensywnym niszczeniu przez erozję, orkę lub inną działalność człowieka.

Najstarsze ślady działalności człowieka w tym rejonie pochodzić mogą sprzed ponad 12 tysięcy lat. W podziale chronologicznym jest to paleolit schyłkowy, związany z ostatnim zlodowaceniem. Panował wtedy dość surowy klimat, a krajobraz zbliżony był do tundry. Życie niewielkich grup ludzkich w tym środowisku związane było z polowaniem na wędrujące stada reniferów. Polowano za pomocą narzędzi wykonanych z kości, rogu i krzemienia. Jak dotąd brak z terenu gminy Krasne pewnych znalezisk z tego okresu, ale część wyrobów krzemiennych datowana ogólnie na epokę kamienia może pochodzić z tego okresu lub następnego okresu zwanego mezolitem. Jest to czas, kiedy definitywnie kończy się epoka lodowa (przełom IX i VIII tysiąclecia p.n.e). W miejscu tundry stopniowo pojawiają się lasy. Wzbogaca się również fauna. Życie człowieka opiera się wtedy na myślistwie, rybołówstwie i zbieractwie. Również z tej ostatniej fazy chronologicznej nie zdołano wyróżnić pewnych materiałów.

Ogromny skok cywilizacyjny na naszych ziemiach dokonał się w VI tysiącleciu p.n.e, związany z opanowaniem umiejętności uprawy roli i hodowli zwierząt domowych. Rozpoczyna się okres nazywany neolitem, który trwa do przełomu III i II tysiąclecia p.n.e. Przełom ten dokonał się za sprawą napływu ludności z terenu basenu naddunajskiego, gdzie umiejętność ta opanowana została znacznie wcześniej. Niemal jednocześnie opanowano umiejętność lepienia i wypalania naczyń z gliny. Od charakterystycznie zdobionej ceramiki ta pierwsza fala rolników nazywana jest kulturą ceramiki wstęgowej rytej. Osiedlała się ona na najbardziej żyznych glebach lessowych Pewnym stanowiskiem tej kultury jest Załęże st. 5 (nr 69 na rysunku), ale zapewne większość spośród 12 stanowisk neolitycznych reprezentuje ten horyzont kulturowy. Potem napływa kolejna fala ludności z południa – tzw. kultura cyklu lendzielsko–polgarskiego. Możliwe, że niektóre spośród 12 stanowisk neolitycznych reprezentują ten horyzont czasowy.

W wyniku oddziaływań rolniczej ludności z południa na miejscową ludność, w IV tysiącleciu p.n.e. rozwija się pierwsza miejscowa kultura neolityczna, zwana kulturą pucharów lejkowatych. Zajmowała ona nie tylko najżyźniejsze gleby lessowe, ale wchodzi w głąb strefy pogórzy, na mniej urodzajne gleby. Z terenu gminy Krasne znane są 2 pewne stanowiska tej kultury (Palikówka st. 5 i Słocina st. 4 – nr 44 i 47 na rysunku). Oprócz tych pewnych znalezisk, kulturze tej przypisać należy znaczną ilość stanowisk określanych ogólnie jako neolityczne (zwłaszcza z terenu Pogórza).

U schyłku neolitu pojawia się inna kultura neolityczna zwana „kulturą ceramiki sznurowej”. Ludność tej kultury trudniła się głównie pasterstwem i zajmowała przede wszystkim strefę pogórzy. Wskazany wyżej typ gospodarki sprawiał, że ludność tej kultury nie wznosiła większych stałych osad i dlatego dla nas jest ona trudniej uchwytna. Manifestuje się ona często odkrywanymi toporkami bojowymi i specyficznym typem grobów, jakimi są kurhany. Jak dotąd nie stwierdzono na omawianym terenie pozostałości takich pochówków. Tej kulturze przypisać można z naszego terenu 2 stanowiska archeologiczne – Malawa st. 2 i Słocina st. 1 – nry 4 i 6 na rysunku). Społeczność ta, jak się sądzi, zajęła wcześniej opanowaną przez ludność kultury pucharów lejkowatych (KPL) ekumenę osadniczą. Zapewne spora część stanowisk ogólnie określanych jako neolityczne lub z przełomu neolitu i wczesnej epoki brązu prezentuje ten właśnie krąg kulturowy. Na jej bazie, na przełomie XX i XIX wieku p.n.e., już we wczesnej epoce brązu rozwija się tzw. episznurowy przykarpacki krąg kulturowy, ze znajomością wytwarzania narzędzi metalowych – najpierw z miedzi, a następnie z brązu. Z tego horyzontu czasowego pochodzi z terenu gminy Krasne jedno stanowisko archeologiczne, tj. Krasne st. 20 (nr 19 na rysunku).
W dalszym odcinku epoki brązu, mamy do czynienia z innymi kulturami – trzciniecką (której jak na razie tutaj nie wyróżniono), a następnie od XII stulecia p.n.e. rozwija się tzw. grupa tarnobrzeska kultury łużyckiej. Trwa ona aż do IV w. p.n.e. Od wieku VII p.n.e. pojawia się umiejętność produkcji narzędzi żelaznych i okres ten aż do wieku IV p.n.e. nazywany jest „okresem halsztackim”. Z omawianego przez nas rejonu pochodzi tylko 1 pewne stanowisko kultury łużyckiej (Krasne st. 13 – nr 12 na rysunku), ale prawdopodobnie spora część materiału określanego ogólnie jako prehistoryczna prezentuje ten horyzont kulturowy.

Ostatnie wieki p.n.e. to tzw. okres lateński, kiedy to dochodzi do kontaktów, a nawet napływu niewielkich grup ludności celtyckiej na teren Polski południowo–wschodniej. Z terenu gminy Krasne brak znalezisk związanych z tą kulturą, ale o takiej penetracji świadczy chociażby miecz celtycki wydobyty z Wisłoka w Rzeszowie.

Pierwsze cztery wieki naszej ery to tzw. okres wpływów rzymskich, kiedy to stwierdza się silne oddziaływania kultury prowincjonalno–rzymskiej, W tych czterech pierwszych wiekach naszej ery na naszym terenie rozwijała się tzw. „kultura przeworska”. Z terenu omawianej gminy pochodzi aż 17 stanowisk tej kultury (Krasne st. 1, 2, 4, 5, 12–15; Malawa st. 1, 11; Palikówka st. 2, 3 i 5; Strażów st. 2 i 6; oraz Załęże st. 2 i 3. – nry na rysunku 1, 2, 3, 4, 11–14, 23, 33, 41, 42, 44, 57, 61, 66 i 67).

W wyniku olbrzymich przemieszczeń ludnościowych pod koniec IV i w V wieku na nasz teren napływa również ludność słowiańska, zamieszkująca pierwotnie tereny położone znacznie dalej na wschodzie. W tym czasie mroczne dzieje historii oświetlane zaczynają być przez źródła pisane. Zaczyna się okres zwany wczesnym średniowieczem, trwający aż do połowy wieku XIII. Od tego czasu możemy mówić o ciągłości kulturowo–osadniczej. Z terenu gminy Krasne znamy 18 stanowisk z tego okresu (Krasne st. 2, 7, 8, 11, 18, i 21; Malawa st. 1, 7 i 9; Palikówka st. 1; Słocina st. 5, 7 i 8; Strażów st. 1, 3 i 8 oraz Załęże st. 1 i 9 – nry na rysunku: 2,6, 7, 10, 17, 20, 23, 29, 31, 40, 48, 50, 51, 56, 58, 63, 65 i 73). Wśród nich jest kilka stanowisk ze starszej fazy wczesnego średniowiecza (IX–XI wiek) – Krasne st. 7, Malawa st. 9, Strażów st. 3 oraz Załęże st. 1 i 9 (nry na rysunku 6, 31, 58 65 i 73). Najstarsze materiały z tego okresu, reprezentujące jeszcze okres plemienny, znaleziono na stanowisku nr 9 w Załężu (nr 73 na rysunku).

Z późnego średniowiecza zarejestrowano tylko 12 stanowisk (Krasne st. 13, 16 i 23; Malawa st. 1, 4, 8 i 17; Palikówka st. 4; Słocina st. 6; Strażów st. 4 i 5 oraz Załęże st. 4 – nry na rysunku: 12,15, 22, 23, 26, 30, 39, 43, 49, 59, 60 i 68), ale wynika to raczej z niekonsekwentnego zbierania tego materiału w trakcie badań powierzchniowych

Oprócz tego spora część stanowisk, z racji mało charakterystycznego materiału, określona została ogólnie jako prehistoryczna (34 stanowiska).

SPIS STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH Z TERENU GMINY KRASNE

Nr na rysunku	Miejscowość i nr stanowiska	AZP i nr stan.	Rodzaj i chronologia stanowiska	Parcela Uwagi
1	Krasne st. 1	103–77/4	Ślad osadnictwa z OWR (monety rzymskie)	
2	Krasne st. 2	103–77/5	1. Osada neolityczna 2. Osada kultury przeworskiej – OWR 3. Osada wczesnośredniowieczna (p. faza)	630/10, 633/1–3, 636/1,2,6–10 636/13,16,18 638
3	Krasne st. 4	102–77/31	Ślad osadnictwa kultury przeworskiej – OWR	
4	Krasne st. 5	102–77/5	Ślad osadnictwa kultury przeworskiej – OWR	
5	Krasne st. 6	103–77/15	Osada prahistoryczna	614
6	Krasne st. 7	103–77/16	1. Ślad osadnictwa z epoki kamienia 2. Osada wczesnośredniowieczna (X–XI w.) 3. Osada prahistoryczna	1423/6,7,17, 1439/3
7	Krasne st. 8	103–77/17	1. Osada wczesnośredniowieczna (XI–XIII w.) 2. Osada prahistoryczna	1418/15
8	Krasne st. 9	103–77/20	Ślad osadnictwa z neolitu?	1497/2
9	Krasne st. 10	103–77/21	Ślad osadnictwa prahistorycznego	1340
10	Krasne st. 11	103–77/22	1. Osada wczesnośredniowieczna (p. faza) 2. Osada prahistoryczna	1220/1,2, 1220/20i23
11	Krasne st. 12	103–77/23	Osada kultury przeworskiej – OWR	1220/34,37, 1220/38, 1220/45–49
12	Krasne st. 13	103–77/24	1. Osada kultury przeworskiej – OWR 2. Osada kultury łużyckiej ?– EB–Ha 3. Ślad osadnictwa późnośredniowiecznego	1217/37–40, 1217/69
13	Krasne st. 14	103–77/25	1. Osada kultury przeworskiej – OWR 2. Osada prahistoryczna	1270/2 i 3, 1277/66
14	Krasne st. 15	103–77/29	1. Ślad osadnictwa z epoki kamienia 2. Śl. osadnictwa kultury przeworskiej –OWR 3. Osada prahistoryczna	644/5
15	Krasne st. 16	103–77/30	1. Ślad osadnictwa prahistorycznego 2. Ślad osadnictwa z XIII–XIV wieku	645/2,4 i 7
16	Krasne st. 17	103–77/31	Ślad osadnictwa prahistorycznego	1256/2
17	Krasne st. 18	103–77/34	1. Ślad osadnictwa neolitycznego? 2. Ślad osadnictwa wcz.średniowiecznego? 3. Osada prahistoryczna	1326,1350/2, 1344/1–3
18	Krasne st. 19	103–77/35	Ślad osadnictwa z epoki kamienia	1519/13
19	Krasne st. 20	103–77/39	1. Ślad osadnictwa z wczesnej EB 2. Ślad osadnictwa prahistorycznego 3. Ślad osadnictwa z p.f.wczesnego lub późnego średniowiecza.	506/2
20	Krasne st. 21	103–77/40	1. Ślad osadnictwa z epoki kamienia 2. Ślad osadnictwa prahistorycznego 3. Osada wczesnośredniowieczna	506/6, 11, 506/14–18
21	Krasne st. 22	103–77/41	Ślad osadnictwa prahistorycznego	510/3
22	Krasne st. 23	103–77/42	1. Ślad osadnictwa prahistorycznego 2. Ślad osadnictwa późnośredniowiecznego	520
23	Malawa st. 1	103–77/6	1. Osada kultury przeworskiej – OWR 2. Ślad osadnictwa wczesnośredniowieczne-go (XIII wiek). 3. Ślad osadnictwa późnośredniowiecznego	1655, 1607
24	Malawa st. 2	103–77/7	Ślad osadnictwa neolitycznego (toporek kamienny (KCSz?)	
25	Malawa st. 3	103–77/18	1. Ślad osadnictwa z epoki kamienia 2. Ślad osadnictwa prahistorycznego	1514/4
26	Malawa st. 4	103–77/19	1. Ślad osadnictwa z epoki kamienia 2. Ślad osadnictwa prahistorycznego 3. Ślad osadnictwa późnośredniowiecznego	347
27	Malawa st. 5	103–77/45	Ślad osadnictwa z epoki kamienia	1547

Nr na rysunku	Miejscowość i nr stanowiska	AZP i nr stan.	Rodzaj i chronologia stanowiska	Parcela Uwagi
28	Malawa st. 6	103–77/46	Ślad osadnictwa z epoki kamienia	1828
29	Malawa st. 7	103–77/49	Osada wczesnośredniowieczna (XI–XIII w.)	250
30	Malawa st. 8	103–77/50	1. Osada prehistoryczna 2. Ślad osadnictwa późnośredniowiecznego	637,655,656
31	Malawa st. 9	103–77/51	1. Osada prehistoryczna 2. Ślad osadnictwa wczesnośredniowieczne-go (X–XII w.)	825
32	Malawa st. 10	103–77/52	Osada prehistoryczna	850, 851/1i2
33	Malawa st. 11	103–77/53	1. Ślad osadnictwa z epoki kamienia 2. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej – - OWR 3. Ślad osadnictwa prehistorycznego	856/1,859–860,855/2, 868
34	Malawa st. 12	103–77/54	Ślad osadnictwa prehistorycznego	2207
35	Malawa st. 13	103–77/55	1. Ślad osadnictwa z epoki kamienia 2. Osada prehistoryczna	2341,2343, 2345/1, 2349/1
36	Malawa st. 14	103–77/59	1. Ślad osadnictwa z epoki kamienia 2. Osada prehistoryczna	1167, 1168
37	Malawa st. 15	103–77/60	Gródek domniemany	2389,2398
38	Malawa st. 16	104–77/9	Ślad osadnictwa z epoki kamienia	2145
39	Malawa st. 17	104–77/12	Ślad osadnictwa późnośredniowiecznego	3413
40	Palikówka st.1	102–77/3	Ślad osadnictwa wczesnośredniowiecznego (XII–XIII w.)	
41	Palikówka st. 2	102–77/12	Ślad osadnictwa kultury przeworskiej – OWR	
42	Palikówka st. 3	102–77/16	Osada kultury przeworskiej – OWR	
43	Palikówka st. 4	102–77/17	Osada późnośredniowieczna	
44	Palikówka st. 5	102–77/51	1. Osada KPL – neolit 2. Osada kultury przeworskiej – OWR	260,277–280 289,290,334 trasa autostra
56	Strażów st. 1	102–77/2	Ślad osadnictwa wczesnośredniowiecznego (XII–XIII wiek)	
57	Strażów st. 2	102–77/4	Osada kultury przeworskiej – OWR	
58	Strażów st. 3	102–77/5	Ślad osadnictwa wczesnośredniowiecznego (X–XII wiek)	
59	Strażów st. 4	102–77/6	Ślad osadnictwa późnośredniowiecznego	
60	Strażów st. 5	102–77/7	Osada późnośredniowieczna	
61	Strażów st. 6	102–78/34	Osada kultury przeworskiej – OWR	
62	Strażów st. 7	103–77/36	Ślad osadnictwa prehistorycznego	
63	Strażów st. 8	103–77/56	1. Osada neolityczna 2. Osada średniowieczna (XIIw.?)	1036, 997–1000
64	Strażów st. 9	103–77/58	Ślad osadnictwa neolitycznego	717

Wykaz skrótów:

śl. osadn. – ślad osadnictwa (1–2 artefakty)
ep. kamienia – epoka kamienia
wcz. EB – wczesna epoka brązu
wcz.średniowiecze – wczesne średniowiecze
p.średniowiecze – późne średniowiecze
EB–Ha – epoka brązu–okres halsztacki
OWR – okres wpływów rzymskich
CLP – kultury cyklu ledzielsko–polgarskiego (wczesny neolit)
KPL – kultura pucharów lejowatych (kultura neolityczna)
KCSz – kultura ceramiki sznurowej (kultura ze schyłku neolitu)

4.2.5. Charakterystyka zachowanej historycznej zabudowy

Charakterystyka zachowanej historycznej zabudowy oraz kapliczek przydrożnych na terenie gminy Krasne powstała przede wszystkim w oparciu o przeprowadzone prace terenowe. Do niniejszego opracowania wykorzystano również literaturę przedmiotu badań, niepublikowane materiały przechowywane w archiwum PSOZ w Rzeszowie oraz materiały archiwalne.

Zabytki architektury sakralnej

Do zabytków architektury sakralnej na terenie gminy Krasne należy zespół kościelny w Krasnem (pochodzący z 1 poł. XVIII w.) i Malawie (XX w.) oraz usytuowana na cmentarzu parafialnym kaplica cmentarna w Krasnem a także kościółek odpustowy p.w. św. Marii Magdaleny w Malawie:

Zespół kościelny w Krasnem składa się obecnie z późnobarokowego kościoła p. w. Wniebowzięcia NMP, otaczającego go ogrodzenia, dwóch kapliczek umieszczonych w murze ogrodzenia, dzwonnicy również umieszczonej w murze otaczającym kościół oraz budynku plebani. Do niedawna w skład tego zespołu wchodziły jeszcze: dawna organistówka (użytkowana ostatnio jako salka parafialna) rozebrana kilka lat temu w związku z budową nowego kościoła; budynek gospodarczy (użytkowany jako wozownia, stajnia, obora i chlew), stodoła i spichlerz plebański – również już rozebrane.

Zespół kościelny w Malawie składa się z kościoła parafialnego p.w. św. Wawrzyńca, wzniesionego w latach 1921 – 1923, dzwonnicy, ogrodzenia wraz z bramą i czterema kapliczkami. Przez długie lata do zespołu tego należała również murowana plebania, usytuowana ok. 150 m na wschód od kościoła, nad skarpą opadającą w kierunku północno – wschodnim, wzniesiona w 1882 r. w stylu pseudoklasycystycznym, została jednak rozebrana w maju 1965 r., gdy wybudowano nową plebanię.

Na terenie wsi Malawa oprócz kościoła parafialnego znajduje się także późnobarokowy kościół filialny wzniesiony około 1713 r. p.w. św. Marii Magdaleny. Kościół ten jest usytuowany w południowej części wsi zwanej „Podkościółek", na wysokim wzniesieniu (ok. 394 m n.p.m.), w otoczeniu kępy starych lip. Na północny zachód od niego ustawiona została współczesna dzwonnica, skonstruowana z żelaznych szyn. Cały zespół kościelny otoczony jest ogrodzeniem z metalowych prętów.

Zespoły dworskie

Zachowały się pozostałości zespołu folwarcznego w Strażowie. Jest on usytuowany w północno – wschodniej części wsi. Do chwili obecnej zachowało się z niego niewiele – murowana rządcówka oraz resztki ogrodu ze starodrzewiem. Dom rządcy wybudowany został na początku XX w. Ogród i park, z których jedynie pozostałości możemy oglądać w chwili obecnej, powstały w XIX w. (są zaznaczone na mapie katastralnej z 1849 r.) W jego pobliżu znajduje się XVIII-wieczna figura Św Antoniego (na granicy z Krzemienicą). Zespoły dworskie i folwarczne znajdowały się również i w pozostałych wsiach tej gminy (Malawa, Krasne i Palikówka), jednak nie zachowały się do czasów współczesnych.

Obiekty użyteczności publicznej

Na terenie gminy Krasne spotkać można także zabytkowe obiekty użyteczności publicznej. Należą do nich m.in. szkoły i in. Na terenie tej gminy zachowało się do chwili obecnej sporo zabytkowych szkół. Spotkać je można w prawie wszystkich wsiach gminy. Szkoła w Krasnem wybudowana została w centrum wsi. Wzniesiona została około 1900 r. Jest to obiekt murowany. Obecnie nie pełni już funkcji szkoły, lecz jest to budynek mieszkalny (dom nr 120). Szkoła w Malawie również jest murowana. Wzniesiono ją w tych samych czasach – na początku XX w. Obecnie w budynku tym mieści się

przedszkole i biblioteka. Podobnie przedstawia się historia szkoły w Palikówce. Tak jak poprzednie została wzniesiona na początku XX w., jako budynek murowany. W chwili obecnej mieści się tutaj przedszkole.

Historia szkoły w Strażowie jest analogiczna do historii większości szkół gminy Krasne. Tak jak opisywane poprzednio, została wybudowana na początku XX w., po południowej stronie drogi prowadzącej przez wieś. W budynku tym również mieści się obecnie przedszkole. Jest to obiekt murowany, tynkowany.

Do grupy zabytkowych obiektów użyteczności publicznej znajdujących się na terenie omawianej gminy należy również zespół stacji kolejowej w Strażowie. Położony jest on w północnej części wsi, przy linii kolejowej Kraków – Przemyśl. Obiekty wchodzące w skład tego zespołu powstały w XIX w. W chwili obecnej do omawianego zespołu należą: dworzec kolejowy, magazyn I, magazyn II oraz drewniany budynek noszący obecnie nr 127. Dworzec kolejowy jest budynkiem murowanym. Wzniesiony został w 4 ćw. XIX w. Obydwa magazyny są drewniane, wybudowano je pod koniec XIX w.

Zabytkowe obiekty przemysłowe

Na terenie gminy Krasne spotkać można także zabytkowe obiekty przemysłowe. Do takich niewątpliwie należy młyn znajdujący się w Palikówce. Jest on usytuowany w zachodniej części wsi, po południowej stronie drogi prowadzącej przez tę miejscowość. Wzniesiono go ok. 1930 r. Jest to duży obiekt murowany. Funkcjonuje do chwili obecnej. Obecnie jest własnością GS oraz Tadeusza Bojdy. Po drugiej stronie drogi wybudowana została zagroda młynarska. Zabudowania te powstały w tym samym czasie co młyn – ok. 1930 r. Dom młynarza jest okazałym budynkiem murowanym.

Domy oraz zagrody

Na terenie gminy Krasne zachowała się stosunkowo duża ilość drewnianych domów oraz całych zagród pochodzących z 4 ćw. XIX w. i 1 ćw. XX w. Najczęściej są to skromne, drewniane domy o konstrukcji zrębowej, często węgłowane na obłap. Dachy domów starszych są najczęściej czterospadowe, przeważnie pierwotnie były kryte słomą (niekiedy schodkowo), obecnie pokrycie dachu często jest już zmienione. Dachy domów nowszych (lub przebudowanych w późniejszym czasie) są dwuspadowe, można też spotkać dachy dwuspadowe naczółkowe. W niektórych domach zachowały się stare piece kuchenne. Ściany domów często są z zewnątrz oszalowane pionowo, a wewnątrz otynkowane.

W większości wsi gminy Krasne spotkać można również zagrody składające się najczęściej z drewnianego domu, mieszczącego pod jednym dachem również część gospodarczą i stodoły, czasem w skład takiej zagrody wchodzi także stojąca oddzielnie od domu drewniana stajnia, czasem też murowana (kamienna) piwnica. Najwięcej takich, typowych dla budownictwa ludowego tych stron, zagród zachowało się na terenie Malawy. Do cennych zabytków architektury ludowej należy też zagroda nr 535 (d. nr 341) w Malawie, położona w środkowej części wsi, w pobliżu kościoła parafialnego. W jej skład wchodzą: dom mieszkalny z 1880 r., stodoła z oborą z 1900 r. oraz spichlerz z ok. 1898 r.

Na terenie wszystkich wsi gminy Krasne zachowało się także dużo pojedynczych zabytkowych, drewnianych domów. Są to m.in.: w Krasnem – dom nr 614 (4 ćw. XIX w.), nr 615 (ok. 1880 r.), w Malawie – dom nr 208 (ok. 1870 w Strażowie – dom nr 283 (1923), nr 285 (k. XIX w.), w Załężu – dom nr 112 a (pocz. XIX w. ?), nr 114 (pocz. XIX w. ?), nr 121 (1880), nr 125 (ok. 1880), nr 127 (1830 ?), nr 128 (ok. 1880), nr 129 (ok. 1880). Najciekawsze zespoły zabudowy drewnianej zachowały się w Palikówce i w północno – zachodniej części graniczącego z nią

Strażowa (okolice dworca PKP). Różnice w zabudowie drewnianej poszczególnych części gminy są stosunkowo niewielkie.

W północnej części gminy ostatki węgłów są obcięte, a w południowej nieco wystające. W Malawie jeszcze do niedawna występowały sporadycznie domy przysłupowe, które budowali cieśle z Markowej i niektórych miejscowości z południowej części gminy Łańcut.

Kapliczki i krzyże przydrożne

Kapliczki i krzyże przydrożne są charakterystycznym elementem krajobrazu wsi i miasteczek Polski południowo – wschodniej. Spotkać można je również na terenie wszystkich wsi gminy Krasne.

Najliczniej reprezentowane na terenie gminy Krasne są kapliczki murowane z kamienia bądź cegły. W grupie tej wyodrębnić można kilka typów kapliczek, z których przeważającą większość stanowią kapliczki prostopadłościenne o podstawie kwadratu. W tej grupie kapliczek wydzielić można jeszcze kilka odmian. Pierwszą grupę stanowią kapliczki, które ze względu na formę wnętrza nazwać można arkadowymi, z prześwitami bocznymi. Dwie kapliczki tego typu spotkać można na terenie wsi Krasne, a jedną w Słocinie.

Drugą odmianą kapliczek prostopadłościennych są kapliczki wnękowe z dużymi przeszkleniami okiennymi od frontu. Również one są budowane na planie kwadratu i przykryte daszkami dwuspadowymi. Na terenie Gminy Krasne kapliczki tego typu występują najliczniej. Spotkać je można prawie we wszystkich wsiach tej gminy – najwięcej takich kapliczek (aż 4) występuje w Malawie. Na terenie Malawy spotkać można jeszcze dwie kapliczki tego typu. Obie położone są w południowej części wsi, na zapleczu głównej zabudowy wiejskiej. Pojedyncze kapliczki tego typu spotkać można także i w innych wsiach gminy.

Kapliczki drewniane

Na obszarze gminy Krasne najmniej jest kapliczek drewnianych, prawdopodobnie ze względu na nietrwałość materiału, który pod wpływem warunków atmosferycznych łatwo ulegał zniszczeniu. Najliczniejsze w grupie kapliczek drewnianych są kapliczki typu szafkowego. Występuje ich sporo także na terenie Gminy Krasne, Spotkać je można w prawie każdej z miejscowości tej gminy. Najczęściej umieszczone są na drzewach i na krzyżach. Wykonane są najczęściej z drewna, choć w ostatnich latach pojawiać się zaczyna także inne tworzywo: blacha, eternit itp. Kapliczki te mają formę płytkiej szafki krytej dwuspadowym daszkiem. Od frontu są one przeszklone bądź odsłonięte, a w niewielkim wnętrzu umieszczona jest figurka lub obrazek. Kapliczki szafkowe najczęściej są bardzo proste, skromne bez jakichkolwiek dekoracji, lecz trafiają się także ich bardzo ozdobne formy o ażurowo wycinanych szczytach, dekoracjach w formie wieżyczek, sterczyn itp.

Figury przydrożne

Jedna z nich usytuowana jest ok. 200 m na północ od obecnej szosy Rzeszów – Przemyśl, na niewielkim wzniesieniu, na terenie wsi Krasne. Zwrócona jest frontem na północ, gdyż pierwotnie postawiona została przy dawnym szlaku handlowym, biegnącym bardziej na północ w stosunku do drogi obecnej (wówczas figura stała po południowej stronie drogi). Wzniesiona została prawdopodobnie na początku XIX lub na przełomie XVIII/XIX w. Wykonana została z cegły, z kamiennymi gzymsami i z kamienną figurą św. Antoniego. Figura ta ustawiona jest na szczycie wysokiej kolumny (ok. 5 m) posadowionej na wysokim (ok. 2 m) cokole w formie sześcianu. Na wschód od omawianej figury rosną dwie stare lipy (niegdyś był tu także stary kasztan, dziś już nieistniejący).

Bardzo podobna, do wcześniej opisanej, figura znajduje się w Strażowie. Usytuowana jest we wschodniej części wsi, przy granicy z Krzemienicą, w pobliżu dawnego zespołu dworskiego. Według miejscowej tradycji wzniesiona została przy dawnym szlaku handlowym (podobnie jak miało to miejsce w sąsiedniej wsi – Krasne). Postawiono ją na sztucznie usypanym pagórku. Otoczona jest ogrodzeniem składającym się ze słupków połączonych łańcuchem. Kolumna ma podobną wysokość, jak wcześniej opisywana, również posadowiona jest na wysokim cokole w formie sześcianu. Figura św. Antoniego umieszczona została w szklanej obudowie.

Pomniki

Na terenie gminy Krasne znajdują się także pomniki związane z 500–setną rocznicą zwycięstwa pod Grunwaldem. Były one masowo stawiane w 1910 r. na terenie całej Galicji. Spotkać je można również w kilku wsiach omawianej gminy – w Krasnem, Strażowie i Palikówce.

Najbardziej okazały Pomnik Grunwaldu znajduje się w Strażowie. Jest on usytuowany w północnej części wsi, w pobliżu linii kolejowej, na małej wysepce położonej na środku skrzyżowania z drogą do Palikówki. Ma on kształt wzniesionego z polnych głazów stożka, na którym umieszczony jest kamienny krzyż. W połowie wysokości stożka znajduje się półeczka, na której ustawiono rzeźbę przedstawiającą orła w koronie.

Polskie zwycięstwo w bitwie pod Grunwaldem upamiętnili również mieszkańcy sąsiedniej Palikówki. W 1910 r. wznieśli oni pomnik, usytuowany po wschodniej stronie drogi przez wieś. Ma on formę wysokiego postumentu wzniesionego z głazów narzutowych, na którym ustawiono dużą figurę Matki Boskiej z Dzieciątkiem, umieszczoną w szklanej obudowie.

500–setną rocznicę zwycięstwa w bitwie pod Grunwaldem uczcili także mieszkańcy Krasnego. Oni również ufundowali pomnik – ustawiono go po północnej stronie głównej drogi z Krakowa do Przemyśla, w pobliżu skrzyżowania z drogą prowadzącą przez Krasne do Załęża. Podobnie jak w Palikówce, można tu zobaczyć figurę Matki Boskiej umieszczoną na wysokim cokole z polnych kamieni. Pomnik otoczony jest płotkiem.

Krzyże przydrożne

Na terenie gminy Krasne spotkać można również krzyże przydrożne. Są to krzyże drewniane, betonowe lub metalowe. Najciekawszy krzyż betonowy usytuowany jest na terenie wsi Krasne, po zachodniej stronie drogi prowadzącej przez wieś w kierunku Załęża, obok nr 149. Ufundowali go w 1895 r. Na terenie tej gminy znajdują się również metalowe krzyże przydrożne, przeważnie wykonane współcześnie. Najbardziej okazały z nich usytuowany jest w Palikówce, obok skrzyżowania dróg, w pobliżu torów kolejowych. Jest to wysoka, metalowa, ażurowa konstrukcja, na której umieszczono rzeźbę przedstawiającą Chrystusa.

4.2.6. Układy przestrzenne i stan ich zachowania

Wyniki badań archeologicznych w konfrontacji z informacjami historycznymi oraz analiza map historycznych potwierdzają fakt istnienia na obszarze gminy osadnictwa od czasów prehistorycznych.

Krasne lokowane zostało na początku II połowy XIV w. na obszarze leśnym, ale nie wzdłuż strumienia, jak to miało wówczas najczęściej miejsce, tylko drogi. Od początku była to wieś stosunkowo duża, położona blisko szlaków wschód–zachód. Przeznaczony pod jej lokację stosunkowo duży teren został dość szybko wykarczowany i zasiedlony. Nieduże enklawy leśne pozostały jedynie przy tzw. źródliskach. Wieś została ukształtowana jako łańcuchówka. W jej centrum po wschodniej stronie drogi

wyznaczono nadziały gruntu dla sołtysa oraz stanowiące uposażenie parafii. Układ rozłogów tej wsi jest typowy dla łanów leśnych. Miejsce folwarku sołtysiego zajął powiększający się z czasem folwark szlachecki, a folwark plebański również rozwinął się dzięki kolejnym uposażeniom, które otrzymywała parafia.

Na uwagę w Krasnem zasługują jeszcze dwa przysiółki, tj powstała w czasach nowożytnych na wyrębie „Wólka", oraz na rozparcelowanych w latach 20–tych i 30–tych XX wieku gruntach dworskich „Kolonia".

Wieś Strażów lokowana została na południowym brzegu Wisłoka nad niedużym strumieniem stanowiącym jego dopływ. Nie znamy daty powstania tej jednej z najstarszych miejscowości na tym terenie, ale powtórnie została ona lokowana również w połowie XIV wieku. W południowo–wschodniej i południowo–zachodniej części wsi są dobrze czytelne fragmenty dawnych niw z okresu przedlokacyjnego. Folwark pański powstały na bazie sołtysiego usytuowany został w północno–zachodniej części wsi. Do niego też należała owczarnia usytuowana w południowo–zachodniej części wsi (w XIX w.) oraz istniejąca do chwili obecnej na jej miejscu bażantarnia. Dość dobrze czytelne są w terenie relikty dawnego założenia parkowo–ogrodowego w północno–wschodniej części wsi. Podziały na dawnej niwie domowej są natomiast w chwili obecnej mocno zniekształcone.

Nad potokiem płynącym środkiem wsi rozmierzona została niwa domowa Malawy. Posiada ona układ typowy dla lokacji, które sytuowano na obszarach leśnych. Nadawane nadziały ziemi poza niwą domową rozmierzono prostopadle do dróg zagumiennych. Ten sam przebieg mają zachowane i dobrze czytelne do chwili obecnej rozłogi nadziałów, w które uposażono parafię, jak też i sołtysa. Folwark sołtysi po przejęciu przez właściciela był systematycznie poszerzany poprzez stopniowe przyłączanie do niego sąsiadujących z nim nadziałów chłopskich. W wyniku parcelacji na gruntach podworskich powstała kolonia mieszkalna. XVIII–wieczny rodowód posiada natomiast przysiółek o nazwie Podkościółek. Powstał on również na porębie leśnej w południowo–wschodniej części wsi. Następnie powstał tam murowany kościółek p.w. Marii Magdaleny.

Średniowieczny rodowód posiada też lokowana na północnym brzegu Starego Wisłoka Palikówka, która najprawdopodobniej również powstała jako wieś na karczunkach leśnych. Nawsie przylegało do Wisłoka, a nadziały ziemi zostały rozmierzone po północnej stronie niwy siedliskowej. Późniejsze wylewy Wisłoka spowodowały dość duże zmiany w układzie gruntów. I tak np. we wschodniej części zostały wydzielone duże obszary dla folwarku pańskiego, po którym pozostał przede wszystkim las po dawnej bażantarni nazywany „Klombem". W centralnej części wsi znajduje się jeszcze wyspa, którą mieszkańcy określają nazwą „Flisak". Według tradycji miejscowej w jej sąsiedztwie miał znajdować się w czasach historycznych pal i port rzeczny. W miejscowości tej zachował się zespół budownictwa drewnianego z tradycyjnym układem budynków w zagrodzie, które ustawione są szczytem do drogi prowadzącej przez wieś.

SPIS ZABYTKÓW GMINY KRASNE

Miejscowość	Obiekt	Materiał	Datowanie	Użytkownik
Krasne	Układ przestrzenny wsi		XIV/XV–XIXw.	
Krasne	Zespół kościelny – kościół p.w. Wniebowzięcia NMP Krzyż	mur. bet.	1742–1748	kościół rz.–kat.
Krasne	Zespół plebański – plebania	mur.	1905	
Krasne	Zespół kościelny – ogrodzenie	mur.	ok.poł.XVIIIw.	
Krasne	Zespół kościelny – dzwonnica	mur.	1899	
Krasne	Zespół kościelny – kapliczka	mur.	ok.poł.XVIIIw.	
Krasne	Zespół kościelny – kapliczka	mur.	ok.poł.XVIIIw.	
Krasne	Kaplica cmentarna Bielańskich	mur.	4 ćw.XIXw.	
Krasne	Kapliczka	mur.	k. XIXw.	wł.Zdzisław Chrzańska
Krasne	Kapliczka	mur.	ok.1900	wł.Alfreda Pukała
Krasne	Kapliczka p.w. Najśw.Serca Jezusowego	mur.	1929	wł.Roman Korab
Krasne	Kapliczka	mur.	lata 30–te XXw.	wł.Aniela Kulia
Krasne	Szkoła	mur.	ok.1900	ob.dom nr 120
Krasne	Dom nr 614	drewn.	ok.180	wł.Aniela Kozioł
Krasne	Dom nr 615	drewn.	ok.1880	wł.Alfreda Pukała
Krasne	Dom nr 647	drewn.	1927.	wł.Weronika Michno
Malawa	Układ przestrzenny wsi		XIV/XV–XIXw.	
Malawa	Zespół kościelny św. Wawrzyńca –kościół par.p.w.św.Wawrzyńca	mur.	1921–1923	kościół rz.–kat.
Malawa	Zespół kościelny św. Wawrzyńca –miejsce po spalonym drewnianym kościele		spalony w 1921r.	
Malawa	Zespół kościelny św. Wawrzyńca –ogrodzenie	mur.	1921–1923	
Malawa	Zespół kościelny św. Wawrzyńca –dzwonnica	mur.	1921–1923	
Malawa	Kościół fil. p.w. św. Marii Magdaleny	mur.	przed 1713	
Malawa	Szkoła	mur.	pocz.XXw.	ob.przedszkole i biblioteka
Malawa	Kapliczka ze św.Janem Nepomucenem	mur.	1 poł.XIXw.	nad potokiem, remont 1950
Malawa	Kapliczka	mur.	4 ćw.XIXw.	wł.Zofia Jamrozek
Malawa	Zagroda nr 28 – stodoła	drewn.	ok.1900	wł. Kostek Aniela
Malawa	Zagroda nr 28 – dom	drewn.	ok.1900	wł.Aniela Kostek
Malawa	Dom nr 208	drewn.	ok.1870	wł.Stanisława Ciupak
Malawa	Dom nr 393	drewn.	1899	wł.Katarzyna Szczepańska
Malawa	Dom nr 496	drewn.	1909	wł.Ludwik Malak
Malawa	Dom nr 519	drewn.	ok.1880	wł.Genowefa Kunysz
Malawa	Dom nr 414	drewn.	1880	wł.Kazimierz Szopa
Malawa	Zagroda nr 531 – kapliczka słupowa	mur.	1899–1900	
Malawa	Zagroda nr 531 – stodoła	drewn.	1880	
Malawa	Zagroda nr 531 – dom	drewn.	1933	wł.Bronisław Wiech
Malawa	Zagroda nr 535 – spichlerz	drewn.	1898	

Miejscowość	Obiekt	Materiał	Datowanie	Użytkownik
Malawa	Zagroda nr 535 – stodoła	drewn.	ok.1900	
Malawa	Zagroda nr 535 – dom	drewn.	1880	wł.Katarzyna Wiech
Malawa	Dom nr 562	drewn.	1880	wł.Magdalena Sowa
Malawa	Dom nr 582	drewn.	1910	wł.Ignacy Jamrozek
Malawa	Dom nr 583	drewn.	1910	wł.Helena Wiech
Malawa	Dom nr 666	drewn.	ok.1900	wł.Tadeusz Lisek
Palikówka	Układ przestrzenny wsi		XIV/XV–XIXw.	
Palikówka	Kapliczka św.Jana Nepomucena	mur.	1900	wł.Weronika Szubart
Palikówka	Kapliczka grunwaldzka p.w. NMP z Dzieciątkiem	mur./kam.	1910	
Palikówka	Szkoła	mur.	pocz.XXw.	ob.przedszkole
Palikówka	Dom nr 11	drewn.	ok.1910	wł.Weronika Szubart
Palikówka	Dom nr 12		ok.1930	wł.Emil Pietraszek
Palikówka	Dom nr 21	drewn.	ok.1925	wł.Stępień Marcjanna
Palikówka	Dom nr 42	drewn.	1924	wł.Zofia Dudek
Palikówka	Dom nr 43	drewn.	po 1918	wł.Maria Cyrnek
Palikówka	Dom nr 58	drewn.	1914	wł.Wanda Orłoś
Palikówka	Dom nr 80	drewn.	1918	wł.Władysław Kopeć
Palikówka	Zagroda nr 81 – dom	drewn.	1922	wł.Zofia Gaweł
Palikówka	Zagroda nr 81 – obora	drewn.	k. XIXw.	
Palikówka	Dom nr 86	drewn.	ok.1920	wł.Anna Guzek
Palikówka	Dom nr 101	drewn.	ok.1915	wł.Jan Kania
Palikówka	Zagroda młynarska nr 104 – młyn	mur.	ok.1930	wł.Bojda Janina, GS
Palikówka	Zagroda młynarska nr 105 – dom	mur.	ok.1930	
Palikówka	Dom nr 117	drewn.	ok.1930	wł.Pasierb Domicela
Palikówka	Dom nr 118	drewn.	po 1918	wł.Maria Chorzępa
Palikówka	Dom nr 397	drewn.	pocz.XXw.	
Palikówka	Dom nr 300	drewn.	ok.1900,1970	wł.Zofia Kopeć, PFZ
Strażów	Układ przestrzenny wsi		XIV/XV(?)–XIXw.	
Strażów	Zespół folwarczny – dom rządcy	mur.	pocz.XXw.	ob.dom ; remont 1990
Strażów	Zespół folwarczny – ogród		XIXw.	
Strażów	Zespół stacji kolejowej – dworzec	mur.	4 ćw.XIXw.	
Strażów	Zespół stacji kolejowej – magazyn I	drewn.	k. XIXw.	
Strażów	Zespół stacji kolejowej – magazyn II	drewn.	k. XIXw.	
Strażów	Szkoła	mur.	pocz.XXw.	obecnie przedszkole
Strażów	Zespół stacji kolejowej – dom nr 127	drewn.	k. XIXw.	
Strażów	Dom nr 283	drewn.	1923	FPZ, Kukuryk Maria i Bronisław
Strażów	Dom nr 285	drewn.	k. XIXw.	wł.Jachowicz Irena, Elżbieta

4.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WALORÓW KRAJOBRAZOWYCH

4.3.1. Ogólna charakterystyka walorów krajobrazowych

O walorach krajobrazowych gminy Krasne decyduje budowa geomorfologiczna i związana z nią rzeźba terenu w połączeniu z szatą roślinną (bogactwem ekosystemów) oraz występowaniu zespołów i obiektów zabytkowych usytuowanych trafnie w krajobrazie. Obszar który obejmuje gmina Krasne charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem pod względem ukształtowania terenu. Północna i środkowa część gminy należy do pod względem krajobrazowym do obszarów o przeciętnych walorach i wartościach estetycznych. Północna część gminy (Rynna Podkarpacka) położona jest na terasie nadzalewowej Wisłoka. Tereny te są najniżej położone tworząc płaską równinę, która pokryta jest mozaiką pól uprawnych, łąk i pastwisk. Nieco monotonny krajobraz urozmaicają dwa niewielkie kompleksy leśne, śródpolne zadrzewienia i pojedyncze drzewa. Najistotniejszą osobliwością tego obszaru jest jednak nieczynne koryto Wisłoka tzw. Stare Wisłoczysko, które silnie meandrując na długości kilkunastu kilometrów wtopione jest w krajobraz Załęża i Palikówki oraz częściowo także Strażowa. Brzegi Starego Wisłoczyska są dość strome i prawie na całej długości porośnięte drzewami i krzewami. Stanowi ono dość istotny estetyczny element krajobrazu w tej części gminy. Bardzo niekorzystny wpływ na ogólne wrażenia estetyczne krajobrazu ma agresywna, ciężka bryła elewatora zbożowego w Załężu oraz komin usytuowanej w pobliżu ciepłowni Rzeszów. Negatywnie na naturalny krajobraz tej części gminy oddziaływują tory linii kolejowej Kraków – Przemyśl. Centralna część gminy położona jest w obrębie Pogórza Rzeszowskiego. Obszar ten w stosunku do północnej części gminy posiada nieco bardziej urozmaiconą rzeźbę terenu. Górują tutaj na rozległej przestrzeni niezbyt wysokie, rozległe wzniesienia, u stóp których znajdują się rozcinające doliny niewielkie potoki. Ze wzniesień tych, przy dobrej widoczności można obserwować dość szeroki horyzont. Dominującym typem krajobrazu w północnej i środkowej części gminy jest krajobraz kulturowy, w dużej części harmonijny z charakterystyczną dla gospodarki rolnej mozaiką upraw rolnych, łąk, pastwisk, sadów i zadrzewień śródpolnych. Istotną rolę w krajobrazie tej części gminy odgrywają zadrzewienia śródpolne oraz pojedyncze egzemplarze okazałych drzew usytuowanych na otwartej przestrzeni lub nieduże ich grupy. Południowa część gminy (tj. miejscowości Malawa i część Słociny) położona jest na Pogórzu Dynowskim. Są to najwyżej położone tereny gminy, które w znacznym stopniu są porośnięte zwartymi kompleksami leśnymi o przewadze drzewostanów bukowych i bukowo–grądowych. Ten ciągnący się wałem z zachodu na wschód pas wzniesień porozcinany jest szeregiem wąwozów i dolin, które posiadają najczęściej przebieg południkowy. Biorą w nich początek nieduże strumienie, które porasta zieleń nadrzeczna. Gdzieniegdzie występują na stokach osuwiska odsłaniające głębsze warstwy podłoża. Z kulminacyjnych punktów terenu rozciągają się wspaniałe widoki na miasto Rzeszów. Uroku południowej części gminy dodają grabowe i bukowe lasy, które porastają najczęściej strome stoki, doliny i jary. Wiosną w krajobrazie dominują natomiast zakwitające krzewy i niektóre drzewa. Szczególnie urokliwy zakątek w południowej części gminy stanowi przysiółek Malawy - Podkościółek wraz z zabytkowym kościółkiem otoczonym lipami, usytuowany na Górze Marii Magdaleny. Ze względu na walory południowej części gminy funkcjonują tutaj od dłuższego czasu dwa szlaki turystyczne.

4.3.2. Zabytkowe założenia zieleni

Z istniejących niegdyś na terenie gminy zabytkowych założeń zieleni funkcjonujących przy dworach pozostało obecnie w Strażowie (folwark).

Interesujące są też pozostałości po dawnych ogrodach rozplanowanych w połowie XVIII wieku przy dawnym folwarku w Strażowie, gdzie obecnie w otoczeniu rządcówki z

drugiej połowy XIX wieku zachował się przede wszystkim nieliczny drzewostan liściasty. Z dawnego zespołu folwarcznego pozostał budynek dawnej rządcówki, układ głównych dróg, jeden z trzech stawów ocalały w południowej części założenia (w sadzie) oraz pojedyncze drzewa w sadzie usytuowane w okolicy dawnego podjazdu i przy drodze. Droga, która niegdyś prowadziła do podjazdu przez środek założenia, obecnie jest granicą oddzielającą resztki dawnego zespołu od nowych gospodarstw wiejskich ze strony wschodniej. Do dawnej rządcówki prowadzi poprzez bramę aleja obsadzona po obydwu stronach żywopłotem. Na południe od wejścia, za żywopłotem znajduje się teren zadrzewiony z kilkoma starymi drzewami, między innymi z okazałą sosną wejmutką i ogromną lipą. Po lewej stronie od wjazdu jest niewielki zadarniowy teren z młodymi nasadzeniami ozdobnych roślin. Na interesującym nas terenie w 1985 roku zinwentaryzowano ponad 80 sztuk drzew i krzewów, wśród których wyróżniono 26 gatunków roślin, w tym 4 gatunki drzew iglastych. Najliczniejszą grupę stanowią robinia – 23 szt., topole – 23 szt., oraz jesiony – 11 szt. Pozostałe gatunki są reprezentowane w ilości po kilka sztuk. Najokazalsze egzemplarze starodrzewia zachowane w parku, to: sosna wejmutka, lipa krymska i świerk pospolity. Pozostałości założenia folwarczno–ogrodowego znajdują się na końcu wsi, ale nie stanowią one pokaźnych rozmiarów masywu zieleni, który byłby widoczny ze wszystkich stron. Znajdujący się tam jednak starodrzew ze względu na swoje rozmiary, rzadkość gatunkową oraz powiązania z przeszłością należy bezwzględnie objąć ochroną.

4.3.3. Pomniki przyrody i inne okazy drzew stanowiące dominanty przestrzenne w krajobrazie oraz zadrzewienia śródpolne

Na obszarze gminy Krasne znajduje się stosunkowo niewiele okazów i gatunków drzew objętych ochroną i stanowiących jednocześnie dominanty przestrzenne w krajobrazie. Ze względu na swoje usytuowanie w terenie zaznaczono je na planszy wytycznych konserwatorskich. Najwięcej drzew stanowiących dominanty przestrzenne w krajobrazie to lipy i jesiony. Rosną one najczęściej przy drogach i cmentarzach, a także towarzyszą niektórym gospodarstwom oraz dość licznym kapliczkom. Lasy na terenie gminy Krasne występują w postaci kilku stosunkowo niedużych fragmentów, głównie w południowej części, w rejonie Słociny Górnej i Malawy. Porastają tu żyzne siedliska lasu wyżynnego. Niewielkie obszary leśne znajdują się też w części wschodniej gminy (Olszyny). Niewielki obszar leśny znajduje się na północny – wschód od miejscowości Palikówka, gdzie drzewostan buduje dąb szypułkowy (tzw. las „Klomb”). Także w obrębie bezodpływowych zagłębień terenu, w otoczeniu śródłąkowych i śródpolnych oczek wodnych wykształciły się zarośla wierzb szerokolistnych. Natomiast w południowej części Strażowa znajdują się pozostałości założenia leśnego, w którym znajduje się obecnie bażantarnia, a niegdyś była tam za Potockich owczarnia.

5. UWARUNKOWANIA ROZWOJU EKONOMICZNYCH FUNKCJI GMINY

5.1. UWARUNKOWANIA ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

5.1.1. Działalność gospodarcza

W urzędzie Gminy w Krasnem na koniec 1998 r. zarejestrowanych było 915 podmiotów gospodarczych, co w porównaniu do 1996 r. daje wzrost około 80%. Najwięcej podmiotów gospodarczych było zarejestrowanych w Krasnem 35,6%, Słocinie 17,5%, Strażowie 16,8%, Malawie 13,9%. Wśród działalności gospodarczej dominowały usługi: stolarskie, tapicerskie, mechanika pojazdowa, usługi wod – kan., elektryczne.

Działalność gospodarcza zarejestrowana ogółem w gminie Krasne wg sołectw w 1996 i 1998 r.

Nazwa wsi	Ilość podmiotów 1998 r.	%	Ilość podmiotów 1996 r.	%
Krasne	307	35,5	264	36,4
Malawa	127	13,9	81	11,1
Palikówka	87	9,5	77	10,6
Słocina	160	17,5	114	15,7
Strażów	154	16,8	138	19,0
Załęże	80	8,7	52	7,2
Razem	915	100	726	100

Działalność gospodarcza zarejestrowana w gminie Krasne w 1996 wg działów gospodarczych:
- transport 48
- budownictwo 32
- produkcja 16
- handel 276
- usługi ogółem 375

Jednostki organizacyjne zarejestrowane w systemie REGON wg wybranych sekcji EKD w 1997 r:
- przemysł 293 w tym produkcja 291,
- budownictwo 74
- handel i naprawy 242
- transport, składowanie i łączność 38
- obsługa nieruchomości 52
- edukacja 8

Źródło : Urząd Statystyczny w Rzeszowie.

Wśród jednostek organizacyjnych zarejestrowanych w systemie REGON dominował przemysł – 293 podmioty, handel i naprawy – 242 podmioty. Jeżeli chodzi o formę własności podmiotów gospodarczych to dominowała własność prywatna krajowa – 764 podmioty.

5.2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU FUNKCJI ROLNICZEJ

Rozwój rolnictwa w warunkach gospodarki rynkowej zmierza do ograniczenia tradycyjnego rolnictwa na rzecz przetwórstwa rolno - spożywczego i dystrybucji żywności.. Wpływa to na utrwalanie się stałej tendencji do koncentracji ziemi, zmniejszania liczby gospodarstw, spadku zatrudnionych w rolnictwie.

Warunki klimatyczno – wodne, glebowe na terenie gminy Krasne sprzyjają rozwojowi rolnictwa.Tereny gminy Krasne mają korzystne położenie. Gmina jest mało zabagniona, osady powierzchniowe tworzone są przez gliny, lessy, iły pylaste.

Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, gdzie średnia temperatura wynosi +18^{0}C, najzimniejszym miesiącem jest styczeń ze średnią temperaturą od -4 do -5^{0}C. Okres bezprzymrozkowy trwa długo, bo aż 210 – 220 dni. Średnia roczna suma opadów wynosi od 600 do 700 mm. Teren leży w dorzeczu Wisły i jej dopływu – Wisłoka.

Rozmieszczenie lasów związane jest z fizjografią terenu i warunkami siedliskowymi w paśmie Pogórza Dynowskiego i starorzecza Wisłoka.

Przydatność rolnicza gleb obejmuje zespoły różnie położonych gleb, które wykazują podobne właściwości użytkowe.

W gruntach ornych wyróżnia się następujące kompleksy:

1)	Pszenny bardzo dobry	klasa I gleby
2)	Pszenny dobry	klasa II
3)	Pszenny wadliwy	klasa III a
4)	Żytni bardzo dobry (pszenno – żytni)	klasa III b
5)	Żytni dobry	klasa IV a
6)	Żytni słaby	klasa IV b
7)	Żytni bardzo słaby (żytnio – łubinowy)	klasa V
8)	Zbożowo pastewny słaby	klasa VI

W użytkach zielonych wyróżniono kompleksy;

1) 1 z użytki zielone bardzo dobre i dobre klasa I
2) 2 z użytki zielone średnie klasa II
3) 3 z użytki zielone słabe i bardzo słabe klasa III, IV, V, VI.

Tereny o bardzo dobrych warunkach glebowych obejmują środkowo – wschodnią część gminy, wsie: Krasne, środkowa i północna część Malawa. Dominują gleby bielicowe, pseudobielicowe, brunatne wyługowane i kwaśne wytworzone z lessów, pyłów zwykłych. Na obszarze tym dominuje kompleks pszenny bardzo dobry i dobry. Zaleca się uprawę pszenicy, buraków cukrowych, rzepaku, koniczyny, warzyw.

Obejmuje środkową i południową Malawę. Występują tutaj gleby bielicowe właściwe i pseudobielicowe, gleby brunatne wyługowane i kwaśne powstałe na lessach, utworach lessowatych, pyłach zwykłych. Są to kompleksy pszenny dobry śródgórski i podgórski, żytni bardzo dobry, użytki zielone średnie. Proponuje się uprawę żyta, owsa, ziemniaków.

Północna część obejmuje wsie część Stażowa i Palikówkę oraz część Krasnego. Dominują tutaj mady powstałe na iłach pylastych, pyłach zwykłych, glinach lekkich. W większości występuje tu wysoki poziom wód dawnego starorzecza Wisłoka. Są to kompleksy pszenny dobry, pszenny bardzo dobry, użytki zielone średnie. Niewielkie powierzchnie w Załężu i Palikówce zajmują lasy. Zaleca się uprawę pszenicy, jęczmienia, buraków cukrowych oraz użytków zielonych; łąk, pastwisk.

Grunty użytkowane przez człowieka w procesie produkcji rolnej czyli użytki rolne składają się z gruntów ornych, upraw trwałych (sady, plantacje), i użytków zielonych tzn. łąk i pastwisk.

Użytkowanie gruntów wg granic administracyjnych w indywidualnych gospodarstwach rolnych w 1997 r.:

- powierzchnia ogółem 3.980 ha
  w tym- grunty rolne 3.470 ha
- grunty orne 2.416 ha
- sady 127 ha
- łąki 764 ha
- pastwiska 163 ha
- lasy i grunty leśne 135 ha

Struktura gospodarstw wg wsi w gminie Krasne w 1996 r.

Nazwa wsi	Ilość gospodarstw						
	do 1 ha	1 – 2 ha	2 – 5 ha	5 – 7 ha	7 – 10 ha	10 – 15 ha	pow. 15 ha
Krasne	53	285	57	4	3	1	1
Malawa	45	373	95	7	3	-	-
Palikówka	87	207	67	-	-	-	-
Słocina	46	229	51	1	-	-	-
Strażów	22	165	30	3	2	-	-
Załęże	58	61	9	-	-	-	-
Razem:	312	1319	339	15	8	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krasne.

Użytki rolne w gminie Krasne stanowią 89,2% powierzchni ogólnej z tego najwięcej ich jest w Malawie 28,8%, Krasnem 22,2%, Słocinie 17,0%. Grunty orne stanowią 69,4% użytków rolnych gminy, najwięcej występuje ich w Malawie 28,4%, Krasnem 21,2%, Słocinie 19,2 %.

Struktura gruntów w Gminie Krasne w 1996 r.

Nazwa wsi	Pow. ogółem	Użytki Rolne	Grunty orne	Sady	Zasiewy
Krasne	557,4	514,3	340	19,5	263
Malawa	768,4	666,2	456,8	23,3	392,8
Palikówka	399,03	360,3	223	3,1	180,3
Słocina	437	392,4	307,6	14,5	230,5
Strażów	303	264,2	198,1	5,7	170,7
Załęże	128,8	116,3	79,9	5,5	62,3
Razem:	2593,6	2313,7	1605,4	71,6	1299,6

Struktura zasiewów / upraw /

Nazwa wsi	Zasiewy	Pszenica	Żyto	Owies	Ziemniak	Warzywa
Krasne	263	133,6	5,3	6,6	57,8	11,3
Malawa	392,8	16,5	10,3	40	76,2	9,4
Palikówka	180,3	82,3	3,1	15,2	12,6	3,5
Słocina	230,5	82,3	4,4	21,7	49,4	7,8
Strażów	170,7	75,9	1	10,6	38,6	11,3
Załęże	62,3	26,8	1	2,6	18,7	3

Razem:	1299,6	617,4	25,1	96,7	283,3	46,3

Zatrudnienie i wyposażenie w rolnictwie w gminie Krasne w 1996 r.

Nazwa wsi	Ludzie w gosp.	Pracujący. Wył.w gosp.	Nierucho mości	Ciągniki
Krasne	1015	314	1142	66
Malawa	1324	511	764	101
Palikówka	604	239	362	57
Słocina	697	244	1030	44
Strażów	582	240	395	43
Załęże	306	94	701	16
Razem:	4528	1642	4394	327

Grunty orne obejmują przede wszystkim uprawy polowe, ogrody, tereny przejściowo w danym roku nie obsiane, czyli ugory i odłogi. W strukturze gruntów ornych najważniejszą rolę odgrywa uprawa zbóż. Grunty rolne mają wszechstronne znaczenie, szczególnie dla wyżywienia ludności i zwierząt.
Sady stanowiły tylko 3,0% użytków rolnych, największe areały są w Malawie 28,4%, Krasnem 27,2%, Słocinie 20,3%.
Zasiewy ogółem występują w gospodarstwach indywidualnych, a dominują w Malawie 30,2%, Krasnem 20,2%
Uprawa pszenicy wymaga dobrych gleb. Największe zasiewy pszenicy (ozimej i jarej) były w Malawie 35,1%, Krasnem 21,6%. Niewielki areał był w Załężu 4,3%.
Uprawa żyta nie wymaga już tak dobrych gleb, jednak wymaga wczesnego siewu na zimę. Najwięcej żyta wysiewa się w Słocinie 17,5%, Krasnem 21,1%, Palikówce 12,4%. Niewielka uprawa żyta występuje w Załężu 4,0%, Strażowie 4,0 %, Malawie 10,7%.
Uprawa owsa nie wymaga dobrych gleb, ale wymaga dużo wody. Największe obszary uprawy owsa znajdują się w Malawie 41,4%, Słocinie 22,4%, Palikówce 15,7%. Najmniejsze zasiewy owsa są w Załężu 2,7%, Krasnem 6,8%, Strażowie 11,0%.
Uprawa ziemniaków w gminie zajmuje drugie miejsce po pszenicy. Ziemniaki, które mają wszechstronną przydatność uprawia się w Malawie 26,9%, Krasnem 20,4%, Słocinie 17,4%, Palikówce 15,0%. (Mapa nr 12).
Ważną i stale rosnącą rolę w wyżywieniu ludności zajmują warzywa. Ich uprawa koncentruje się w gospodarstwach indywidualnych (polowa i pod osłonami). Najwięcej warzyw uprawia się w Strażowie i Krasnem po 24,4%, Malawie 20,3%, Słocinie 168%.

Plony w gminie Krasne w 1998 r.:

Rodzaj uprawy:	
żyto	30 q/ha,
pszenica ozima	40 q/ha,
pszenica jara	38 q/ha,
pszenżyto	42 q/ha,
jęczmień ozimy	40 q/ha,
jęczmień jary	42 q/ha,
owies	38 q/ha,
ziemniaki	200 q/ha,
buraki pastewne	600 q/ha,
buraki cukrowe	450 q/ha,
rzepak	18 q/ha
kukurydza	80 q/ha,

W gminie Krasne znajdują się gospodarstwa sadownicze w Malawie i Krasnem.

Hodowla zwierząt gospodarskich i uzyskana z niego produkcja dostarcza artykułów żywnościowych do bezpośredniego spożycia oraz dla przemysłu spożywczego, lekkiego, chemicznego. Między chowem zwierząt gospodarskich, a produkcją roślinną występują silne powiązania. Największa hodowla bydła w gospodarstwach indywidualnych

występowała w Malawie 37,8%, Słocinie 21,7%, Krasnem 17,2%. Najmniej zwierząt hodowano w Załężu 6,6%, Palikówce 6,8%, Strażowie 10,1%.

Chów zwierząt (sztuki duże) w gminie Krasne w 1996/1998 r.

Nazwa wsi	Bydło 1996	Trzoda1996	Bydło1998	1998Trzoda
Krasne	149	38	107	
Malawa	327	215	196	
Palikówka	59	52	144	
Słocina	188	155	84	
Strażów	88	40	76	
Załęże	57	27	30	
Razem:	868	527	637	

Trzoda chlewna podobnie jak bydło zajmuje pierwszoplanowe miejsce w chowie zwierząt. W gospodarstwach indywidualnych podstawą wyżywienia w gospodarstwach małych i średnich były ziemniaki uzupełniane paszami treściwymi. Największe pogłowie trzody w gminie Krasne było w Malawie 40,8%, Słocinie 29,4%. Najmniejsza obsada trzody chlewnej była w Załężu 5,1%, Krasnem 7,2%, Palikówce 9,9

Największe zatrudnienie ludności w gospodarstwach rolniczych występowało we wsiach: Malawa 29,4%, Krasne 22,4%, Słocina 15,4%, Palikówka 13,3%. Natomiast pracujący wyłącznie w gospodarstwie rolnym dominowali w sołectwach: Malawa 31,1%, Krasne 19,1%, Słocina 14,95, Strażów14,6%, Palikówka 14,6%.

Wyposażenie rolnictwa indywidualnego w ciągniki nie jest duże. Najwięcej ciągników było w Malawie 30,9%, Krasnem 20,1%, Palikówce 17,4%. Niewielkie wyposażenie w mechaniczną siłę pociągową było w Załężu 4,9%, Strażowie 13,1%, Słocinie 13,4%.

W gminie Krasne w 1998 r. było 1964 gospodarstwa ogółem, z tego najwięcej w sołectwie Malawa 26,6%, Krasne 20,6%, Palikówka 18,4%, Słocina 16,6%. Wśród gospodarstw dominowały gospodarstwa małe 1 – 2 ha, które stanowiły 67,2%, od 2 do 5 ha – 17,3%, do 1 ha – 15,9%. Gospodarstw dużych ponad 10 ha było tylko dwa i obydwa w Krasnem.

Nieruchomości niezamieszkałych w gminie było 4394, z tego 26% w Krasnem, 23,4% w Słocinie, 17,4% w Malawie, 15,9% w Załężu.
Tereny leśne w gminie Krasne administracyjnie należą do Nadleśnictwa Strzyżów (wieś Malawa i Słocina) oraz Nadleśnictwa Głogów Młp. (wieś Załęże i Strażów). W planach przewiduje się zalesienie terenów prywatnych w Słocinie 19 ha i Malawie 30 ha.

Tereny łowieckie w gminie są dzierżawione przez cztery koła łowieckie; „Diona”, „Cietrzew”, „Rogacz” z Rzeszowa oraz „Sarenka” z Błażowej.

5.3. UWARUNKOWANIA ROZWOJU FUNKCJI TURYSTYCZNO-WYPOCZYNKOWEJ

Atrakcyjność turystyczna obszaru uzależniona jest od trzech czynników – rangi walorów turystycznych, dostępności komunikacyjnej oraz zdolności obsługowej urządzeń turystycznych. Obszary, które zajmuje gmina Krasne nie należą do atrakcyjnych turystycznie. Ze względu jednak na bezpośrednie sąsiedztwo Rzeszowa tereny stosunkowo najładniejsze są miejscem penetracji, najczęściej w okresie weekendów. Warunki środowiska geograficzno-przyrodniczego pozwalają tu na skorzystanie z walorów krajoznawczych.

5.3.1. Ocena turystyczna obszarów

Rejonem najbardziej wyróżniającym się są południowe krańce gminy, położone na Pogórzu Dynowskim. Relatywnie wysoka ocena tych terenów wynika głównie z ukształtowania terenu. Rozciągnięty pas wzgórz tworzący próg Karpat fliszowych jest mocnym i wartościowym elementem krajobrazu. Wierzchołki i stoki wzniesień tworzą naturalne punkty widokowe, z których można podziwiać dolinę Wisłoka i mozaikę zalesionych wyniesień oraz użytków rolnych na Płaskowyżu Kolbuszowskim. Wartościowym składnikiem naturalnym są tutaj lasy, porastające najczęściej strome stoki oraz doliny i wąwozy. Są one chętnie odwiedzane przez turystów, szczególnie, że prowadzą przez nie szlaki turystyczne. Ważnym elementem krajobrazu i cennym obiektem przyrodniczym są pomniki przyrody. Atrakcyjność turystyczną tego obszaru zwiększa stary kościółek p.w. św. Marii Magdaleny w przysiółku Podkościółek otoczony pierścieniem zabytkowych lip, z których trzy to projektowane pomniki przyrody. Ciekawymi obiektami są liczne kapliczki, wśród których najbardziej znana jest kapliczka p.w. św. Rocha oraz niektóre budynki.

Pozostałe rejony gminy nie posiadają większej wartości dla turystyki. Jedynym walorem przyrodniczym o większym znaczeniu dla turystyki, oprócz pomnikowych okazów drzew, jest Stare Wisłoczysko. Dawne koryto odznacza się bardzo silnymi meandrami, a porośnięte gąszczem zarośli i wijlin brzegi stanowią urozmaicenie w monotonnym krajobrazie. Od uroczyska Krzywy Wał do okolic giełdy samochodowej w sąsiedztwie starorzecza prowadzi fragment żółtego szlaku turystycznego.

Ciekawym obiektem, łączącym walory przyrodnicze i antropogeniczne jest zespół dworski w Załężu, wraz z dojazdową aleją i zabytkowym parkiem stanowiącym jego otoczenie, w którym znajduje się potężny dąb będący pomnikiem przyrody i kilkanaście drzew projektowanych do ochrony w takiej formie. Nieco starszy od wymienionego dworu jest zespół kościelny w Krasnem.

5.3.2. Zasady zagospodarowania turystycznego

Ruch turystyczny, szczególnie o dużym natężeniu może wywołać szereg niekorzystnych zmian w środowisku poddanym jego presji. Takiemu oddziaływaniu mogą ulec południowe, najatrakcyjniejsze obszary gminy. Konieczna jest odpowiednia organizacja życia gospodarczego oraz turystyki rekreacji w celu zachowania walorów środowiska przyrodniczego. Należy w sposób świadomy kształtować krajobraz poprzez harmonijne łączenie zabudowy z roślinnością, zwiększać odporność terenu na użytkowanie rekreacyjne oraz eksponować walory estetyczne. Dla ochrony obiektów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, cały teren położony na Pogórzu Dynowskim oraz rejon Starego Wisłoczyska znalazły się w strefie chronionego krajobrazu

kulturowego. W strefie należy zachować stan istniejący, a działalność inwestycyjna [powinna być dostosowana do otoczenia. Nie mogą tu być lokalizowane obiekty duże o agresywnej formie. Podstawowe walory turystyczne, które stanowią tutaj punkty widokowe, muszą być chronione przez niedopuszczenie do zabudowy zakłócającej lub uniemożliwiającej odbieranie pozytywnych wrażeń krajobrazowych.

Również tereny leśne poddane są specjalnej ochronie. Bez względu na stan własności, wszystkie lasy zaliczono do ochronnych obszarów leśnych dla miasta Rzeszowa. Obowiązuje w nich zakaz wznoszenia budynków i budowli z wyjątkiem służących gospodarce leśnej, obronności kraju i bezpieczeństwu wewnętrznemu, oznakowaniu, ochronie zdrowia oraz wypoczynkowi i obsłudze turystów. Wszelkie działania na terenie lasów tym również dotyczące zagospodarowania turystycznego, muszą odbywać się zgodnie z wytycznymi zawartymi w planach urządzenia gospodarstwa leśnego. Ponieważ substancja leśna jest podatna na negatywne wpływy intensywnej turystyki, jedyną dopuszczalną jej formą powinna być forma wędrowna.

Wszystkie zabytkowe obiekty otoczone są pełną opieką konserwatorską. Inne elementy dziedzictwa kulturowego jak np. rzemiosło artystyczne, twórczość ludowa, folklor, powinny zostać objęte zorganizowaną opieką dla ich zachowania i rozwoju.

5.3.3. Szlaki turystyczne

Przez teren gminy Krasne biegną dwa szlaki turystyczne oznaczone zielonym i żółtym kolorem.
Szlak zielony od Rzeszowa poprzez Słocinę, Łańcut, Czarną, Węglówkę, Brzózę Stadnicką, Julin, Wolę Zarczycką do Nowej Sarzyny. o ogólnej długości 69 km, w tym na terenie gminy 9 km. Na odcinku przebiegającym przez gminę ma charakter szlaku górskiego.
Szlak żółty jest częścią trasy wiodącej wokół Rzeszowa o przebiegu: Słocina, Tyczyn, Niechobrz, Bratkowice, Budy Głogowskie, Głogów, Stobierna, Załęże, Wilkowyja Słocina o całkowitej długości 120 km w tym na terenie gminy około 12 km.

5.3.4. Punkty widokowe

Istotne dla atrakcyjności turystycznej terenu mają miejsca, z których można podziwiać rozległe widoki, dlatego też ważna jest ochrona tych miejsc przed przypadkowymi i nieprzemyślanymi formami działalności człowieka, które mogłyby zakłócić istniejący ład przestrzenny.

Punkty widokowe są chyba największą atrakcją turystyczną południowej gminy i tylko tu, ze względu na znaczne wzniesienia, są one zlokalizowane:

Nr 1. punkt widokowy przy szlaku żółtym na górze św. Roch powyżej miejsca , w którym droga główna skręcana wschód. Wspaniały widok w kierunku północno – zachodnim na Rzeszów oraz na północ z krajobrazem Załęża, Wilkowyji i Krasnego.

Nr 2. punkt widokowy przy szlaku zielonym poniżej drogi do leśnictwa. Widok na Dolinę Wisłoka i Płaskowyż Kolbuszowski

Nr 3. punkt widokowy przy szlaku zielonym w przysiółku Za Górą na szczycie wzniesienia około 100 m na północ od trasy szlaku. Rozległy widok od Rzeszowa na zachodzie poprzez całą dolinę Wisłoka i Płaskowyż Kolbuszowski w kierunku północnym a kończąc na widocznym w kierunku północno-wschodnim przy dobrej widoczności Łańcucie.

Nr 4. punkt widokowy przy szlaku zielonym na szczycie Góry Marii Magdaleny. Widok podobny do poprzedniego ale ograniczony od zachodu natomiast bardziej rozbudowany na wschód.

6. UWARUNKOWANIA ROZWOJU FUNKCJI OSADNICZEJ

6.1. LUDNOŚĆ I ZAGADNIENIA SPOŁECZNE

6.1.1. Demografia

Gminę zamieszkiwało w 1998 r. 12.802 osoby, z tego kobiet 6.540, co stanowiło 50,9% ogółu mieszkańców gminy. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 238,8 os/km^2. Na 100 mężczyzn przypadało 104 kobiety. W ciągu ostatnich pięciu lat ludność gminy wzrosła o 460 osób czyli średnio rocznie o 92 osoby. We wszystkich sołectwach nastąpił wzrost ludności. Najwięcej mieszkańców przybyło w Słocinie – 161 osób, Załężu – 123 osoby, Strażowie – 98 osób. W 1998 roku najwięcej mieszkańców gminy zamieszkiwało wsie: Krasne 27,9%, Malawa 21,9%,Słocinie 19,2%. Gminę Krasne zamieszkuje aktualnie 9913 osób (stan na 1 stycznia 2009 r.) Obserwuje się stały, niewielki wzrost liczby mieszkańców, głównie w wyniku migracji.

Nazwa wsi	1994	1995	1996	1997	1998	% 1998
Krasne	3551	3580	3620	3546	3570	27,9
Malawa	2776	2790	2815	2805	2802	29,1
Palikówka	1156	1179	1175	1180	1189	9,3
Słocina	2303	2364	2382	2401	2464	19,2
Strażów	1412	1470	1497	1505	1510	11,8
Załęże	1144	1200	1214	1240	1267	9,9
Razem:	12342	12583	12703	12677	12802	100,0

Urodzenia

Urodzenia w gminie Krasne w 1998 roku wyniosły 125 dzieci. W ciągu ostatnich pięciu lat w gminie urodzenia spadły o 67,2%. Średnio rocznie w gminie rodziło się 160 dzieci. Największy spadek urodzeń nastąpił we wsiach: Malawa, Słocina, Załęże. W 1998 r. w gminie najwięcej urodzeń było we wsiach Krasne 32,0%, Malawa 20,8%, Słocina 20,0%. Najmniejszy udział urodzeń był w Załężu 6,3%, Palikówce 8,0%, Strażowie 12,8%.

Nazwa wsi	1994	1995	1996	1997	1998	% 1998 r.
Krasne	43	39	44	45	40	32,0
Malawa	44	32	30	33	26	20,8
Palikówka	17	18	17	15	10	8,0
Słocina	48	30	36	25	25	20,0
Strażów	18	29	22	23	16	12,8
Załęże	16	15	19	16	8	6,4
Razem:	186	163	168	157	125	100,0

Zgony

Zgony w gminie Krasne w 1998 r. wyniosły 125 osób. W ciągu ostatnich pięciu lat zgony wzrosły tylko o 2,4%.Średnio rocznie w gminie było 166 zgonów rocznie. Poziom natężenia zgonów zależy od wielu czynników takich jak: środowisko życia człowieka, a także uwarunkowania biologiczne. Wzrost zgonów nastąpił we wsiach: Krasne, Strażów, Załęże. Spadek zgonów zanotowały wsie: Malawa, Słocina, Palikówka. W 1998 r. największy udział zgonów miały wsie: Krasne 32,8%, Malawa 18,4%, Słocina 15,2%, Strażów 14,2%.

Zgony w gminie Krasne wg sołectw w latach 1994 – 1998.

Nazwa wsi	1994	1995	1996	1997	1998	% z 1998
Krasne	34	44	31	33	41	32,8
Malawa	32	38	25	23	23	18,4
Palikówka	15	7	12	8	10	8,0
Słocina	21	16	21	16	19	15,2
Strażów	11	11	9	12	18	14,4
Załęże	9	6	10	12	14	11,2
Razem:	122	122	108	104	125	100,0

Przyrost naturalny

Przyrost naturalny to różnica między liczbą urodzeń, a liczbą zgonów w badanym okresie na określonym terytorium. W 1998 r. przyrost naturalny w Gminie Krasne wynosił 0, tzn. liczba urodzeń była równa liczbie zgonów. W ciągu ostatnich pięciu lat przyrost naturalny bardzo się zmniejszył – z 64 osób w 1994 r., przez 60 osób w 1996 r. do 0 osób w 1998 r. Największy spadek przyrostu naturalnego wystąpił w sołectwach: Słocina, Załęże, Krasne. Ujemny przyrost naturalny w 1998 r. miały wsie: Załęże, Strażów, Krasne. Dodatni przyrost naturalny wystąpił w Słocinie i Malawie.

Przyrost naturalny w gminie Krasne wg sołectw w latach 1994 – 1998.

Nazwa wsi	1994	1995	1996	1997	1998
Krasne	9	-5	13	12	-1
Malawa	12	-4	5	10	3
Palikówka	2	11	5	7	0
Słocina	27	14	15	9	6
Strażów	7	18	13	11	-2
Załęże	9	0	9	4	-6
Razem:	64	21	60	53	0

Ruch naturalny ludności w 1997 r.

Nazwa gminy	Małżeństwa na 1000 mk	Urodzenia na 1000 mk	Zgony na 1000 mk	Przyrost na 1000 mk
Chmielnik	5,8	13,7	10,5	3,2
Czarna	6,6	13,7	10,1	3,6
Łańcut	5,1	13,2	9,8	3,5
Krasne	5,1	11,7	7,9	3,8
Trzebownisko	4,3	12,2	7,8	4,4
Tyczyn	5,7	12,0	9,6	2,4

Małżeństwa

Podstawowym czynnikiem zmian zachodzących w stanie ludności są małżeństwa, które są najbardziej rozpowszechnioną formą zakładania rodziny. Małżeństwa wpływają na ruch ludności i kształtowanie się liczby urodzeń. W ciągu ostatnich lat liczba małżeństw wzrosła z 95 w 1996 r. do 127 małżeństw w 1998 r. Średnio rocznie w gminie zawierano 130 ślubów rocznie. Najwięcej małżeństw było zawieranych w miesiącach: kwiecień, czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień. Najwięcej osób wstępujących w związki małżeńskie było w wieku 20 – 30 lat. W ciągu ostatnich pięciu lat o 17,0% wzrosła liczba osób zawierających związek małżeński. Największy wzrost nowożeńców wystąpił we wsiach: Krasne, Palikówka, Słocina, Załęże. W 1998 r. największy udział osób zawierających związek małżeński był w Krasnem 26,0%, Malawie 19,6%, Słocinie 18,9%, Palikówce 14,2

Osoby zawierające związek małżeński wg sołectw w latach 1994 – 1998.

Nazwa wsi	1994	1995	1996	1997	1998
Krasne	33	45	46	27	39
Malawa	31	26	22	30	29
Palikówka	12	8	12	12	21
Słocina	24	16	12	28	28
Strażów	15	15	29	13	15
Załęże	11	8	16	12	16
Razem:	126	118	137	122	148

Rozwody

Rozwody stanowią w gminie rzadkość. Ich liczba kształtował się w 1996 i 1998 r. na poziomie 4 rozwodów rocznie.

6.1.7. Struktura wieku i utrzymania

Struktura ludności wg płci i wieku oraz stanu cywilnego to najistotniejsze cechy demograficzne. Struktury płci i wieku warunkują natężenie zgonów, małżeństw, urodzeń, co za tym idzie również tempo zmian ludności. Liczba ludności wg wieku produkcyjnego wpływa na rozwój gospodarczy regionu. Do liczby dzieci i młodzieży musi być dostosowana liczba przedszkoli, szkół, natomiast liczba ludności w wieku poprodukcyjnym decyduje o obciążeniu społeczeństwa kosztami utrzymania ludzi starych.

Do analizy obciążeń ekonomicznych ludności czynnej zawodowo ludnością bierną zawodowo tj. ludnością młodą lub starą służy współczynnik obciążenia.

Współczynnik obciążenia w Gminie Krasne ludnością młodą wynosił 50,5%, natomiast ludnością starą 23,6%. Większy współczynnik obciążenia ludnością młodą wskazuje na większe wydatki na opiekę przedszkolną i szkolnictwo.

Największy udział w wieku produkcyjnym w gminie Krasne w 1996 r. wystąpił we wsi: Krasne, Malawa, Słocina, Strażów. W wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym dominują mężczyźni, natomiast w wieku poprodukcyjnym większy był udział kobiet.

Struktura wieku ludności Gminy Krasne w 1997 r. wynosiła:
- wiek przedprodukcyjny 29,0%,
- wiek produkcyjny 57,4%,
- wiek poprodukcyjny 13,6%

Struktura ludności gminy Krasne wg płci i miejsca zamieszkania w 1997 r.

Nazwa wsi	Ludność ogółem	w tym kobiety	w tym mężczyźni
Krasne	3551	1844	1707
Malawa	2800	1424	1376
Palikówka	1184	589	595
Słocina	2413	1218	1195
Strażów	1508	766	742
Załęże	1247	632	615
Razem:	12703	6473	6230

W strukturze gminy ludności wg płci dominowały w gminie kobiety, które stanowiły 51,0% ogółu ludności. We wszystkich sołectwach była nadwyżka kobiet, jedynie we wsi Palikówka było więcej mężczyzn.

6.1.8. Migracje

Zmiany miejsca zamieszkania i miejsca czasowego pobytu określa się jako migracje ludności.
Odpływ ludności z gminy Krasne w 1998 r. wynosił 138 osób. W ciągu ostatnich pięciu lat odpływ zmniejszył się ze 152 osób w 1994 r. do 138 osób w 1998 r. Średnio rocznie z gminy odpływały 144 osoby. Odpływ wędrówkowy zmniejszył się w sołectwach: Krasne, Malawa, Załęże.
Największy odpływ z gminy w 1998 r. występował we wsiach: Krasne 37,0%, Strażów 16,7%, Malawa 15,2%, Słocina 13,0.

Odpływ ludności z gminy Krasne wg wsi w latach 1994 – 1998.

Nazwa wsi	1994	1995	1996	1997	1998	% z 1998.
Krasne	63	52	36	45	51	37,0
Malawa	25	18	23	34	21	15,2
Palikówka	7	13	9	10	12	8,7
Słocina	18	24	46	15	18	13,0
Strażów	14	17	23	15	23	16,7
Załęże	25	15	11	22	14	10,1
Razem:	152	139	148	141	138	100,0

Migracje ludności w 1997 r.

Nazwa gminy	Napływ				Odpływ				Saldo
	Ogó-łem	z miast	ze wsi	z zagra nicy	ogó-łem	do miast	na wieś	za grani -cę	
Chmielnik	46	17	29	-	44	14	29	1	2
Czarna	106	42	60	4	117	57	64	1	-11
Krasne	197	146	46	5	114	52	58	4	83
Łańcut	221	101	114	6	192	86	106		29
Trzebownisko	278	115	157	6	110	45	64	1	168
Tyczyn	176	104	67	5	99	51	47	1	77

Odpływ ludności

Odpływ ludności z gminy Krasne do Rzeszowa w latach 1996 – 98 zmniejszył się z 59 osób w 1996 r. do 50 osób w 1998 r. W 1998 r. największy udział w odpływie miały wsie: Krasne 13 osób, Słocina 11 osób, Malawa 10 osób.

Odpływ ludności gminy Krasne wg wsi w latach 1996 – 98.

Nazwa wsi	do Rzeszowa 1996	do Rzeszowa 1997	do Rzeszowa 1998	% z 1998 r.
Krasne	18	14	13	26,0
Malawa	8	9	10	20,0
Palikówka	2	1	5	5,0
Słocina	30	7	11	22,0
Strażów	13	5	7	14,0
Załęże	8	10	4	8,0
Razem:	59	46	50	100,0

W 1998 r. wymeldowało się z gminy więcej mężczyzn niż kobiet. Dominują ludzie w wieku produkcyjnym. Wśród osób emigrujących najwięcej osób wyjechało do gmin wiejskich 40,9%, do Rzeszowa 40,2%, do innych miast 18,9%.

Napływ ludności

Napływ ludności do gminy Krasne w 1998 r. wynosił 213 osób. W ciągu ostatnich pięciu lat zwiększył się o 41%. Średnio rocznie do gminy napływały 204 osoby. Największy wzrost imigracji był do wsi Słocina 32 osoby, Załęże 15 osób, Krasne 10 osób. Napływ do gminy zmniejszył się w sołectwie Malawa.
Napływ do gminy Krasne z Rzeszowa zwiększył się z 88 osób w 1996 r. do 118 osób w 1998 r. tj. o 13,4%. Największy napływ z Rzeszowa był do wsi: Słocina, Załęże, Strażów. Spadła imigracja z Krasnego i Malawy.

Napływ ludności do gminy Krasne wg wsi w latach 1994 – 1998.

Nazwa wsi	1994	1995	1996	1997	1998	% z 1998
Krasne	40	78	48	45	50	23,5
Malawa	25	51	27	31	17	8,0
Palikówka	7	22	2	9	16	7,5
Słocina	29	68	37	62	61	28,6
Strażów	22	19	36	15	26	12,2
Załęże	28	53	27	26	43	20,2
Razem:	151	291	177	188	213	100,0

Napływ ludności z Rzeszowa do gminy Krasne w latach 1996 – 1998.

Nazwa wsi	1996	1997	1998	% z 1998 r
Krasne	32	23	15	12,7
Malawa	13	12	10	8,5
Palikówka	-	6	3	2,5
Słocina	22	42	41	34,7
Strażów	6	10	16	13,6
Załęże	15	19	33	28,0
Razem:	88	112	118	100,0

W 1998 r. imigracja do gminy Krasne dominowała z Rzeszowa 54,2%, z gmin wiejskich 24,8%, z innych miast 21,0%.

Saldo migracji

Saldo migracji w gminie Krasne w 1998 r. wynosiło +74 osoby. W ciągu ostatnich pięciu lat saldo wynosiło średnio rocznie +80 osób. Największy wzrost był w sołectwach: Słocina, Załęże, Krasne. Ujemne saldo migracji miało sołectwo Malawa.

Saldo migracji w gminie Krasne wg wsi w latach 1994 – 1998.

Nazwa wsi	1994	1995	1996	1997	1998
Krasne	-23	26	12	6	-1
Malawa	0	33	4	-3	-4
Palikówka	0	9	-7	-1	4
Słocina	11	44	-9	47	43
Strażów	8	2	13	0	3
Załęże	3	38	16	4	29
Razem:	-1	+152	+29	+55	+74

Saldo migracji z Rzeszowa do gminy Krasne w 1998 r. wynosiło +52 osoby. Największe saldo wystąpiło w Słocinie i Załężu.

Saldo migracji z Rzeszowa do gminy Krasne wg wsi w latach 1996 – 1998.

Nazwa wsi	1996	1997	1998
Krasne	14	-9	2
Malawa	5	3	0
Palikówka	-2	5	-2
Słocina	-8	35	30
Strażów	-7	5	-9
Załęże	7	9	31
Razem:	-9	+48	+52

Bezrobotni

Bezrobotni ogółem w sołectwach gminy Krasne w 1997 r.

Nazwa wsi	Liczba bezrobotnych	Liczba bezrobotnych do liczby ludności wsi
Krasne	209	5,9
Malawa	169	6,0
Palikówka	80	5,3
Słocina	56	4,6
Strażów	61	4,8
Załęże	118	4,8
Razem:	693	5,4

Pracujący i bezrobotni w 1997 r.

Nazwa gminy	Pracujący			Bezrobotni zarejestrowani
	ogółem	kobiety	Sektor publiczny	
Chmielnik Rz.	368	177	204	350
Czarna	767	402	489	849
Krasne	1307	447	793	693
Łańcut	1044	613	559	1231
Trzebownisko	1998	842	797	1018
Tyczyn	911	389	410	643

W Rejonowym Urzędzie Pracy w Rzeszowie na koniec 1997 r. zarejestrowanych było 693 osoby bezrobotnych z gminy Krasne. Najwięcej osób bezrobotnych było: w Krasnem 209 osób, Malawie 169 osób, Załężu 118 osób. Największy procent bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców wsi był w sołectwach Malawa, Krasne, Palikówka. Bezrobocie dotyka głównie ludzi młodych, przeważnie z wykształceniem podstawowym, zawodowym oraz kobiety w średnim wieku z wykształceniem średnim. Wśród osób bezrobotnych dominowały osoby bez prawa do zasiłku, w większości kobiety.

6.1.9. Prognoza demograficzna do roku 2010

Prognoza została opracowana w oparciu o zebrane materiały wyjściowe za lata 1994-1998 w Urzędzie Gminy Krasne oraz w Urzędzie Statystycznym w Rzeszowie.

Prognoza jest naukowo uzasadnionym sądem o stanie zjawiska demograficznego w określonym momencie (okresie) należącym do przyszłości. Ze względu na jedenastoletni horyzont opracowywania prognozy będą uwzględnione zmiany ilościowe a także zmiany

jakościowe. Prognoza została wykonana metodą statystyczną. Podstawowe informacje wykorzystane do prognozowania obejmują pięć lat. Główną przesłanką prognozowania było założenie o istnieniu takiego rozwoju, że prawidłowość jego zmian jest prawie niezmienna. Taki sposób prognozowania nazywa się ekstrapolacją.

Zmienią się proporcje ludności w poszczególnych grupach wieku: udział dzieci spadnie z 30,3% do 26,3%, a udział osób w wieku 65 lat i więcej wzrośnie z 13,6% do 16,7%. W kontekście zmian w liczbie i w strukturze gospodarstw domowych, przewiduje się wzrost ludności w wieku emerytalnym. Przeciętna wielkość gospodarstwa wynosi 4,3 osób.

Współczynnik dzietności	w 2000r.	– 1,84
	w 2005r.	– 1,96
	w 2010r.	– 1,90

Prognoza dzietności.

Spadek dzietności w gminie Krasne został spowodowany przez:
- oddziaływanie reform gospodarczych i zmianę ustroju społeczno-politycznego, które stwarzają poczucie niepewności i niepokoju o przyszłość,
- nowe możliwości pracy, nauki, wyjazdy zagraniczne młodych ludzi,
- upowszechnianie się stylu życia wśród młodzieży charakterystycznego dla krajów o wysokiej kulturze materialnej.

Około 2000 r. rozpocznie się wyż urodzeń, którego szczyt przypadnie prawdopodobnie na rok 2005. Dzietność kobiet których młodość przypada w okresie wyżu jest zazwyczaj wyższa niż pozostałych, ponieważ oddziaływuje efekt przykładu, część kobiet decyzję o urodzeniu dziecka podejmuje obserwując swoje rówieśnice będące w ciąży, z dziećmi.
Sądzić można, że obserwowany w ostatnich latach spadek liczby urodzeń oraz małżeństw związany jest ze zjawiskiem odraczania decyzji założenia rodziny.

Prognoza umieralności.

Jako przyczynę podaje się przede wszystkim niższy poziom stopy życiowej, szkodliwe nałogi, pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, niewłaściwe odżywianie.

Wraz z postępem cywilizacyjnym będzie malało spożycie alkoholu, zwiększy się aktywny tryb życia młodych pokoleń, odpowiednie odżywianie. Powinien poprawić się poziom świadczonych usług medycznych, oraz

Biorąc pod uwagę powyższe przesłanki, powinien przedłużyć się średni czas trwania życia. Średnia długość życia mężczyzn wyniesie 72 lata, a kobiet 78,5 lat.
Przyrost naturalny w gminie od początku lat dziewięćdziesiątych maleje od 90 osób w 1991 roku do 0 osób w 1998 r.

Przyrost naturalny w gminie Krasne w latach 1991-1998.

Nazwa wsi	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Krasne	24	24	-4	9	-7	13	12	-1
Malawa	21	18	5	10	-1	5	10	3
Palikówka	-2	7	-5	0	11	5	7	0
Słocina	20	24	-3	26	11	15	9	6
Stażów	19	0	14	6	14	13	11	-2
Załęże	11	3	2	7	8	9	4	-6
Razem	90	76	9	58	37	60	53	0

Prognoza migracji wewnętrznych.

Rozmiary migracji zależą od tego w jakim stopniu możliwości znalezienia pracy pokrywają się z podażą pracy. Duże znaczenie ma tez rozwój budownictwa mieszkaniowego. Obecnie występuje bezrobocie rejestrowane, nierejestrowana działalność gospodarcza (szara strefa) oraz ukryte bezrobocie na wsi. Przewiduje się, że stopniowo powstawać będą warunki, w których szara strefa przekształci się częściowo w legalna działalność gospodarczą. Saldo migracji w Gminie Krasne w latach dziewięćdziesiątych można podzielić na dwa etapy, do 1994 roku było saldo migracji ujemne, natomiast od 1995 roku ludność gminy wzrasta dzięki dużej migracji. Rozmiary migracji z miasta Rzeszowa na wieś, ze wsi do sołectw Gminy Krasne będą wzrastać. W przyszłości będzie wzrastać migracja również na tereny wiejskie.

Saldo migracji w gminie Krasne w latach 1991 – 1998.

Miejscowość	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Krasne	21	-14	-31	-23	26	12	0	-1
Palikówka	22	-9	27	-0	9	-7	-1	4
Słocina	37	-1	15	11	44	-9	47	43
Strażów	-7	-10	-7	8	[illegible]	13	0	3
Załęże								
Malawa								
Razem								

Zmiany struktury demograficznej w gminie Krasne.

Na podstawie opisanych powyżej założeń demograficznych do 2010 roku. Według przygotowanej prognozy liczba ludności gminy Krasne wyniesie w 2010 roku od 14.035 osób (w wersji 1) do 16.636. osób (w wersji 3). W każdej wersji prognozy demograficznej przyrost naturalny na 1000 będzie oscylował w wysokości około 4,0. Ludność gminy Krasne będzie się zwiększała tylko dzięki procesom migracji. Saldo migracji będzie się kształtowało od 50 do 80 osób.

Zmiany ludnościowe będą wielokierunkowe z różną siłą oddziaływania. Duże znaczenie w strukturze populacji będą miały procesy falowania wyżów i niżów demograficznych oraz rozmiary spadku urodzeń. W początkowym okresie prognozy największym zmianom podlegać będą grupy dzieci i młodzieży, ponieważ spadkowa tendencja urodzeń oddziaływuje na liczbę dzieci uczęszczających do szkoły podstawowej. Kolejne subpopulacje osób w wieku edukacji – potencjalni uczniowie szkół ponadpodstawowych oraz szkół wyższych podlegać będą skutkom niżu demograficznego. Do końca bieżącego stulecia obserwować będziemy wzrost grupy osób w wieku 15-18 lat, to do roku 2010 liczba młodzieży w wieku nauki w szkołach ponadpodstawowych zmniejszy się. Do 2000 roku będzie następował dalszy systematyczny wzrost osiemnastolatków. Alternatywą na rynku pracy młodzieży jest kontynuacja kształcenia w szkołach wyższych. Nabór na wyższe uczelnie będzie szczególnie wysoki do około 2005 roku.

Ważną informacją jest prognoza liczby ludności w wieku produkcyjnym: 18-65 lat dla mężczyzn i 18-60 lat dla kobiet. Liczba ludności w wieku produkcyjnym zmniejszy się ze względu na spadek przyrostów młodzieży oraz zasilanie populacji przez mniej liczne roczniki, pochodzące z okresu niżu demograficznego lat 60-tych. Proces starzenia się społeczeństwa będzie polegał na wzroście liczby osób najstarszych tj. 66 lat i więcej dla mężczyzn i 61 lat i więcej dla kobiet. Subpopulacja osób w wieku poprodukcyjnym będzie stale wzrastać. Jej udział w 2010 roku wzrośnie z 13,6% w 1998r. do 16,7%. Głównymi czynnikami zwiększenia się tej populacji są spadek urodzeń oraz wydłużenie średniego trwania życia. W rezultacie opisanych zmian struktura ludności Gminy Krasne w 2010

roku będzie cechowała się spadkiem ludności w wieku aktywności zawodowej oraz dzieci i młodzieży, a wzrostem ludności w wieku poprodukcyjnym.

Prognoza demograficzna gminy Krasne (wersja 1 – pesymistyczna).

Rok	Przyrost naturalny/ 1000 osób	Migracja /osoby/	Liczba ludności
1999	4,0	50	12.903
2000	4,0	50	13.005
2005	4,0	50	13.519
2010	3,4	50	14.035

Prognoza demograficzna gminy Krasne (wersja 2 – optymistyczna)

Rok	Przyrost naturalny na 1000 osób	Migracja (osoby)	Ludność ogółem
1999	3,9	80	13.049
2000	4,1	80	13.830
2005	4,5	80	15.874
2010	4,4	80	16.636

6.2. OSADNICTWO

Układ przestrzenny gminy Krasne jest wynikiem rozwoju historycznego wszystkich miejscowości wchodzących w jej skład. Wieś Krasne pełni rolę lokalnego ośrodka gminnego pełniącego funkcje administracyjno – usługowe dla pozostałych miejscowości gminy: Malawy, Strażowa i Palikowki.

Krasne lokowane zostało na początku II połowy XIV w. na obszarze leśnym, wzdłuż drogi. Od początku była to wieś stosunkowo duża. Wieś została ukształtowana jako łańcuchówka. W jej centrum po wschodniej stronie drogi wyznaczono nadziały gruntu dla sołtysa oraz stanowiące uposażenie parafii. Układ rozłogów tej wsi jest typowy dla łanów leśnych. Na uwagę w Krasnem zasługują dwa przysiółki: „Wólka" oraz „Kolonia".

Malawa rozmierzona została nad potokiem płynącym środkiem wsi. Posiada ona układ typowy dla lokacji, które sytuowano na obszarach leśnych. Nadawane nadziały ziemi poza niwą domową rozmierzono prostopadle do dróg zagumiennych. Ten sam przebieg mają zachowane i dobrze czytelne do chwili obecnej rozłogi nadziałów, w które uposażono parafię, jak też i sołtysa. W wyniku parcelacji na gruntach podworskich powstała kolonia mieszkalna. XVIII–wieczny rodowód posiada natomiast przysiółek o nazwie Podkościółek

Wieś Strażów lokowana została na południowym brzegu Wisłoka nad niedużym strumieniem stanowiącym jego dopływ. w połowie XIV wieku. W południowo–wschodniej i południowo–zachodniej części wsi są dobrze czytelne fragmenty dawnych niw z okresu przedlokacyjnego. Folwark pański powstały na bazie sołtysiego usytuowany został w północno–zachodniej części wsi. Do niego też należała owczarnia usytuowana w południowo–zachodniej części wsi (w XIX w.) oraz istniejąca do chwili obecnej na jej miejscu bażantarnia. Dość dobrze czytelne są w terenie relikty dawnego założenia parkowo–ogrodowego w północno–wschodniej części wsi. Podziały na dawnej niwie domowej są natomiast w chwili obecnej mocno zniekształcone.

Średniowieczny rodowód posiada też lokowana na północnym brzegu Starego Wisłoka Palikówka. Nawsie przylegało do Wisłoka, a nadziały ziemi zostały rozmierzone po północnej stronie niwy siedliskowej. Późniejsze wylewy Wisłoka spowodowały dość duże zmiany w układzie gruntów.

6.3. INFRASTRUKTURA USŁUGOWA

6.3.1. Nauka i oświata

Oświata na terenie gminy Krasne obejmuje przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja oraz kierunki na Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie takie jak wychowanie plastyczne i archeologia.

Przedszkola

W gminie istnieją 4 przedszkola, które znajdują się w Krasnem, Malawie, Strażowie i Palikówce oraz dwa oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych w Słocinie i Załężu. W roku szkolnym 1999/2000 w wieku przedszkolnym jest 420 dzieci, co stanowi 3,2% ogółu ludności w wieku przedszkolnym.

Rok urodzenia	1995	liczba dzieci ogółem	151,
	1994	liczba dzieci ogółem	193,
	1993	liczba dzieci ogółem	176.

Szkoły podstawowe

Szkoły podstawowe znajdują się we wszystkich wsiach gminy. Szkoły podstawowe swoim zasięgiem obejmują 1323 dzieci, co stanowi 10,2% ogółu ludności.

Rok urodzenia	1992	liczba dzieci ogółem;	222,
	1991	liczba dzieci ogółem;	225,
	1990	liczba dzieci ogółem;	211,
	1989	liczba dzieci ogółem;	203,
	1988	liczba dzieci ogółem;	238,
	1987	liczba dzieci ogółem;	224.

Gimnazja

Gimnazja w gminie Krasne są zlokalizowane w sołectwach: Słocina i Krasne oraz jako zespoły szkół (szkoła podstawowa oraz gimnazjum) w Palikówce i Malawie. Młodzieży w wieku gimnazjalnym jest 673 osoby, co stanowi 5,1% ogółu mieszkańców.

Rok urodzenia	1986	liczba dzieci ogółem;	205,
	1985	liczba dzieci ogółem;	224,
	1984	liczba dzieci ogółem;	244.

Absolwenci gimnazjum dalej podejmują naukę w szkołach średnich, głównie w Rzeszowie. Obecnie młodzieży szkół średnich jest 665 osób, co stanowi 5,3% ogółu mieszkańców gminy.

Szkoła średnia

Co roku do rzeszowskich szkół średnich przybywa z gminy Krasne około 200 – 220 osób.

- rok urodzenia	1983	liczba młodzieży ogółem	224,
-	1982	liczba młodzieży ogółem	222,
-	1981	liczba młodzieży ogółem	219.

Szkoła wyższa

Na terenie wsi Krasne w budynkach SHiUZ odbywają się zajęcia na Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie na kierunkach wychowanie plastyczne i archeologia. Na wychowaniu plastycznym które trwa 5 lat studiuje 171 osób na studiach dziennych i 30 osób na studiach zaocznych, natomiast na 3 letniej archeologii studiuje na pierwszym roku 30 osób.

Prognoza demograficzna dla szkolnictwa podstawowego

Prognozowana liczba uczniów klas pierwszych w poszczególnych szkołach podstawowych w latach 1999/2000 - 2008/2009.

Nazwa wsi	1999/ 2000	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Krasne	69	32	43	39	44	45	40
Malawa	46	44	44	32	30	33	26
Palikówka	36	36	17	18	17	15	10
Słocina	27	28	48	30	36	25	25
Strażów	22	11	18	29	21	23	16
Załęże	16	21	16	15	19	16	8
Razem:	216	177	186	163	168	157	125

Na podstawie analizy urodzeń w gminie Krasne - w roku szkolnym 2004/2005 w szkołach podstawowych w Załężu i Palikówce pierwsza klasa będzie liczyć mniej niż 20 uczniów.

Natomiast w roku szkolnym 2006/2007 również w szkole podstawowej w Strażowie będzie tylko 16 dzieci. W związku z powyższym nauka w nauczaniu wczesnoszkolnym w tych szkołach będzie wymuszać przekwalifikowanie nauczycieli, bo w przeciwnym wypadku będą tracić pracę.

6.3.2. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Krasne znajduje się Gminny Ośrodek Zdrowia w Krasnem oraz ośrodki we wsiach Malawa i Palikówka.. W Gminnym Ośrodku Zdrowia w Krasnem zatrudnionych jest 4 lekarzy ogólnych, 2 stomatologów, 1 ginekolog oraz 6 pielęgniarek. Ośrodki zdrowia działające w gminie obsługują mieszkańców w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej.

Oprócz lekarzy działających w porozumieniu z Podkarpacką Kasą Chorych, działają prywatne gabinety lekarskie. W Krasnem i Malawie znajdują się prywatne apteki. W zakresie specjalistycznej opieki medycznej gmina jest obsługiwana przez szpitale wojewódzkie w Rzeszowie, Przychodnię Specjalistyczną ZOZ Nr 2,a w godzinach nocnych Pogotowie Ratunkowe.

6.3.3. Opieka społeczna

W gminie Krasne działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który dzięki funduszom samorządowym i państwowym udziela wsparcia rodzinom wielodzietnym, samotnym, bezrobotnym – w których miesięczny dochód na jedną osobę jest znacznie mniejszy niż minimum socjalne.

Osoby objęte pomocą społeczną w 1998 r. przez Urząd Gminy Krasne.

Nazwa wsi	Liczba osób objętych pomocą	Liczba rodzin	Liczba osób bezrobotnych
Malawa	153	108	65
Załęże/Słocina	141	114	62
Krasne/Palikówka	219	174	95
Strażów	83	60	17

W 1998 r w gminie pomoc społeczna docierała do 456 rodzin i 239 osób bezrobotnych. Najwięcej pomocy otrzymali mieszkańcy wsi Krasne/Palikówka. Gmina pomaga również najuboższym mieszkańcom poprzez wypłacanie dodatków mieszkaniowych. W ciągu ostatnich trzech lat liczba przyznanych dodatków zmniejszyła się o 20,0%

Dodatki mieszkaniowe udzielone w gminie Krasne w latach 1996 – 1998.

Dopłata dla użytkownika	1998	1997	1996
mieszkania spółdzielczego	23	42	0
mieszkania zakładowego	22	0	2
Mieszkania pozostałe	46	47	71
Ogółem:	91	89	73

7. UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI

7.1. KOMUNIKACJA KOLEJOWA

Układ kolejowy tworzą:

- odcinek międzynarodowej magistrali kolejowej E-30 relacji Wrocław –Kraków – Przemyśl - Medyka przewidzianej do modernizacji polegającej na przebudowie torowiska dostosowując go do prędkości 160 km/godz.
- istniejący odcinek bocznicy kolejowej do elewatora zbożowego w Załężu.

7.2. KOMUNIKACJA DROGOWA

W następstwie reformy administracyjnej kraju zgodnie z art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej w związku z reformą ustrojową państwa / Dz. U. 106/98 poz. 668 / z dniem 1 stycznia 1999 r. nastąpiła zmiana w ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, w wyniku czego w kraju wystąpił podział dróg publicznych na następujące kategorie: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Zgodnie z nowym podziałem dróg publicznych na terenie gminy Krasne występuje doga krajowa, drogi powiatowe i gminne; nie występują drogi wojewódzkie.

7.2.1.Drogi krajowe

Na terenie gminy Krasne występuje droga krajowa Zgorzelec – Medyka:
DK droga krajowa o znaczeniu międzyregionalnym E-40 Zgorzelec – Medyka / w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział wRzeszowie/ o średniodobowym natężeniu ruchu na odcinku Rzeszów – Kraczkowa równym 13.179 pojazdów na dobę. Prognoza ruchu do roku 2015 wykonana przez Transprojekt Warszawa w 1997 r. przewiduje wzrost ruchu na rozpatrywanym odcinku w roku 2000 do 17.248 p/d, w roku 2005 do 21329 p/d, w roku 2010 do 25398 p/d a w roku 2015 29445 p/d. szerokość w liniach rozgraniczających 50 m. Szerokość jezdni 12 m. Odległość budynków z pomieszczeniami na pobyt ludzi 60 m od krawędzi jezdni a pozostałych budynków 25 m poza terenem zabudowanymi i 10 m w terenie zabudowanym

Zestawienie dróg krajowych na obszarze gminy Krasne

Lp	Nr drogi	Nazwa drogi wg wykazu urzędowego	Długość drogi w m	Nawierzchnia drogi	
				ulepszona	nieulepszona
1	4	autostrada A-4 Berlin -Wrocław-Kraków -Lwów			
2	4	droga krajowa Nr 4 Jędrzychowice - Korczowa	4.285	4.285	
3	19	węzeł autostrady A-4 Rzeszów wschodni - granice administracyjne miasta Rzeszowa	240	240	

7.2.2.Drogi powiatowe

Zgodnie z nowym podziałem dróg publicznych przez teren gminy prowadzi 12 dróg powiatowych. Drogi te stanowią zasadniczy układ komunikacyjny gminy obsługujący cały teren gminy tj. podstawowe jednostki osadnicze i podstawowe obszary funkcjonalne. Sieć

dróg powiatowych umożliwia powiązania funkcjonalne i komunikacyjne z przyległymi obszarami.

Przez teren poszczególnych miejscowości Gminy Krasne przebiegają drogi powiatowe łącząc siedziby przyległych gmin. Drogi powiatowe obsługują również przyległą zabudowę. Drogi te w klasie technicznej Z lub L miały wyznaczony w dotychczasowych planach miejscowych pas terenu o szerokości odpowiednio 20 m i 15 m liniach rozgraniczających, który stanowi obecnie nienaruszalną rezerwę planistyczną.

Przebiegajace przez gminę drogi powiatowe mają długość 40.777 m, z czego 37.996 km stanowią odcinki o nawierzchni twardej w tym 35.637 km o nawierzchni ulepszonej. Żadna droga powiatowa / poza odcinkiem drogi 576 w Krasnem / nie posiada chodników. Znaczna część tych dróg wymaga remontu i modernizacji.Trzy z dróg: 570, 571 i 577 posiada jednopoziomowe skrzyżowania z magistralą kolejową.

Zestawienie dróg powiatowych na obszarze gminy Krasne

Lp	Nr drogi	Nazwa drogi wg wykazu urzędowego	Długość drogi w m	Nawierzchnia drogi	
				ulepszona	nieulepszona
1	570 1 382 R	Rzeszów – Trzebownisko – Lukawiec - Czarna	1.935	1.935	
2	571 1 384 R	Terliczka - Łąka-Strażów	4.533	4.533	
3	573 1 385 R	Droga przez wieś Palikówka	4.050	4.050	
4	574 1 393 R	Strażów -Krzemienica	2.605	1.829	0.776
5	575 1 394 R	Krasne – Kolonia-Strażów	2.702	2.702	
6	576 1 393 R	Krasne – Strażów Krzemienica	4.891	3.828	1.265
7	577 1 392 R	Rzeszów - Załęże-Krasne	4.311	4.311	
8	578	Malawa - Rzym-Chmielnik	2.338	2.388	
9	579 1 396 R	Wilkowyja - Malawa-Wola Rafałowska - Chmielnik	6.867	4.018	1.094+1.555
10	580 1 399 R	Malawa - Rzym-Chmielnik	0.500	0.050	0.450
11	581 1 397 R	Słocina - Malawa	2.355	2.355	
		Razem	40.777	35.837	2.359+2.781

7.2.3. Drogi gminne

Uzupełnienie sieci dróg powiatowych stanowią drogi gminne o łącznej długości 48.200 m. Są to w bardzo różnym stanie technicznym, najczęściej wymagają remontu i modernizacji.

Zestawienie dróg gminnych

Nr drogi	Nazwa drogi wg wykazu urzędowego	Długość km
3517001	Krasne przez wieś / Zagumnie 1 /	2.0

3517002	Krasne - Wólka	3.0
3517003	Krasne - Strażów	2.0
3517004	Krasne przez wieś / Zagumnie 2 /	2.0
3517005	Krasne - Matysówka	1.5
3517006	Krasne - Palikówka	1.2
3517007	Strażów - Kamionka	2.0
3517008	Strażów - Olszyny	4.4
3517009	Strażów / Zagumnie /	1.5
3517010	Palikówka – Łąka	1.0
3517011	Palikówka – Czarna	1.0
3517012	Palikówka - Przycznia	2.3
3517013	Załęże przy stadionie	1.0
3517014	Załęże - Zelmer	0.5
3517015	Malawa przez wieś / Zagumnie 1 /	3.5
3517016	Malawa - Zagóra	3.6
3517017	Malawa - Kościółek	3.0
3517018	Malawa – Wola Rafałowska	1.7
3517019	Malawa przez wieś / Zagumnie 2 /	1.5
3517020	Malawa - Chmielnik	0.5
3517021	Słocina - Matysówka	1.5
3517022	Słocina - Wilkowyja	0.5
3517023	Słocina - Skotnia	2.2
3517024	Słocina - Roch	0.8
3517025	Słocina pod las	2.0
3517026	Słocina – Roch - Leśniczówka	2.0
	Razem	48.2

8. UWARUNKOWANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

8.1. UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE ZAOPATRZENIA W WODĘ

8.1.1. Opis ogólny systemu

Gmina Krasne zasilana jest w wodę z czterech źródeł:

- z miejskiej sieci wodociągowej Rzeszowa, czerpiącej wodę, poprzez ujęcie Zwięczyca z rzeki Wisłok / dotyczy to miejscowości graniczących z Rzeszowem tj.: Białej, części Budziwoja i części Matysówki /,
- z ujęcia wody w Krasnem, zlokalizowanego na terenie wsi Krasne–Wólka, czerpiącego wodę podziemną ze studni wierconych,
- z ujęcia wody w Słocinie w pobliżu granicy z Rzeszowem, również czerpiącego wodę ze studni wierconych,
- z sieci wodociągowej wsi Kraczkowa dostarczającej wodę ze studni głębinowych zlokalizowanych na terenie Gminy Łańcut.

Sieć miejska Rzeszowa zaopatruje w wodę (na terenie gminy Krasne) mieszkańców Załęża (ok. 92 % gospodarstw, tj. ok. 1150 mieszkańców). Woda z ujęcia Krasne–Wólka, poprzez lokalną sieć wodociągową, zaopatruje mieszkańców wsi Krasne (ok. 900 budynków, tj. 97 % gospodarstw; ok. 3500 mieszkańców), wsi Strażów oraz Palikówka (ok. 550 budynków, tj. po ok. 84 % gospodarstw; ok. 2200 mieszkańców łącznie).

Woda z ujęcia Słocina, również poprzez lokalną sieć wodociągową, zaopatruje mieszkańców wsi Słocina (ok. 70% gospodarstw; ok. 1900 mieszkańców). Woda z wodociągu wsi Kraczkowa zasila 36 gospodarstw we wschodniej części wsi Malawa.

Woda z sieci miejskiej Rzeszowa i sieci wsi Kraczkowa, jako uzdatniona, kierowana jest bezpośrednio do odbiorców. Woda z ujęcia Krasne–Wólka, przed podaniem jej do sieci wodociągowej, poddawana est procesom uzdatniania. Woda z ujęcia Słocina nie wymaga uzdatniania i jako taka, kierowana jest bezpośrednio do odbiorców.

Z sieci wodociągowej na terenie gminy Krasne korzysta ok. 9000 osób, tj. około 71% ogółu mieszkańców gminy. Ilość zużytej przez odbiorców z terenu gminy Krasne wody wyniosła w 1998 roku ok. 257.000 m^3 wody, tj. ok. 704 m^3/d, co daje przeciętną wartość zużycia wody przez jednego mieszkańca (w ciągu doby) w granicach 77 dm^3/M/d.
Około 29 % mieszkańców gminy, tj. ok. 3700 osób nie ma w ogóle dostępu do sieci wodociągowej. Dotyczy to głównie mieszkańców sołectwa Malawa.

8.1.2. Ocena funkcjonalno–techniczna systemu, charakterystyka ilościowa i jakościowa poszczególnych źródeł

Sieć miejska Rzeszowa

Woda z sieci miejskiej Rzeszowa dostarczana jest do odbiorców na terenie gminy Krasne w ilości 228.781 m^3/rok (626.8.m^3/d) ogółem, z tego odbiorcy indywidualni zakupili w 1998 r. 42.737 m^3 (117 m^3/d) wody. Jako gotowy produkt, podawany bezpośrednio z sieci miejskiej Rzeszowa, nie wymaga uzdatniania.

Ujęcie i stacja uzdatniania Krasne–Wólka:

Woda z ujęcia Krasne–Wólka czerpana jest ze złóż podziemnych za pośrednictwem czterech studni wierconych z łączną wydajnością 84,5 m^3/h, przy czym z poszczególnych studni ujmuje się:

- ze studni S1 – 30,0 m^3/h, maksymalna możliwa wydajność eksploatacyjna: 30,0 m^3/h,
- ze studni S2 – 10,5 m^3/h, maksymalna możliwa wydajność eksploatacyjna: 10,5 m^3/h,
- ze studni S3 – 24,0 m^3/h, maksymalna możliwa wydajność eksploatacyjna: 24,0 m^3/h,
- ze studni S4 – 8,0 m^3/h, maksymalna możliwa wydajność eksploatacyjna: 8,0 m^3/h.

Wokół ujęcia obowiązuje strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej. Strefa została ustanowiona decyzją nr OŚ–III–2–6210/53/98 w 1998, zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 r. w sprawie zasad ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody .

Woda ujmowana jest na ujęciu ze stałą wydajnością przez pompy głębinowe i następnie kierowana na stację uzdatniania, i dalej, do zbiornika początkowego. Włączaniem i wyłączaniem pomp kieruje układ oparty o umieszczone w zbiorniku początkowym sondy minimum–maksimum. Pompy I–go stopnia (w studniach) nie posiadają falowników, stąd w momencie ich uruchomienia, wszystkie pompy głębinowe pracują zawsze z tą samą, wynoszącą 84,5 m^3/h, wydajnością, bądź – w przypadku osiągnięcia poziomu maksimum w zbiorniku – nie pracują wcale.

Stacja Uzdatniania Wody Krasne–Wólka pracuje w systemie stałowydajnościowym z wydajnością bieżącą odpowiadającą aktualnej dostawie wody z ujęcia, tj. 84,5 m^3/h. Woda ze zbiorników tłoczona jest do sieci za pomocą pompowni II–go stopnia, w równoległym (podwójnym) układzie jednostrefowym. Ze względu na ponadnormatywne ilości manganu zawarte w ujmowanej wodzie, w procesie technologicznym uzdatniania stosowane jest jej odmanganianie na filtrach ciśnieniowych. Woda przed podaniem na filtry ciśnieniowe nie jest napowietrzana. Na wyposażeniu stacji znajdują się trzy filtry ciśnieniowe o powierzchni filtracji 1,77 m^2 każdy, wypełnione wpracowanym złożem kwarcytowym. Technologiczna, teoretycznie możliwa wydajność produkcyjna stacji uzdatniania jest przekroczona. Zakładając technologicznie dopuszczalną prędkość przy wypełnieniu filtrów złożem kwarcytowym, tj. 10 m^3/h, maksymalna przepustowość stacji uzdatniania nie powinna przekroczyć 53,01 m^3/h, a przy zastosowaniu skuteczniejszych wypełnień (prędkość dopuszczalna 15 m^3/h) – wartości 79,52 m^3/h. Tymczasem przy obecnej wydajności stacji uzdatniania filtracja uzdatnianej wody przez filtry ciśnieniowe odbywa się z prędkością ok. 16 m^3/h, przy istniejącym wypełnieniu kwarcytowym, co może być jedną z możliwych przyczyn niezadowalającego usuwania w trakcie uzdatniania niektórych domieszek.

Aktualnie pracujący ciąg technologiczny został zbudowany w roku 1972. Zastosowane technologie uzdatniania są niewystarczające – występują problemy z należytym usuwaniem związków manganu, którego ilości przekraczają normy określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 4.05.1990r w sprawie warunków, jakim powinna odpowiadać woda do picia i na potrzeby gospodarcze.

Występowanie mętności wody w sieci wodociągowej, przy nie przekraczaniu aktualnie dopuszczalnych wskaźników mętności na wyjściu ze stacji pozwala przypuszczać, że w przeszłości niewystarczające było usuwanie zawiesin na złożu filtracyjnym lub występowały zakłócenia we właściwym i regularnym płukaniu lub wymianie złóż filtrów ciśnieniowych.

Stan techniczny obiektów i urządzeń stacji uzdatniania jest średni. Według danych uzyskanych w ZUK Krasne i ZUWBUD Rzeszów awaryjnośćobiektów ujęcia i stacji uzdatniania wody za okres 1994 do 1997 systematycznie spada ; z poziomu 18 awarii do 6. Nie zanotowano awarii technologicznych obiektów ujęcia bądź Stacji Uzdatniania Wody a więc i przerw w dopływie wody na sieć z tego powodu.

Niezawodność dostawy wody z ujęcia i stacji uzdatniania nie jest wystarczająca. W godzinach maksymalnego zapotrzebowania ujęcie, stacja uzdatniania i zbiornik początkowy nie są w stanie dostarczyć odpowiedniej ilości wody. Wynikiem takiego stanu rzeczy są problemy z eksploatacją ujęcia (pompy głębinowe) i zapewnieniem właściwego ciśnienia na sieci, a nawet z dostawą wody do wszystkich odbiorców.
Praca ujęcia i zbiornika początkowego jest częściowo zautomatyzowana i wymaga okresowych, rutynowych przeglądów. Praca urządzeń Stacji Uzdatniania Wody nie jest zautomatyzowana i wszystkie czynności związane z obsługą urządzeń SUW (poza pompownią II-go stopnia) wykonywane są ręcznie.
Woda uzdatniona na filtrach, przed podaniem do sieci wodociągowej poddawana jest procesowi dezynfekcji za pomocą podchlorynu sodowego i kierowana do zbiornika początkowego 2×100 m^3. Sterowanie poziomem wody w zbiorniku zapewnia układ włączający i wyłączający pompy w studniach za pośrednictwem sond minimum i maksimum umieszczonych w zbiorniku. Dodatkowo w zbiorniku znajduje się sonda zabezpieczająca pompownię drugiego stopnia przed suchobiegiem (wyłączająca pracę pomp II–go stopnia).
Aktualnie prowadzone są przygotowania do wykonania odwiertu piątej studni (o szacowanej wydajności ok. 30 m^3/h) w celu poprawy parametrów wydajnościowych ujęcia.

Ujęcie Słocina

Woda z ujęcia Słocina czerpana jest ze złóż podziemnych za pośrednictwem dwóch studni wierconych. Wydajność produkcyjna ujęcia wynosi 17 m^3 wody na godzinę. Maksymalna możliwa wydajność produkcyjna ujęcia wynosi 22 m^3/h. Wokół ujęcia obowiązuje strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej. Strefa została ustanowiona decyzją nr OS–III–2–6210/3/98 w 1998, zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5. listopada 1991r. w sprawie zasad ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody.

Ujęcie wody Słocina, wybudowane w 1980 roku, pracuje w systemie stałowydajnościowym z wydajnością wynoszącą 17 m^3 wody na godzinę. Pracujące na ujęciu pompy głębinowe tłoczą ze stałą wydajnością wodę jednocześnie do zbiornika wyrównawczego $1\times150m^3$ i sieci wodociągowej, co pozwala na pokrycie nierównomierności godzinowego rozbioru wody w ciągu doby. Włączaniem i wyłączaniem pomp w studniach kieruje układ oparty o umieszczone w zbiorniku początkowym sondy minimum–maksimum.

W roku 1998 produkcja na ujęciu Słocina wyniosła 70 tys. m^3 wody na rok. Ze względu na korzystne parametry fizykochemiczne i bakteriologiczne ujmowanej wody, spełniające zawarte w przepisach wymagania stawiane wodzie do picia, jej uzdatnianie nie jest konieczne. Stan techniczny obiektów i urządzeń ujęcia jest średni i pozwala na osiąganie założonych parametrów ilościowych i jakościowych wody przesyłanej do sieci. Jakość wody na przestrzeni ostatnich lat nie zmienia się. Awaryjność za okres 1994 –1997 spada. Niezawodność dostawy wody z ujęcia jest wystarczająca i pozwala na pokrycie potrzeb w zakresie zaopatrzenia w wodę zasilanego z niej wodociągu. Praca ujęcia jest częściowo zautomatyzowana i nie wymaga stałej obsługi.

Ujęcie Krasne–Wilkowyja

Na ujęciu Krasne–Wilkowyja odwiercone są dwie studnie, które w przyszłości mają służyć do zasilania w wodę miejscowości Malawa. Studnie nie są obecnie eksploatowane. Woda z tych studni zawiera duże ilości manganu, toteż w przypadku ich eksploatacji konieczne będzie wybudowanie stacji uzdatniania wyposażonej w instalację technologiczną skutecznie usuwającą mangan z ujmowanej wody.

Zasięg i parametry zasilania z sieci miejskiej Rzeszowa

Sieć miejska Rzeszowa zaopatruje w wodę na terenie gminy Krasne mieszkańców wsi Załęże (1150 mieszkańców, średnio 117.1 m^3/d wody na dobę) tj. 101.8 dm 3 wody na dobę na 1 mieszkańca.
Sieć wodociągowa zaopatrująca w wodę mieszkańców Załęża zasilana jest z magistrali wodociągowej o 400 mm, biegnącej od zbiorników wyrównawczych 2 x 3000 m3 Pobitno w Rzeszowie w kierunku ulicy Załęskiej i Staromieście. Zasięg terenów zasilanych z sieci miejskiej Rzeszowa obrazuje mapa zasięgu sieci wodociągowej.

Udział odbiorców z terenu gminy Krasne w stosunku do globalnej ilości (sprzedawanej na terenie zasilanym z ujęcia wody Zwięczyca) wody wynosi% produkcji wody 1.8 % globalnej sprzedaży wody z tego ujęcia.
Sieć w układzie promienistym o łącznej długości 12.86 km została zbudowana w latach 1986 - 1990 i wykonana jest z materiałów; stal ocynkowana 24.8 % długość 3 km; polichlorek winylu (PVC) 60.2 % o długości 8 km i polietylen15 % długość około 2 km.
Stan techniczny sieci ocenić można jako dobry. W roku1997 i 1998 nie zanotowano na sieci awarii.

Sieć wodociągowa pracuje w układzie jednostrefowym. Przeciętne ciśnienie wody mna sieci wynosi 3.6 atm. (36 m H_2O). Ciśnienie wody u odbiorców waha się w granicach od .2.5. atm. do 3.0 atm. i jest wystarczające w stosunku do potrzeb.

Straty na sieci (w granicach gminy Krasne) ocenia się na 12.5 do 12.8 %. Na sieci nie ma zbiorników wodociągowych. Jakość wody w sieci odpowiada obowiązującym przepisom pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym. Pod względem organoleptycznym (smak, zapach, mętność) również nie budzi zastrzeżeń. Praca sieci nie jest objęta systemem monitoringu /sterowania telemetrycznego/.
Sieć wodociągowa zasilająca odbiorców w wodę z sieci miejskiej Rzeszowa jest własnością Miasta Rzeszów i jest eksploatowana i administrowana przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Rzeszowie. W związku z zakupem wody z wodociągu miejskiego Rzeszowa, gmina Krasne nie ponosi dodatkowych opłat

Zasięg i parametry sieci zasilanej z ujęcia Krasne–Wólka

Woda z ujęcia Krasne–Wólka, po uzdatnieniu, kierowana jest siecią wodociągową do odbiorców znajdujących się:

- we wsi Krasne,
- we wsi Strażów,
- we wsi Palikówka,
- w części wsi Załęże (wschodnia część),
- w części wsi Malawa (kilka budynków w północnej części wsi)

Łącznie z wody z ujęcia Krasne–Wólka zasilanych jest 5904 mieszkańców, przy średnim poborze wody ok. 411 m^3/d (ok. 70 dm^3/d na jednego mieszkańca).
Zasięg terenów zasilanych z ujęcia Krasne–Wólka przedstawia schemat zasięgu sieci wodociągowej.
Sieć w układzie pierścieniowo–promienistym, o łącznej długości (z przyłączami) 70 km została zbudowana w latach 1972÷1980 i wykonana jest z następujących materiałów:
żeliwo – 1% – łączna długość ok. 0,7 km; stal ocynkowana – 38% (przyłącza) – łączna długość ok. 26,7 km; polichlorek winylu (PVC) – 60% – łączna długość ok. 42 km; polietylen – 1%– łączna długość ok. 0,7 km (przyłącza). Nie występuje sieć ze stali nie ocynkowanej ani azbesto-cementowa. Sieć wodociągowa we wsi Krasne zbudowana została w roku 1972, zaś w miejscowościach Strażów i Palikówka – w roku 1980.

Stan techniczny sieci ocenić można jako dostateczny. Pomimo zastosowania w chwili jej budowy stosunkowo nowoczesnych materiałów, dużym problemem, wynikającym głównie z faktu rozbudowy sieci przeznaczonej pierwotnie dla jednej miejscowości, jest występowanie skokowych zmian przekrojów sieci i dodatkowo, brak inwentaryzacji średnic na sieci. Dokumentacja geodezyjna przebiegu niektórych ciągów sieci zawiera błędy geodezyjne (przesunięcia w stosunku do faktycznego przebiegu). Duże problemy stwarza też nieszczelność zamknięć pochodzących jeszcze z czasów budowy sieci zasuw i niesprawność niektórych hydrantów. Powoduje to konieczność odłączania dopływu wody do wszystkich odbiorców w przypadku wykonywania nawet drobnych napraw na sieci, czy nawet na przyłączach. W roku 1998 zanotowano na sieci ogółem 8 awarii, z tego 5 na sieci wykonanej z rur PVC, 2 na zasuwach i 1 na pozostałej armaturze sieci. Nie zanotowano przerw w dopływie wody na sieć z powodu awarii technologicznych obiektów ujęcia bądź Stacji Uzdatniania Wody. W razie awarii i odłączenia dopływu wody, zaopatrzenie mieszkańców wodę odbywa się za pomocą istniejących na terenie poszczególnych miejscowości prywatnych studni kopanych. Sieć wodociągowa doprowadzająca do odbiorców wodę z ujęcia w Krasnem–Wólce pracuje w równoległym systemie jednostrefowym (tj. na dwóch obszarach zasilania). Woda pobierana ze zbiornika początkowego przy ujęciu tłoczona jest do sieci za pomocą zestawów hydroforowych ze stabilizacją ciśnienia, po jednym zestawie na każdy obszar zasilania. Pierwszy obszar zasilania obejmuje swoim zasięgiem wieś Krasne, drugi – Strażów i Palikówkę. Ciśnienia na początku sieci wynoszą odpowiednio ok. 4,8 atm (48 m H_2O) dla pierwszego obszaru i ok. 3,5 atm (35 m H_2O) dla drugiego obszaru zasilania. Są to wartości wystarczające zarówno na potrzeby bytowo–komunalne odbiorców, jak i ze względów ochrony przeciwpożarowej, ale tylko w przypadku nie występowania zapotrzebowania na wodę w ilości przekraczającej zdolności produkcyjne ujęcia. W godzinach szczytowego rozbioru wody na sieci, przy ograniczonych możliwościach produkcyjnych ujęcia, ciśnienie na końcówkach sieci spada poniżej wartości dopuszczalnych, co powoduje nawet sytuacje konieczności odłączenia zasilania w wodę w tych godzinach niektórych odbiorców. Wielkość sprzedaży wody na terenach objętych zasilaniem z sieci wodociągowej ujęcia Krasne–Wólka wyniosła w roku 1998 ok. 150 tys m^3, co daje przeciętną statystyczną wielkość zużycia wody w ciągu doby przez jednego mieszkańca na poziomie ok. 70 litrów, przy istniejących stosunkowo częstych wyłączeniach dopływu wody do odbiorców.

Z porównania różnicy wielkości produkcji wody przez SUW i wielkości sprzedaży wody odbiorcom można oszacować straty na tej sieci na wielkość ok. 14,8 %, łącznie z celami technologicznymi ujęcia. Jest to wielkość stosunkowo duża, wynika najprawdopodobniej z wieku sieci i nieszczelności armatury, głównie zasuw i odcinków sieci wykonanych z rur żeliwnych. Jakość wody w sieci odpowiada obowiązującym przepisom pod względem bakteriologicznym. Pod względem fizykochemicznym występuje przekroczenie dopuszczalnych wartości zawartości manganu, ze względu na przestarzałą technologię uzdatniania wody na ujęciu i stacji uzdatniania. Pod względem organoleptycznym ma miejsce zjawisko występowania mętności wody w sieci. Jej przyczyną może być wynikające z dużego zapotrzebowania na wodę przekroczenie dopuszczalnych prędkości filtracji na filtrach ciśnieniowych stacji uzdatniania, jak również niewłaściwe w przeszłości (obecnie parametry mętności lub barwy wody na wyjściu ze stacji nie są przekroczone) eksploatowanie filtrów, głównie nieregularne płukanie i kontrola stanu złóż.

Praca sieci nie jest sterowana ani monitoringowana za pomocą urządzeń elektronicznych, elektrotechnicznych ani telemetrii.

Do przebudowy kwalifikuje się przynajmniej ok. 350 m sieci, głównie ze względu na potrzebę eliminacji stat wody jak również – przebudowy średnic sieci.

Sieć wodociągowa zasilająca odbiorców w wodę z ujęcia Krasne–Wólka jest własnością gminy Krasne, a administrowana i eksploatowana jest przez Zakład Usług Komunalnych Krasnem (do roku 1997 przez przedsiębiorstwo ZUWBUD – Rzeszów). Aktualnie trwają przygotowania do prac związanych z budową nowego zbiornika sieciowego 2×150 m^3, w rejonie Krasne–Jawornik, w celu poprawy niezawodnościowych i wydajnościowych parametrów sieci.

Zasięg i parametry sieci zasilanej z ujęcia Słocina

Woda z ujęcia Krasne–Słocina, po uzdatnieniu, kierowana jest siecią wodociągową, poprzez hydrofornię, do odbiorców znajdujących się we wsi Słocina. Łącznie z wody z ujęcia Krasne––Słocina obsługiwanych jest 2400 mieszkańców, przy średnim poborze wody ok. 168,5 m^3/d.
Zasięg terenów zasilanych z ujęcia Krasne–Słocina przedstawia schemat zasięgu sieci wodociągowej.
Sieć w układzie promienistym, o łącznej długości 19,67 km została zbudowana na początku lat osiemdziesiątych i wykonana jest z w 70% (ok. 14 km) z rur PVC oraz w 30% (ok. 5 km – przyłącza) z rur stalowych ocynkowanych:
Stan techniczny sieci ocenić można jako dobry. W roku 1998 zanotowano na sieci ogółem osiem awarii, z tego 5 na sieci wykonanej z rur PVC, 2 na zasuwach i jedną na pozostałej armaturze sieci. W razie awarii mieszkańcy korzystają ze studni przydomowych. Sieć wodociągowa doprowadzająca do odbiorców wodę z ujęcia w Słocinie pracuje w systemie dwustrefowym ze stabilizacją ciśnienia. Woda ujmowana na ujęciu tłoczona jest z jednakową wydajnością jednocześnie do sieci i do zbiornika sieciowego pośredniego 1×150 m^3. W warunkach zmniejszonego zapotrzebowania na wodę u odbiorców napełniany jest zbiornik, przy zwiększonym zapotrzebowaniu natomiast woda pobierana jest do sieci jednocześnie i bezpośrednio z ujęcia, i ze zbiornika wyrównawczego 1×150 m^3. Ciśnienie wody na początku sieci wynosi ok. 5 atm (50 m H_2O), a u odbiorców waha się w granicach od 2,5 do 3,5 atm (25÷35 m H_2O). Jest to wartość wystarczająca zarówno w stosunku do potrzeb bytowo–komunalnych odbiorców, jak i przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego.
W roku 1998 sprzedaż wody z tej sieci wyniosła ok. 61,5 tys. m^3, co daje przeciętne dobowe zużycie wody na mieszkańca rzędu 87,8 dm^3/M/d.
Z porównania różnicy wielkości produkcji wody i sprzedaży wody odbiorcom wynika wielkość strat wody na sieci; wynosi ona 12,1%. Jest to wartość z pogranicza wartości średnich i dużych. Jakość wody w sieci odpowiada obowiązującym przepisom pod względem fizykochemicznym bakteriologicznym. Pod względem organoleptycznym (smak, zapach, mętność) również nie budzi zastrzeżeń. Praca sieci nie jest objęta systemem automatycznej kontroli, monitoringu ani telemetrii.
Sieć wodociągowa zasilająca odbiorców w wodę z ujęcia Słocina jest własnością gminy Krasne a eksploatowana i administrowana jest przez Zakład Usług Komunalnych w Krasnem. Aktualnie prowadzone są przygotowania do budowy nowego zbiornika wyrównawczego w rejonie ujęcia wody oraz uruchomienia stacji awaryjnej dezynfekcji wody sieciowej.

8.1.3. Tereny nie objęte siecią wodociągową

Około 29 % mieszkańców gminy, tj. ok. 3700 osób nie ma w ogóle dostępu do sieci wodociągowej. Dotyczy to większości wsi Malawa, oraz części wsi Krasne (rejon Krasne–Wilkowyja). Mieszkańcy ci czerpią wodę ze studni ręcznych oraz studni wyposażonych w pompy i hydrofory. Pierwszy z systemów, na podstawie szacunków gminy obejmuje ok. 50% gospodarstw, przede wszystkim budynki starsze, głównie drewniane. Drugi z systemów (również ok. 50 % gospodarstw) odnosi się do nowszej zabudowy, gdzie budynki wyposażone są w pomieszczenia łazienek i WC, a co za tym idzie, w wewnętrzne instalacje wodociągowe. Jakość wody w indywidualnych studniach przydomowych nie budzi zastrzeżeń pod względem fizykochemicznym, zdarzają się natomiast przekroczenia dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń mikrobiologicznych. Aktualnie gmina Krasne prowadzi przygotowania do podjęcia tematu budowy sieci wodociągowej na terenie wsi Malawa oraz w rejonie Krasnego–Wilkowyi (pomiędzy zwartą zabudową wsi Krasne i granicą administracyjną Rzeszowa).

8.2. UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE ODPROWADZANIA ŚCIEKÓW

8.2.1. Opis ogólny systemu

Odprowadzanie i unieszkodliwianie ścieków z terenu gminy Krasne opiera się na czterech systemach:odprowadzania ścieków :

- siecią kanalizacyjną do miejskiej kanalizacji sanitarnej Rzeszowa (i dalej, na rzeszowską oczyszczalnię ścieków),
- odprowadzania ścieków siecią kanalizacyjną do wiejskiej kanalizacji sanitarnej i dalej, na oczyszczalnię ścieków we wsi Łąka (gm. Trzebownisko),
- odprowadzania ścieków siecią kanalizacyjną do wiejskiej kanalizacji sanitarnej i dalej, na własną oczyszczalnię ścieków w Krasnem,
- systemach indywidualnego gromadzenia i unieszkodliwiania ścieków bytowo––gospodarczych.

Z pierwszego z w/w systemów korzystają mieszkańcy większej części wsi Załęże (ok. 83% gospodarstw, tj. ok. 1000 mieszkańców) oraz wsi Słocina (całość) i części Krasnego (tzw. Krasne–Wilkowyja pomiędzy zwartą zabudową Krasnego i granicą miasta Rzeszowa).

Drugi z systemów dotyczy niewielkiego fragmentu zabudowy sołectwa Krasne (ok. 2% gospodarstw, tj. ok. 120 mieszkańców) oraz większości wsi Palikówka (ok. 70% gospodarstw, tj. ok. 850 mieszkańców) i Strażów (również ok. 70% gospodarstw, tj. ok. 1000 mieszkańców).

Trzeci z wymienionych wyżej systemów funkcjonuje na kolejnym fragmencie obszaru wsi Krasne – rejonie Krasne–Północ (ok. 30% gospodarstw, tj. ok. 1050 mieszkańców).

Czwarty system odnosi się do głównie do mieszkańców wsi Malawa oraz południowej części wsi Krasne (aktualnie budowana jest tam sieć kanalizacyjna). Łącznie na terenie gminy Krasne, według sumarycznych danych, produkowanych jest 808 m^3 ścieków na dobę, w tym odprowadzanych do systemu kanalizacji sanitarnej jest 513 m^3/d, tj. 63.5%; ilość mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosi ok. 6020, tj. 47 % ogółu mieszkańców gminy.

8.2.2. System odprowadzania ścieków na oczyszczalnię ścieków w Krasnem

Na własną oczyszczalnię ścieków w Krasnem odprowadzane są ścieki bytowo–gospodarcze z północnych terenów zwartej zabudowy wsi Krasne. Na tę oczyszczalnię trafia średnio 70 m^3 ścieków na dobę (2,91 m^3/h). Maksymalna ilość przyjmowanych ścieków wynosi ok. 120 m^3/d (5 m^3/h), przy maksymalnej wydajności technologicznej oczyszczalni wynoszącej 150 m^3/d (6,25 m^3/h). Najmniejsza ilość przyjętych ścieków wyniosła 37 m^3/d (1,54 m^3/h). Teoretycznie są to ścieki bytowo–gospodarcze, ale zdarzają się dość często przypadki zrzutu do sieci kanalizacyjnej toksycznych dla części biologicznej oczyszczalni ścieków odzwierzęcych z gnojowników. Sieć ta podłączona jest do 350 budynków, tj. ok. 1400 mieszkańców równoważnych. Jak wynika z danych uzyskanych w Urzędzie Gminy, na tym terenie występuje niski poziom wód gruntowych, tak, że nie występuje zjawisko przenikania wód infiltracyjnych do sieci kanalizacyjnej. Potwierdzałyby to stosowne obliczenia. Przyjmując odnotowane w części dotyczącej systemów zaopatrzenia w wodę wskaźniki zużycia wody (ok. 70 dm^3/M/d) można stwierdzić, że ilość ścieków odprowadzanych z budynków podłączonych do kanalizacji w stosunku do ilości pobranej z wodociągu wody nie jest duża, gdyż kształtuje się na poziomie ok. 71% (ok. 50 dm^3/M/d). Świadczy to o nie występowaniu na tym terenie wód infiltracyjnych. Dodatkowo z przytoczonej powyżej relacji ilości wody doprowadzanej do odprowadzanych ścieków można wysunąć wniosek, że pewna część wody pobranej z wodociągu zużywana jest do pojenia zwierząt

gospodarskich, co świadczyłoby z kolei o słabej jakości wody w istniejących studniach przydomowych lub w ogóle o braku takich studni przy nowszych budynkach. Trudniejsze do oszacowania są ilości odprowadzanych do tej sieci kanalizacyjnej wód przypadkowych (dzikie podłączenia drenaży, deszczówki itp.), ale przytoczone wyżej dane świadczą o tym, że nie jest to zjawisko, które mogłoby stanowić istotny problem w funkcjonowaniu sieci kanalizacyjnej czy oczyszczalni ścieków w Krasnem. Problemem są natomiast mające miejsce zrzuty ścieków pohodowlanych (gnojowicy) do sieci kanalizacyjnej, głównie ze względu na zagrożenie, jakie niesie to zjawisko dla prawidłowego funkcjonowania przede wszystkim części biologicznej oczyszczalni. Trudne jest ustalenie ilości tych ścieków lub określenie ich procentowego udziału w ogólnej objętości ścieków odprowadzanych na oczyszczalnię, tym bardziej, że gmina nie dysponuje danymi dotyczącymi ładunków zanieczyszczeń dopływających na oczyszczalnię. Wiadomo jedynie, że przypadki zakłócania prawidłowego funkcjonowania części biologicznej oczyszczalni (tzn. pracy osadu czynnego) zdarzają się z dużą częstotliwością, bo średnio raz w tygodniu. Taka skala zjawiska powoduje potrzebę przeanalizowania możliwości zapobiegania tego typu zdarzeniom.

Sieć kanalizacji sanitarnej odprowadzająca ścieki na oczyszczalnię Krasne pracuje w systemie grawitacyjnym (z przepompowniami zbiorczymi). Łączna długość tej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy, według stanu na koniec 1998 roku wynosi 16,2 km. Obsługuje ona północną część sołectwa Krasne. Sieć była budowana w latach 1997–1999 i wykonana jest w całości z PVC. Na sieci, w rejonie przysiółka Krasne–Kamieniec pracuje jedna przepompownia typu ABBUD–EKO o nominalnej wydajności 22 m^3/h. Druga przepompownia sieciowa, w rejonie przysiółka Krasne–Wólka, znajduje się obecnie w budowie. Stan techniczny sieci ocenić można jako dobry. Nigdzie też nie występują przeciążenia sieci. Połączona z oczyszczalnią w Krasnem sieć kanalizacyjna gminy Krasne jest własnością Gminy; administrowana i eksploatowana jest przez Zakład Usług Komunalnych w Krasnem. Praca sieci nie jest objęta systemem elektronicznego monitoringu lub rejestracji parametrów pracy ani systemem telemetrycznym.

Aktualnie trwa budowa nowych odcinków sieci w rejonie Krasne–centrum i Krasne–Wólka. Oczyszczalnia ścieków Krasne została oddana do użytku w roku 1998. Jest to mechaniczno–biologiczna oczyszczalnia o przepustowości maksymalnej wynoszącej 150 m^3 ścieków na dobę. Aktualnie możliwości technologiczne tej oczyszczalni wykorzystywane są w 80 procentach. Na jej ciąg technologiczny składają się: zlewnia z przepompownią ścieków, komora reakcji z napowietrzaniem, pompy osadu i zagęszczacz osadu. Osady ściekowe są zagęszczane w urządzeniu typu „Dreimed", odsączane, pakowane i wywożone na wysypisko śmieci. Jak już wcześniej wspomniano, problemem w funkcjonowaniu oczyszczalni jest częsty zrzut do zasilającej oczyszczalnię sieci kanalizacyjnej ścieków odzwierzęcych (gnojowicy). Jest to toksyczne dla funkcjonowania osadu czynnego oczyszczalni i okresowo rzutuje negatywnie na parametry odprowadzanych do starego Wisłoczyska oczyszczonych ścieków.

8.2.3. System odprowadzania ścieków na oczyszczalnię ścieków w Łące k/Rzeszowa (gmina Trzebownisko)

Na oczyszczalnię ścieków w Łące k/Rzeszowa odprowadzane są ścieki bytowo–gospodarcze z części wsi Krasne (ok. 30 budynków, tj. ok. 2% gospodarstw), wsi Strażów (380 budynków, tj. ok. 70% gospodarstw) oraz wsi Palikówka (260 budynków, tj. ok. 70% gospodarstw). Na tę oczyszczalnię ścieków, z w/w miejscowości trafia łącznie ok. 137 m^3 ścieków na dobę. Łącznie sieć ta obsługuje ok. 2000 mieszkańców równoważnych gminy Krasne. Z założenia ścieki transportowane tą siecią to ścieki bytowo–gospodarcze. Z pewnością jednak, podobnie jak w przypadku ścieków odprowadzanych na własną oczyszczalnię gminy Krasne, pewną ich część stanowią ścieki pohodowlane (odzwierzęce), spuszczane z gnojowników na terenie objętym kanalizacją. Stosunek ilości dostarczonej (mieszkańcom korzystającym z tej kanalizacji) wody, przy przyjęciu

przeciętnego dla terenów zasilanych z ujęcia w Krasnem–Wólce wskaźnika zapotrzebowania na poziomie ok. 70 dm^3/M/d, do ilości odprowadzanych kanalizacją ścieków (ok. 69 dm^3/M/d) wynosi ok.98%. Jest to wartość wysoka i świadczy o występowaniu na tym terenie wysokiego zwierciadła wód gruntowych, które w postaci wód infiltracyjnych, a być może także jako wody przypadkowe (tzw. „dzikie" odprowadzenia z drenaży i deszczówki), trafiają do sieci kanalizacyjnej. Potwierdzają to informacje uzyskane w Zakładzie Usług Komunalnych gminy Krasne. Brak jest natomiast danych na temat łącznego ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych tą siecią i jego zmienności w czasie, stąd trudno aktualnie wyciągać wnioski co do udziału procentowego i ilościowego poszczególnych rodzajów wód lub zanieczyszczeń odprowadzanych siecią.

Sieć kanalizacji sanitarnej odprowadzająca ścieki na oczyszczalnię w Łące, na terenie gminy Krasne pracuje w 100% systemie grawitacyjnym, z przepompowniami zbiorczymi. Łączna długość tej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy, według stanu na koniec 1998 roku wynosi 40,5 km. Sieć była budowana w latach dziewięćdziesiątych i wykonana jest w całości z PVC. Stan techniczny sieci ocenić można jako dobry. Nigdzie nie występują przeciążenia odcinków sieci. Cechą charakterystyczną sieci jest duża ilość przepompowni ścieków. Na sieci jest ich 21, a dalsze 4, (według projektu) przewidziane są do budowy. Z ich funkcjonowaniem związane są określone problemy eksploatacyjne. Jak wynika z informacji uzyskanych w Zakładzie Usług Komunalnych, w okresie początkowej eksploatacji, w związku z dużą wadliwością zainstalowanych w nich pomp występowały bardzo częste awarie tych obiektów. Przepompownie dodatkowo są zasilane jednostronnie w energię elektryczną i nie są wyposażone w stacjonarne agregaty prądotwórcze ani w system automatycznego powiadamiania załogi przedsiębiorstwa kanalizacyjnego o awarii lub zaniku napięcia. W tej sytuacji, w przypadku mogącego się zdarzyć stosunkowo często na terenach zaopatrywanych z elektroenergetycznych linii napowietrznych średniego napięcia zaniku zasilania, może nastąpić zalanie fekaliami pomieszczeń sanitarnych w niżej położonych budynkach – i według informacji uzyskanych w Urzędzie Gminy – takie sytuacje już się zdarzały. Wynika stąd wniosek, że albo w procesie projektowania, albo realizacji inwestycji, popełnione zostały istotne błędy polegające na pominięciu tak podstawowego zagadnienia, jak aspekt niezawodności projektowanych urządzeń i bezpieczeństwo (utrzymanie należytego standardu usług) użytkowników. Przy tak dużej ilości zainstalowanych na sieci przepompowni, konieczne było należyte zabezpieczenie przed takimi sytuacjami zarówno odbiorców, jak i administratora sieci. Zakład Usług Komunalnych, będący administratorem części znajdującej się w granicach gminy Krasne sieci i obiektów na niej zlokalizowanych, stara się ograniczyć awaryjność w/w przepompowni przez wymianę zainstalowanych wcześniej w nich pomp na pompy innego typu oraz przebudowę „orurowania" obiektów w sposób, który umożliwiałby sprawny przerzut ścieków, metodami awaryjnymi, z pominięciem uszkodzonej w danym momencie przepompowni. Temat niezawodności pracy przepompowni ścieków na terenach Strażowa i Palikówki musi stać się jednak przedmiotem szerszej analizy technologicznej i niezawodnościowej, która pozwoli wybrać optymalny wariant rozwiązania niezawodnościowego dla funkcjonowania w/w obiektów.
W związku z odprowadzaniem ścieków na oczyszczalnie ścieków w Łące gmina Krasne nie ponosi dodatkowych opłat. Aktualnie trwa budowa nowych odcinków sieci w miejscowościach Strażów i Palikówka.

8.2.4. Systemy indywidualne

Na terenach pozbawionych sieci kanalizacyjnej (ok. 50 % mieszkańców gminy, tj. ok. 6500 mieszkańców) stosowane są indywidualne systemy gromadzenia lub unieszkodliwiania ścieków. W ok. 65 % są to zbiorniki bezodpływowe, w ok. 15 % osadniki gnilne. Przy budynkach nie wyposażonych w instalacje wodociągowe nieczystości płynne pochodzenia bytowo–gospodarczego i hodowlanego gromadzone są w gnojownikach (ok. 20%). Nie występują indywidualne systemy oczyszczania ścieków, jak oczyszczalnie przyzagrodowe czy drenaż rozsączający. Generalnie stan techniczny istniejących urządzeń jest dobry. Dodatkowo, na terenie gminy Krasne własną

oczyszczalnię posiadają budynki należące do Akademii Rolniczej w Rzeszowie oraz budynki i obiekty stacji hodowli zwierząt w Krasnem.

Nie występuje też wysoki poziom wód gruntowych i w związku z tym nie pojawiają się problemy eksploatacyjne z tym związane. Ilość ścieków produkowanych na tych terenach szacuje się na ok. 430 m^3/d, z tego ok. 295 m^3/d, tj. 69 % stanowią ścieki bytowe i ok. 135 m^3/d, tj. 31 % – ścieki hodowlane.

Wywóz nieczystości płynnych z urządzeń do ich gromadzenia realizowany jest aktualnie przez tabor asenizacyjny Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Rzeszowie. Nieczystości wywożone są na oczyszczalnię ścieków, przeważnie w Rzeszowie. Na terenie gminy zdarzają się przypadki dzikiego odprowadzania „przelewów" ze zbiorników bezodpływowych i gnojowicy z gnojowników do rowów i potoków. Ma to destrukcyjny wpływ na środowisko przyrodnicze i zdarza się najczęściej na terenach nie objętych siecią kanalizacji sanitarnej. Dlatego też aktualnie trwają przygotowania, prace projektowe lub prowadzona jest budowa nowej sieci kanalizacyjnej w miejscowościach lub rejonach dotąd jej nie posiadających, tj. sołectwie Malawa i Krasne–Południe.

8.2.5. Ścieki przemysłowe

Nie występują na terenie gminy z uwagi na brak zakładów przemysłowych. Istniejące obiekty typu stacja benzynowa CPN przy trasie E–40 lub mogące zanieczyścić środowisko drobne warsztaty produkcyjne, posiadają urządzenia do gromadzenia ścieków i odpowiednie umowy na ich wywóz.

8.2.6. Zrzut ścieków bez oczyszczenia

Na terenie gminy Krasne nie występuje legalny zrzut, bezpośrednio do odbiorników, ścieków o przekroczonych dopuszczalnych ładunkach zanieczyszczeń.

8.3. KANALIZACJA DESZCZOWA- BUDOWLE PRZECIWPOWODZIOWE

Na terenie gminy Krasne nie występuje zorganizowana sieć kanalizacji deszczowej. Odprowadzanie wód opadowych odbywa się przez spływ powierzchniowy i systemem odkrytych rowów przydrożnych i melioracyjnych.

Gmina Krasne leży na terenach, na których nie występuje zagrożenie powodzią. Nie dotyczy to przede wszystkim rejonów leżących w dolinach strumieni i potoków. Na terenie gminy nie występują budowle i zabezpieczenia przeciwpowodziowe. Na terenie gminy Krasne istnieje sieć rowów melioracyjnych, która jest na bieżąco konserwowana.

8.4 UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE OGRZEWNICTWA

8.4.1. Opis ogólny systemu

Na terenie Gminy Krasne ogrzewanie budynków mieszkalnych, obiektów użyteczności publicznej i przemysłowych opiera się na indywidualnych systemach grzewczych (nie występują scentralizowane systemy). Analizując rodzaje tych systemów pod kątem spalanych paliw można wyróżnić:

- ogrzewanie węglowe i drewnem – ok. 45 %,
- ogrzewanie gazem ziemnym – ok. 50 %,
- ogrzewanie gazem butlowym – ok. 2 %,
- ogrzewanie olejem opałowym – ok. 3 %,

Na terenie gminy nie występują zorganizowane systemy ogrzewania budynków z wykorzystaniem energii źródeł odnawialnych. Również brak danych co do wykorzystania takich źródeł w ogrzewaniu indywidualnych budynków mieszkalnych i gospodarstw.

Łączną, obliczeniową moc cieplną (wynikającą z ilości mieszkańców gminy) określa się na ok. 45 MW, z tego ok. 40 MW dla potrzeb ogrzewania budynków mieszkalnych i gospodarstw i ok. 5 MW dla celów ogrzewania obiektów użyteczności publicznej. Gmina Krasne nie dysponuje programem zaopatrzenia gminy w ciepło.

8.4.2. Charakterystyka systemów grzewczych w budynkach indywidualnych

Rozpatrując stan systemów grzewczych na terenie gminy Krasne, należy podkreślić, iż z racji na ich indywidualny charakter, gmina ma ograniczone możliwości bezpośredniego wpływania na stosowane przez prywatnych inwestorów rozwiązania. W ostatnim czasie w Polsce południowo–wschodniej daje się zauważyć zjawisko odchodzenia, szczególnie w okresach jesienno–zimowym i zimowo–wiosennym, od ogrzewania budynków gazem i węglem, ze względu na wysokie dla wielu mieszkańców domów koszta stosowania tych systemów ogrzewania. Tak więc pomimo, że teoretycznie budynek wyposażony jest np. w kocioł gazowy czy węglowy, właściciel często używa jako opału odpadów drzewnych i drzewnopochodnych, a często niestety także innego rodzaju dających się spalić odpadów. Szczególnie niebezpieczne jest tu spalanie tworzyw sztucznych i substancji przemysłu chemicznego (żywice syntetyczne, kleje, itp.) ze względu na emisję silnie toksycznych i rakotwórczych substancji.

Tak więc opisany w punkcie 3.1.1. udział procentowy poszczególnych paliw stosowanych do ogrzewania może wyglądać nieco inaczej w okresach przejściowych. Z informacji uzyskanych przez autorów Studium w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno–Epidemiologicznej w Rzeszowie (Dział Higieny Komunalnej) wynika, że w zakresie objętym badaniami stanu czystości powietrza na terenie gminy Krasne nie występują przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń, określonych w Rozporządzeniach Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 6. maja 1998r., występuje jednak zjawisko znacznego wzrostu zanieczyszczeń w okresach przejściowych (jesienno–zimowym oraz zimowo–wiosennym) w stosunku do okresu letniego. Należy jednocześnie zaznaczyć, że w przeprowadzanych przez „Sanepid" badaniach dokonano analiz stężeń tylko niektórych wskaźników określonych w w/w rozporządzeniu.

Jeśli chodzi o rodzaje urządzeń służących do ogrzewania budynków, szacunkowo można przyjąć, że ok. 50 % stanowią piece węglowe, szczególnie w starym budownictwie i 50 %

kotły, z reguły węglowe i gazowe. W zakresie stosowania w indywidualnym budownictwie kotłów gazowych pewną barierą, oprócz przesłanek ekonomicznych, może być na części terytorium Gminy (rejon Słocina–Roch) sieć gazowa o parametrach niewystarczających w stosunku do obecnych potrzeb, wymagająca przebudowy i rozbudowy.
Brak jest danych na temat zastosowań w budownictwie jednorodzinnym na terenie gminy takich proekologicznych urządzeń grzewczych jak pompy ciepła czy instalacje solarne. Można przypuszczać, że ich występowanie jest sporadyczne i może ograniczać się do kilku instalacji.

8.4.3. Charakterystyka systemów grzewczych w dużych obiektach i budynkach użyteczności publicznej

Na terenie gminy działa ok. 20 kotłowni o mocy od 40 kW wzwyż, z tego 7 kotłowni o mocy ponad 100 kW. Kotłownie z tego przedziału mocy w obiektach administrowanych przez gminę produkują łącznie ok. 2,9 MW mocy cieplnej, z tego, według stanu na sezon grzewczy 1998/1999 1,6 MW (55%) mocy cieplnej produkowane jest przez kotłownie węglowe, a 1,3 MW (45%) – przez kotłownie gazowe.

Dodatkowo, w pojedynczych administrowanych przez gminę obiektach stosuje się jeszcze ogrzewanie piecowe. Generalnie władze gminy Krasne dążą do zamiany kotłowni węglowych na kotłownie gazowe w obiektach, które leżą w ich gestii. Stąd analizując stan techniczny kotłowni w tego typu obiektach można ogólnie stwierdzić, że jest on średni lub zły w przypadku kotłowni węglowych i bardzo dobry lub dobry w przypadku kotłowni gazowych. Sukcesywna zamiana, (połączona z remontem obiektów) kotłowni węglowych na gazowe powoduje dość znaczący spadek zapotrzebowania na koks i węgiel w obiektach gminnych, z poziomu ok. 450 ton łącznie w poprzednich latach do poziomu ok. 200 ton w sezonie 1998/1999.

Z dużych kotłowni leżących na terenie gminy Krasne należy jeszcze wymienić obiekty należące do Akademii Rolniczej w Rzeszowie i Stacji Hodowli i Unasienniania Zwierząt. Generalnie modernizowane kotłownie, tak w obiektach gminnych, jak i innych instytucji i osób prywatnych, przechodzą na opalanie gazem ziemnym. Ogrzewanie olejem opałowym nie jest w gminie Krasne rozpowszechnione, co wiąże się z istnieniem stosunkowo dobrze rozbudowanej i łatwo dostępnej sieci gazowej na terenie gminy.

8.5 UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE ZAOPATRZENIA W GAZ

8.5.1. Zaopatrzenie w gaz ziemny

Gmina Krasne zasilane są w gaz ziemny wysokometanowy z sieci krajowej, z dwóch tranzytowych gazociągów wysokoprężnych ∅ 400 mm CN 6,3 MPa i ∅ 700 mm CN 6,3 MPa, przebiegających przez środkową i północną część gminy i dalej, po północnej stronie Rzeszowa. Z tych gazociągów zasilane są dwie stacje redukcyjno–pomiarowe I-go stopnia: w Krasnem i Palikówce. Z nich z kolei wyprowadzona jest magistrala średnioprężna zasilająca odbiorców. Na terenie gminy Krasne nie ma sieci gazowej niskoprężnej. Siecią gazową objęte są wszystkie miejscowości gminy. Do sieci gazowniczej podłączonych jest ok. 80% gospodarstw. Sieć budowana była w latach 1970-1990 w układzie pierścieniowo–promienistym i remontowana w roku 1993. Łączna długość sieci gazowniczej na terenie gminy Krasne wynosi ok. 200 km (bez przyłączy 127 km), przy czym ponad 90% to sieć z nowoczesnych rur polietylenowych wykonana metodą zgrzewania doczołowego, zaś pozostałe 10% to sieć z rur stalowych, głównie w Załężu. Zasięg terenów objętych siecią gazowniczą przedstawia mapa zasięgu sieci gazowej. Dysponentem sieci jest PGNiG S.A.–Zakład Gazowniczy w Rzeszowie i jako taka firma ta jest niezależna od gminy oraz gminnych firm komunalnych. Zakład Gazowniczy w Rzeszowie jako właściciel sieci finansuje z własnych środków rozbudowę, utrzymanie i modernizację sieci gazowniczej w gminie. Praca sieci objęta nie jest objęta systemem monitoringu ani sterowania telemetrycznego. W zakresie nowych działań inwestycyjnych trwają przygotowania do rozbudowy i modernizacji sieci gazowej na terenie sołectwa Słocina, gdzie istniejąca sieć gazownicza nie nadąża za szybką zabudową tych terenów i dlatego w niektórych przypadkach Zakład Gazowniczy w Rzeszowie odmawia wydania warunków technicznych dostawy gazu ziemnego dla celów ogrzewania budynków. Na terenie gminy Krasne istnieje kopalnia gazu ziemnego. Strefa ochronna od kopalni wynosi 50m. Obecnie prowadzone są poszukiwania ropy naftowej i gazu ziemnego w rejonie Palikówki. Na terenie gminy Krasne znajduje się 11 otwiertów wydobywczych: 3 czynne i 8 nieczynnych. Część z nich pełni rolę podziemnych magazynów gazu. Analizując stopień pokrycia zapotrzebowania na gaz w poszczególnych miejscowościach gminy Krasne, należy stwierdzić, że na przeważającym obszarze gminy jest on wystarczający. Średnice sieci oraz ciśnienia w niej panujące pozwalają na dostarczenie do odbiorców gazu ziemnego o właściwych parametrach. Wyjątkiem jest tu część wsi Słocina, gdzie, aby mogło nastąpić przyłączanie do niej kolejnych odbiorców, konieczna jest jej modernizacja i rozbudowa.

8.5.2. Zaopatrzenie w gaz płynny

Szacuje się, że na terenie gminy Krasne ok. 2% mieszkańców korzysta z gazu płynnego zbiornikowego i butlowego. W Rzeszowie i okolicach działa co najmniej trzech poważnych dystrybutorów gazu płynnego. Gaz ten, na terenie Gminy Krasne używany jest do celów bytowych i grzewczych. Analizując wielkość sprzedaży gazu płynnego na terenie gminy Krasne na przestrzeni ostatnich lat, daje się zauważyć tendencję spadkową. Gaz płynny wykorzystywany jest przede wszystkim na enklawach pozbawionych sieci gazowniczej, a także na terenach objętych siecią gazowniczą nie posiadającą odpowiednich parametrów, powalających na przyłączanie (uzyskiwanie zgody na przyłączenie z Zakładu Gazowniczego) kolejnych odbiorców gazu do sieci gazowej.

W zakresie zaopatrzenia w gaz płynny istniejące zapotrzebowanie na ten rodzaj gazu spowodowane jest w przeważającej mierze brakiem możliwości podłączenia się w niektórych rejonach gminy do sieci gazowniczej gazu ziemnego, tak więc – przy wyższych kosztach systemu opartego o gaz płynny – w przeważającej mierze ma charakter przejściowy.

8.6. UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI OPADAMI

8.6.1. Organizacja systemu, opis ogólny systemu

Na terenie gminy Krasne nie jest zarejestrowane żadne przedsiębiorstwo zajmujące się wywozem nieczystości stałych. Wywóz nieczystości stałych (odpadów) realizowany jest przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Rzeszowie, na podstawie umowy z Urzędem Gminy w Krasnem. Obsługą tego przedsiębiorstwa objęty jest cały teren gminy. Odpady wywożone są na wysypisko w Kozodrzy. Na terenie gminy Krasne nie występują wysypiska odpadów komunalnych ani składowiska odpadów przemysłowych, ziemi, gruzu, śniegu, środków zimowego utrzymania ulic itp. W gminie prowadzona jest segregacja odpadów komunalnych, z odzyskiwaniem z nich szkła i tworzyw sztucznych. W roku 1998 wywieziono z terenu gminy Krasne łącznie 5,15 tys. m^3 odpadów komunalnych, a rok wcześniej 4,0 tys. m^3, a więc notuje się tendencję wzrostową.

8.6.2. Ocena funkcjonalno–techniczna systemu, charakterystyka systemu

W gminie Krasne funkcjonuje system wywozu odpadów komunalnych zarówno z kontenerów ogólnodostępnych, jak i kontenerów indywidualnych przydomowych. W gminie rozmieszczonych jest 10 szt. kontenerów typu KP–7 o pojemności 7 m^3 każdy, oraz pojedyncze kontenery przydomowe o pojemności 110 dm^3. W kontenery przydomowe, według uzyskanych w Urzędzie Gminy informacji, wyposażonych jest szacunkowo:

- 50% mieszkańców wsi Krasne,
- 20% mieszkańców wsi Palikówka,
- 15% mieszkańców wsi Strażów,
- 15% mieszkańców wsi Malawa.

Wywóz realizowany jest przez MPGK–Rzeszów, własnym taborem Przedsiębiorstwa, na wysypisko Kozodrza w gminie Ostrów. System obejmuje wszystkie miejscowości gminy Krasne. Częstotliwość wywozu wynosi aktualnie jednokrotny wywóz w ciągu tygodnia. Ogólnie system wywozu odpadów i nieczystości stałych na terenie gminy ocenić można jako średnio rozwinięty. Pokrywa on w stopniu dostatecznym potrzeby w tym zakresie.
Ponadto, w Gminie Krasne funkcjonuje system segregacji odpadów komunalnych, prowadzona jest zbiórka do specjalnych kontenerów szkła i tworzyw sztucznych. Na terenie gminy rozmieszczonych jest 12 kontenerów do zbiórki szkła (2 o pojemności po 0,8 m^3 i 10 o pojemności 0,12 m^3) i 6 kontenerów do zbiórki opakowań z tworzyw sztucznych, o pojemności po 2,4 m^3 każdy. Zbiórką i wywozem surowców wtórnych zajmuje się firma Recykling–Centrum z Jarosławia.

8.7. UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE ELEKTROENERGETYKI

8.7.1. Źródła energii elektrycznej

Województwo podkarpackie, a w tym gmina Krasne, zasilane jest energią elektryczną zasadniczo z dwóch źródeł wytwarzania: Elektrowni Połaniec w województwie świętokrzyskim i Elektrowni Stalowa Wola. Obie elektrownie wykorzystują jako nośnik energii wejściowej klasyczne paliwo kopalne - węgiel kamienny.

Położona przy zachodniej granicy gminy Krasne Elektrociepłownia Rzeszów S.A. (właścicielem 100% akcji jest Rzeszowski Zakład Energetyczny S.A.) zamierza zmienić profil produkcyjny i skoncentrować się na wytwarzaniu energii elektrycznej i cieplnej w skojarzeniu przy zastosowaniu paliwa gazowego. Spółka przygotowuje budowę bloku gazowo-parowego z zamiarem jego eksploatacji od początku 2002 r. Zakładane parametry bloku:

moc elektryczna w kondensacji	103,0 MW
moc elektryczna w pełnym skojarzeniu	92,5 MW
moc cieplna w skojarzeniu	80,0 MW

Wyprowadzenie mocy elektrycznej z GPZ 110/6 kV Rzeszów EC nie wymaga budowy nowych linii 110 kV, które mogłyby przebiegać przez obszar gminy Krasne.

8.7.2. System przesyłu i rozdziału energii

W stacjach elektrowni energia wprowadzana jest do sieci elektroenergetycznej przesyłowej, którą tworzą linie najwyższych napięć 400 i 220 kV oraz węzłowe stacje sieciowe zlokalizowane m.in. w okolicach Rzeszowa: w Widełce i Boguchwale. W węzłach energetycznych energia jest transformowana na wysokie napięcie 110 kV i wprowadzana do sieci elektroenergetycznej rozdzielczej. Energia przepływa liniami 110 kV do głównych punktów zasilania (GPZ), gdzie jest transformowana na *średnie* napięcie głównie 15 kV, i rozsyłana do odbiorców liniami bezpośrednio lub po dodatkowej transformacji na niskie napięcie 0,4 kV. Siecią przesyłową zarządzają Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A., natomiast siecią rozdzielczą 33 przedsiębiorstwa energetyczne dystrybucyjne, w tym Rzeszowski Zakład Energetyczny S.A.

8.7.3. Układ zasilania gminy Krasne

Gmina Krasne zasilana jest energią elektryczną z dwóch węzłów odbiorczych sieci przesyłowej najwyższych napięć NN 400 i 220 kV, a mianowicie:

- ze stacji RZESZÓW 400/110 kV (kod trzyliterowy stacji: RZE) w Widełce,
- ze stacji BOGUCHWAŁA 220/110/30/15 kV (BGC),

poprzez linie napowietrzne wysokiego napięcia i GPZ 110/15 kV: Rzeszów–Nowe Miasto (RNM), Rzeszów – Staromieście (RZS), Łańcut Głuchów (LAN) i Sokołów (SLK).

Wymienione GPZ mają dość pewne zasilanie: pracują w ciągach liniowych 110 kV prowadzonych między stacjami węzłowymi NN/110 kV ogólnokrajowego systemu przesyłowego. W perspektywie ciągi te mogą być rozbudowane o nowe stacje 110/15 kV: GPZ RZESZÓW – POBITNO (RZP), GPZ RZESZÓW – SŁOCINA (RSL) i GPZ ŁAŃCUT POLNA (LAD*).*

Z liniami napowietrznymi wysokiego napięcia 110 kV związane są obszary ograniczonego użytkowania w postaci pasów terenu o szerokości po 20 m od osi linii. W Miejscowym Planie Ogólnym Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Rzeszowa zarezerwowano tereny oznaczone symbolami EE pod budowę w perspektywie nowych stacji 110/15 kV:

- GPZ Rzeszów–Pobitno,
- GPZ Rzeszów–Słocina,

każdy w dwóch wariantach lokalizacji, różniących się głębokością wejścia na teren miasta. Planowane GPZ byłyby zasilane przelotowo odcinkami jednotorowej linii napowietrznej 110 kV, wychodzącymi z rozcięcia istniejącej linii napowietrznej 110 kV relacji GPZ Rzeszów Nowe Miasto – GPZ Rzeszów Elektrociepłownia (REC); trasy planowanych odcinków linii 110 kV przebiegają przez tereny gminy Krasne i miasta Rzeszów.

W Miejscowym Planie Ogólnym Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krasne zarezerwowano teren pod budowę GPZ 110/15 kV Rzeszów–Pobitno. Działka przeznaczona pod GPZ przylega do trasy istniejącej linii 110 kV. Tak więc planowany GPZ 110/15 kV Rzeszów–Pobitno ma w planach miejscowych dwa warianty lokalizacji.
Ponadto w Miejscowym Planie Ogólnym Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Łańcuta, uchwalonym w 1994 r., zarezerwowano teren - oznaczony symbolem 18 EE -

przy ul. Polnej, pod budowę w perspektywie GPZ 110/15 kV *ZACHÓD*, obecnie używane określenie: GPZ 110/15 kV ŁAŃCUT POLNA lub ŁAŃCUT II. Planowany GPZ byłby zasilany przelotowo z rozcięcia istniejącej linii napowietrznej 110 kV Widełka–Głuchów, dwoma odcinkami jednotorowej linii napowietrznej 110 kV. Ze stacji 110/15 kV energia elektryczna rozprowadzana jest po terenie gminy Krasne napowietrznymi liniami magistralnymi 15 kV, zasilanymi wielostronnie z różnych GPZ. Są to linie silnie rozgałęzione, co wynika z charakteru rozmieszczenia terytorialnego odbiorców. Sieć ŚN zasila, poprzez transformatory 15/0,4 kV, sieci wiejskie nn.

Gmina jest w całości zelektryfikowana. Sieć energetyczna, przebudowana w oparciu o nowe warunki techniczne, w pełni pokrywa aktualne zapotrzebowanie na energię elektryczną. W przypadku nowych, dużych inwestycji i wzrastającego zapotrzebowania na energię linie będą wymagały rozbudowy i modernizacji.

8.7.4. Dostawca energii elektrycznej

Zaopatrzenie w energię elektryczną na terenie gminy Krasne realizuje Rzeszowski Zakład Energetyczny S.A., jednoosobowa spółka Skarbu Państwa. RZE S.A. obsługuje odbiorców na obszarze trzech byłych województw: rzeszowskiego, krośnieńskiego i tarnobrzeskiego. W skład RZE S.A. wchodzą: Centrala, pełniąca funkcje kierownicze i koordynacyjne, oraz 11 Rejonów Energetycznych, w tym Rejon Energetyczny Rzeszów–Miasto i Rejon Energetyczny Rzeszów–Teren, eksploatujące sieci m. in. na terenie gminy Krasne. Część gminy ciążąca do Rzeszowa (Słocina i Załęże) objęta jest działaniem Rejonu Energetycznego Rzeszów–Miasto, a pozostała, zasadnicza część – wchodzi w skład obszaru działania Rejonu Energetycznego Rzeszów–Teren. Centrala i oba Rejony obsługujące gminę Krasne mają siedziby w Rzeszowie przy ul. 8 Marca.

8.7.5. Otoczenie gminy i powiązania zewnętrzne

Zasadnicza część gminy Krasne oraz przyległe gminy Chmielnik i Trzebownisko wchodzą w skład tego samego Rejonu Energetycznego: Rzeszów-Teren, co integruje te gminy w zakresie obsługi odbiorców energii elektrycznej. Zachodnie tereny gminy Krasne (Słocina i Załęże) są silniej związane z Rzeszowem i obsługiwane są przez Rejon Energetyczny Rzeszów-Miasto.Od wschodu gmina Krasne sąsiaduje z gminami Czarna i Łańcut, które należą do Rejonu Energetycznego Leżajsk.

Główne punkty zasilające energią elektryczną gminę Krasne znajdują się poza jej granicami: na terenach m. Rzeszowa (RNM, RZS), gminy Boguchwała (BGC), gminy Łańcut (LAN) i m. Sokołowa (SLK).
Przez obszar gminy przebiegają dwie linie napowietrzne wysokiego napięcia 110 kV relacji:
- stacja węzłowa w Boguchwale (BGC) – GPZ Husów (HUS) – GPZ Łańcut Głuchów (LAN),
- GPZ Rzeszów Nowe Miasto (RNM) – GPZ Rzeszów EC (REC).

Ponadto przez obszar gminy przebiegają magistralne linie napowietrzne średniego napięcia 15 kV zasilane wielostronnie z GPZ: RNM, RZS, BGC, LAN i SLK. Linie te zasilają odbiorców zarówno z obszaru Gminy Krasne jak i odbiorców sąsiednich gmin.

8.8. UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE TELEKOMUNIKACJI

Podstawową dziedziną telekomunikacji jest telefonia, gdyż na bazie jej sieci rozwijają się i integrują z nią inne pozatelefoniczne sieci i usługi.
Miarą oceny stanu i rozwoju telefonii są m.in. następujące wskaźniki:

- gęstość telefoniczna abonentów (liczba abonentów telefonicznych na 1000 mieszkańców);
- procent zautomatyzowania połączeń telefonicznych (miejscowych, międzymiastowych i międzynarodowych);
- liczba oczekujących na instalację telefonu;
- procent zelektronizowania (cyfryzacji) central.

W Strategii rozwoju gminy Krasne (RARR S.A., Rzeszów-Krasne 1998) do badania stopnia zróżnicowania gmin pod względem rozwoju gospodarczego metodą Z. Hellwiga przyjęto zestaw cech diagnostycznych obejmujący 19 zmiennych, w tym liczbę abonentów telefonicznych na 1000 ludności. W wyniku przeprowadzonych analiz sporządzono klasyfikację gmin byłego województwa rzeszowskiego wg poziomu rozwoju gospodarczego. Gmina Krasne znalazła się na 3. miejscu w województwie.

8.8.1. Operatorzy sieci

Operatorami sieci telekomunikacyjnej w gminie Krasne są: Telekomunikacja Polska S.A. – Zakład Telekomunikacji w Rzeszowie oraz Spółdzielnia Telekomunikacyjna „WIST" w Łące, Gmina Trzebownisko. TP S.A. obsługuje wsie: Krasne, Malawę, Słocinę i Załęże. W miejscowościach Krasne i Malawa TP S.A. ma koncentratory o pojemności po 1000 NN, połączone z centralą w Rzeszowie. Natomiast Palikówkę i Strażów obejmuje WIST. Spółdzielnia ta powstała w 1991 roku, po dopuszczeniu przez ustawę o łączności konkurencji w sieciach lokalnych, jako pierwsza w kraju spółdzielnia telefoniczna niezależna od Telekomunikacji Polskiej S.A. Pomocą prawną, fachową i sprzętową służyło Spółdzielni WIST amerykańskie Zrzeszenie Niezależnych Operatorów Telefonicznych (NTCA). WIST obejmuje, oprócz wymienionych wsi gminy Krasne, takie gminy jak: Trzebownisko, Kamień, Sokołów Młp. i Głogów Młp. a także wieś Pogwizdów w gminie Czarna. W 1992 r. Spółdzielnia liczyła 610 abonentów, w maju 1999 roku obsługiwała 5600 abonentów a do końca 1999 roku zaplanowano podłączenie kolejnych 700 abonentów. W zakresie połączeń międzymiastowych operatorem telekomunikacyjnym pozostaje nadal TP S.A.

8.8.2. Charakterystyka stanu telekomunikacji

Gmina Krasne ma stosunkowo dobrze, jak na Podkarpacie, rozwiniętą sieć telekomunikacyjną przewodową. Na koniec 1997 roku korzystało z niej 2002 abonentów, co daje wskaźnik 156 abonentów na 1000 ludności (przy średniej dla wsi byłego woj. rzeszowskiego 118 abonentów na 1000 ludności). Gęstość telefoniczna w latach 1994-1997 wzrosła 2,3-krotnie. Dobrze rozwinięte usługi telekomunikacyjne są mocną stroną gminy. Przez teren gminy przebiegają „autostrady" telekomunikacyjne: międzynarodowa magistrala światłowodowa Rzeszów – Lwów i kabel światłowodowy PKP prowadzony wzdłuż linii kolejowej Kraków – Medyka. Gmina Krasne jest w zasięgu sieci telefonii komórkowej: analogowej CENTERTEL i cyfrowych ERA GSM i PLUS GSM.

8.8.3. Otoczenie gminy i powiązania zewnętrzne

W zakresie telekomunikacji część gminy Krasne (Palikówka, Strażów) powiązana jest siecią telefonii przewodowej Spółdzielni Telekomunikacyjnej WIST z gminami: Trzebownisko, Głogów Młp., Kamień i Sokołów Młp. Zasadnicza część gminy (Krasne, Malawa, Słocina i Załęże) zintegrowana jest z siecią miejską Rzeszowa należącą do TP S.A. W zakresie połączeń ponadlokalnych operatorem jest Telekomunikacja Polska S.A.-Zakład Telekomunikacji w Rzeszowie.

9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STRUKTURY WŁASNOŚCI I CHARAKTERU RUCHU BUDOWLANEGO

9.1. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW

9.1.1. Zasoby nieruchomości

Struktura własnościowa terenów stanowi uwarunkowanie możliwości rozwoju szczególnie istotne w gospodarce rynkowej. Rozpoznanie tej struktury i trendów przemian związanych z obrotem rynkowym a w miarę możliwości przekształcania jej w pożądanym kierunku jest jednym z głównym elementów aktywnej polityki przestrzennej gminy.

Zasoby nieruchomości w ha na terenie gminy Krasne w 1999 r.

Grupy i podgrupy rejestrowe		Użytki rolne RP, użytki leśne RL, grunty zabudowane M, P,T, nieużytki N, wody W								Razem
		RP	RL	M	P,T	KD	KK	N	W	
1.Skarb Państwa z wyłączeniem użytkowania wieczystego	1.1	344	3	2				3	1	363
	1.2	22	225	1		2			11	261
	1.3	6				40	35		35	116
	1.4	68	1	3	1	10	13		5	101
		440	229	6	1	52	48	3	52	831
2.S.P. w uż. wieczystym	2	25			9			1	2	37
		25			9			1	2	37
3.Państ.osoby prawne	3	1		1						2
		1		1						2
4.Grunty gminne z wyłączeniem użytkowania wieczystego	4.1	59	4	3	4	17		2		89
	4.2	5	1	2	2	68			4	82
	4.3									
		64	5	5	6	85		2	4	171
7.Grunty osób fizycznych	7.1	3051	155	202		9		7	13	3457
	7.2	711	14	88		2		1	1	817
		3762	169	290		11		8	14	4254
8. Grunty spółdzielni		2		1						3
		2		1						3
9.Grunty kościołów		5		1	6					12
		5		1	6					12
10. Grunty wspólnot								19		19
								19		19
11. Grunty osób prawnych		9	2							11
		9	2							11
Pow. ewidencyjna		4308	405	304	22	148	48	33	72	5340
Pow. wyrównawcza										18
Pow. geodezyjna		4323	406	305	22	148	48	33	72	5358

Na terenie gminy Krasne, na ogólną powierzchnię gminy 5358 ha, występują :

- grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem użytkowania wieczystego 831 ha
- grunty Skarbu Państwa. w użytkowaniu wieczystym 37 ha
- grunty Państwowych .osób prawnych 2 ha
- grunty gminne z wyłączeniem użytkowania wieczystego. 171 ha
- grunty osób fizycznych 4254 ha
- grunty spółdzielni 3 ha
- grunty kościołów 12 ha
- grunty wspólnot 19 ha
- grunty osób prawnych 11 ha.

Z powyższego zestawienia wynika, że na zasoby gruntów w Gminie Krasne składają się w 99.6 % grunty pozostające we władaniu trzech głównych podmiotów:

- w 16.2 % grunty Skarbu Państwa (grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, grunty Państwowych Gospodarstw Leśnych, grunty w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych, przekazane w wieczyste użytkowanie, pozostałe z wyłączeniem przekazanych w wieczyste użytkowanie),
- w 3.2 % grunty gminne (grunty tworące zasób gruntów komunalnych, grunty w komunalne w zarządzie jednostek i organizacji gminnych),
- w 79.4 % grunty osób fizycznych.

Użytkowanie gruntów w granicach administracyjnych w indywidualnych gospodarstwach rolnych w 1997 r. przedstawia się następująco:

- powierzchnia ogółem 3.980 ha
  w tym grunty rolne 3.470 ha
  - grunty orne 2.416 ha
  - sady 127 ha
  - łąki 764 ha
  - pastwiska 163 ha
  - lasy i grunty leśne 135 ha

Struktura gospodarstw wg wsi w gminie Krasne w 1996 r.

Nazwa wsi	Ilość gospodarstw						
	do 1 ha	1 – 2 ha	2 – 5 ha	5 – 7 ha	7 – 10 ha	10 – 15 ha	pow. 15 ha
Krasne	53	285	57	4	3	1	1
Malawa	45	373	95	7	3	-	-
Palikówka	87	207	67	-	-	-	-
Słocina	46	229	51	1	-	-	-
Strażów	22	165	30	3	2	-	-
Załęże	58	61	9	-	-	-	-
Razem:	312	1319	339	15	8	1	1

9.1.2. Ogólne zasady gospodarowania nieruchomościami publicznymi

Ustawa o gospodarce nieruchomościami przewiduje istnienie czterech rodzajów zasobów nieruchomości publicznych. Poza istniejącymi dotąd zasobami nieruchomości Skarbu Państwa i gminnym powstaną powiatowe i wojewódzkie zasoby nieruchomości. Do zasobów tych wejdą przede wszystkim nieruchomości nabyte przez powiaty i województwa w trybie ustawy kompetencyjnej, które będą mogły być wzbogacane w

drodze czynności prawnych przez wywłaszczanie czy przejęcie majątku likwidowanych samorządowych osób prawnych.

Ustawa wskazuje organ właściwy w sprawach gospodarowania nieruchomościami. Jest nim w odniesieniu do nieruchomości Skarbu Państwa starosta wykonujący zadania z zakresu administracji państwowej,

W kwestii uchwalania zasad obrotu nieruchomościami przepisy przewidują wyłączną właściwość rady gminy, powiatu i sejmiku samorządowego. Obrót nieruchomościami publicznymi dokonuje się w drodze czynności prawnych a więc umów. Wymóg ten dotyczy najmu, dzierżawy, użyczenia a także trwałego zarządu. Generalną zasadą rządzącą zbywaniem nieruchomości jest stosowanie przetargu. Istnieje możliwość ustanowienia użytkowania wieczystego na nieruchomościach powiatowych i wojewódzkich.

Podziału nieruchomości można dokonać, jeżeli jest on zgodny z ustaleniami planu miejscowego. Podział następuje na wniosek strony zainteresowanej, może być przeprowadzony z urzędu. Prawo pierwokupu nieruchomości przysługuje nadal wyłącznie gminom.

Wywłaszczenie nieruchomości może nastąpić wyłącznie na rzecz Skarbu Państwa, gmin oraz powiatów i samorządów wojewódzkich. Organem właściwym w sprawach wywłaszczenia jest starosta wykonujący zadania administracji rządowej.

9.2. CHARAKTERYSTYKA RUCHU BUDOWLANEGO

9.2.1. Nieruchomości zamieszkałe / mieszkania /

W 1998 r. w Krasnem były 2944 mieszkania, w porównaniu do 1996 r. nastąpił wzrost około 4,0% liczby mieszkań. Najwięcej mieszkań było w 1998 r. w Krasnem 28,0%, Malawie 22,6%, Słocinie 17,4%, Strażowie 11,9%. Na terenie gminy większość zasobów stanowią mieszkania prywatne. Mieszkania zakładowe na terenie gminy posiadają:

- Zakład Karny w Załężu – 5 mieszkań,
- Urząd Gminy- Domy Nauczyciela w Palikówce i w Strażowie,
- SHIUZ w Krasnem
- PKP – mieszkania w Strażowie,
- Akademia Rolnicza w Załężu.

Nieruchomości zamieszkałe w gminie Krasne w latach 1996 i 1998 r.

Nazwa wsi	Ilość nieruchomości 1996 r.	%	Ilość nieruchomości 1998 r.	%
Krasne	773	27,3	824	28,0
Malawa	666	23,5	666	21,6
Palikówka	300	10,6	304	10,3
Słocina	493	17,3	514	17,4
Strażów	347	12,2	351	21,9
Załęże	257	9,1	286	9,7
Razem:	2836	100	2944	100,0

9.2.2. Pozwolenia na budowę.

Pozwolenia na budowę w gminie Krasne w ciągu ostatnich pięciu lat wzrosły o 90%, osiągając 112 pozwoleń w 1998 r. Największy ich przyrost nastąpił we wsiach Słocina, Załęże, Krasne, Malawa.

Pozwolenia na budowę w gminie Krasne wg wsi w latach 1995 – 1998.

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	% z 1998
Krasne	18	16	26	22	19,6
Malawa	11	11	11	15	13,4
Palikówka	4	5	12	6	5,4
Słocina	23	20	30	48	42,9
Strażów	7	7	6	4	3,6
Załęże	6	11	15	17	15,2
Razem:	59	70	100	112	100,0

Średnio rocznie w gminie wydawano 85 pozwoleń na budowę rocznie. Ruch budowlany w gminie Krasne dla osób zamieszkałych w innych miejscowościach, które tu budują swoje mieszkania w ciągu ostatnich pięciu lat zwiększył się o 37,5%. Średnio rocznie w gminie wydawano 60 pozwoleń na budowę domu dla osób mieszkających poza gminą.

Najwięcej pozwoleń wydano w ostatnich pięciu latach w sołectwach: Słocina, Załęże. Największy udział w pozwoleniach na budowę wystąpił w Słocinie 43,8%, po 15,6% w Krasnem i Załężu.

Pozwolenia na budowę w gminie Krasne wg wsi dla osób z poza gminy w latach 1996 – 1998.

Nazwa wsi	1996	1997	1998	% z 1998.
Krasne	7	22	15	15,6
Malawa	4	1	9	9,4
Palikówka	0	2	3	3,1
Słocina	19	18	42	43,8
Strażów	3	0	2	2,1
Załęże	7	6	15	15,6
Razem:	36	49	96	100

W 1997 roku oddano do użytku 43 mieszkania w budynkach indywidualnych o przeciętnej powierzchni mieszkalnej – 118,7m².

[10. UWARUNKOWANIA ROZWOJU DLA TERENÓW OBJĘTYCH ZMIANAMI ORAZ ANALIZY POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY KRASNE][6]

[Zmianą Nr 1 objęto obszary położone wzdłuż głównych dróg, stanowiące w większości obszary strategiczne gminy, które mogą być przeznaczone pod koncentrację usług w tym obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży ponad 1000 m². Sporządzenie Zmiany Nr 1 zostało poprzedzone sporządzeniem w 2003 r. opracowania ekofizjofraficznego podstawowego dla terenu położonego w miejscowości Krasne po południowej stronie drogi krajowej Nr 4. Zmiana Nr 1 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krasne została uchwalona Uchwałą Nr VIII/73/2003 Rady Gminy Krasne z dnia 10 lipca 2003 r.

Po powiększeniu Rzeszowa na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z 26 lipca 2005 r. o miejscowości Słocina i Załęże, powierzchnia Gminy Krasne wynosi 3910 ha. W granicach administracyjnych Gminy Krasne od 1 stycznia 2006 r. leżą miejscowości: Krasne, Palikówka, Strażów i Malawa, gminę zamieszkuje 9913 osób.

Zmiana granic, obszaru i liczby ludności oraz zmiana przepisów prawnych dotyczących zagospodarowania przestrzennego i ochrony środowiska spowodowały konieczność zmiany obowiązującego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krasne.

Przystąpienie do Zmiany Nr 2 zostało poprzedzone sporządzeniem w 2008 r. opracowania ekofizjofraficznego podstawowego dla terenu całej Gminy Krasne. Zmiana Nr 2 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krasne została uchwalona Uchwałą Nr XLI/302/2009 Rady Gminy Krasne z dnia 2 grudnia 2009 r.

Rada Gminy Krasne podjęła uchwałę w sprawie przystąpienia do Zmiany Nr 3 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krasne ale Wójt Gminy Krasne nie przystąpił do sporządzania Zmiany Nr 3 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krasne.]

Rada Gminy Krasne uchwałą Nr XXVII/169/2012 z dnia 30 sierpnia 2012 r. przystąpiła do sporządzenia zmiany Nr 4 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krasne[4]

Rada Gminy Krasne uchwałą nr XLI/320/2017 z dnia 26 września 2017 r. przystąpiła do sporządzenia zmiany Nr 6 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krasne[6]

[10.1. UWARUNKOWANIA ROZWOJU DLA TERENÓW OBJĘTYCH ZMIANĄ NR 6

Zmiana Nr 6 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krasne obejmuje obszar o powierzchni około 31 ha, położony w północno-wschodniej części miejscowości Malawa, Gmina Krasne, woj. Podkarpackie.

10.1.1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

Obszar objęty Zmianą Nr 6 Studium nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.
Dotychczasowe przeznaczenie gruntów wskazane przez zapisy Studium obejmowało tereny wielko powierzchniowych obiektów handlowych (UC) oraz tereny zieleni urządzonej (ZP).

Teren objęty zmianą Nr 6 Studium posiada dostęp do: sieci kanalizacyjnej, sieci wodociągowej, sieci gazowej, sieci elektroenergetycznej.

10.1.2. Stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Teren należy do rejonów o przeciętnych walorach krajobrazowych i przyrodniczych. W krajobrazie dominują tereny dawniej wykorzystywane rolniczo – aktualnie odłogowane. Niewielką część terenów zajmuje zabudowa mieszkaniowa i usługowa.

Lokalizacja zabudowy mieszkaniowej wymaga rozbudowy infrastruktury technicznej tj. sieci elektroenergetycznej, sieci kanalizacji sanitarnej, sieci wodociągowej.
Ścieki bytowe należy odprowadzić w sposób zapewniający ochronę gruntów i wód powierzchniowych i podziemnych. Najlepszym rozwiązaniem jest odprowadzenie ścieków poprzez sieć kanalizacji sanitarnej do gminnej oczyszczalni.
Wodę dla zaopatrzenia przyszłych mieszkańców należy doprowadzić z ujęcia zaopatrującego wodociąg gminny

10.1.3. Stan środowiska, w tym stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

Obszar objęty zmianą studium obejmuje grunty klas II i III wymagające zgody właściwego ministra. Aktualnie nie są one wykorzystywane rolniczo w sposób, który pozwoliłby je zaliczyc do obszarów produkcji rolnej.

Badany teren znajduje się poza obszarami objętymi ochroną przyrody w myśl obowiązujących przepisów, nie znajduje się również w zasięgu granic zbiorników wód podziemnych.

Biorąc pod uwagę fakt bezpośredniego położenia przy drodze Krajowej nr 94 relacji Zgorzelec- Korczowa oraz położenie w obszarze górniczego złoża gazu ziemnego „Husów – Albigowa- Krasne 1" wyznaczonego decyzją Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 08.03.1999 r., znak DGe/EZ/487/1199/99, po przeprowadzeniu kompleksowej analizy stanu środowiska można ookreślić jego poziom jako dobry.

10.1.4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Teren leży poza zasięgiem obszarów chronionego krajobrazu i poza strefami konserwatorskimi. Na obszarze objętym Zmianą Nr 6 Studium nie występują obiekty zabytkowe ani obiekty uznawane za dobra kultury współczesnej. Należy uwzględnić ograniczenia wynikające z występowania na terenie objętym planem stanowiska archeologicznego Nr 4 (AZP 103-77/19) – ślad osadniczy z epoki kamienia oraz ślad osadniczy z późnego średniowiecza.

10.1.5. Warunki i jakość życia mieszkańców w tym ochrona ich zdrowia

Teren jest położony w północno- wschodniej części miejscowości Malawa, Gmina Krasne, woj. Podkarpacki, przez który przebiega droga Krajowa nr 94 relacji Zgorzelec- Korczowa.
Teren objęty opracowaniem posiada dobre warunki komunikacyjne, szeroki dostęp do usług medycznych, usług administracji publicznej oraz usług oświatowych.
Wysoki poziom życia mieszkańców Gminy Krasne odnosi się również do terenów objętych opracowaniem.

10.1.6. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i ich mienia

Tereny są położone poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią. Na terenie nie występują zjawiska osuwiskowe.

10.1.7. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Uwzględniając uwarunkowania oraz misję gminy określoną w „Strategii rozwoju Gminy Krasne" jako nadrzędne cele strategiczne na obszarze objętym Zmianą Nr 6 Studium należy wymienić:

- *rozwój terenów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę usługową i produkcyjną;*
- *zapewnienie obsługi komunikacyjnej oraz wyposażenia w infrastrukturę techniczną terenów.*

10.1.8. Stan prawny gruntów

Większość gruntów w obszarze Zmiany Nr 6 Studium to grunty prywatne.

10.1.9. Obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych

Obszar położony jest poza granicami obszarów objętych ochroną. Obszar ten nie pełni żadnych funkcji ekologicznych w obszarze gminy.
Na omawianym terenie nie występują gatunki roślin objęte ochroną gatunkową roślin. Nie napotkano również gatunków grzybów objętych ochroną oraz gatunków chronionych zwierząt.

10.1.10. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

W obszarze objętym Zmianą Nr 6 Studium nie występują tereny osuwiskowe.

10.1.11. Występowanie udokumentowanych złóz kopalin oraz zasobów wód powierzchniowych i podziemnych

Zgodnie z nowym podziałem na Jednolite Części Wód Podziemnych (zwanych dalej „JCWPd") omawiany obszar leży w zasięgu jednostki PLGW 2000153. Jej stan ilościowy oraz chemiczny jest określany jako dobry, nie jest ona zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.
Obszar położony jest poza granicami GZWP Nr 425.
Teren znajduje się w obrębie jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP) o kodzie PLRW 20006226594 „Malawka (Młynówka)". Jest to potok wyżynny stanowiący naturalną części wód, której stan określono jako zły. Jest to część wód niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. Celem środowiskowym dla tej JCWP jest poprawa potencjału, aby osiągnięty został dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny. W granicach obszaru osią doliny nieckowatej płynie ciek wodny, którym spływa nadmiar wód opadowych z otaczających dolinę terenów wysoczyzny. Ciek ten ma niewielki przepływ i jest dopływem potoku Młynówka

Teren znajduje się w obrębie jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP) o kodzie PLRW 200017226749 „Stary Wisłok". Jest to potok nizinny piaszczysty stanowiący naturalną części wód, której stan określono jako dobry. Stary Wisłok ma w dużej części charakter starorzeczowy.

10.1.12. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Na obszarze objętym Zmianą Nr 6 Studium znajduje się obszar górniczego złoża gazu ziemnego „Husów – Albigowa- Krasne 1" wyznaczonego decyzją Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 08.03.1999 r., znak DGe/EZ/487/1199/99.

10.1.13. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Dostępność komunikacyjna obszaru objętego Zmianą Nr 6 Studium z drogi Krajowej nr 94 relacji Zgorzelec- Korczowa.
Przez obszar przebiegają napowietrzne linie energetyczne, sieć wodociągowa i sieć gazowa.
Przez teren objęty planem przebiega:
Gazociąg wysokiego ciśnienia Ø 700 relacji Jarosław – Sędziszów Małopolski – granica województwa – Pogórska Wola;
Gazociąg wysokiego ciśnienia Ø 400 relacji Jarosław – Sędziszów Małopolski – granica województwa – Pogórska Wola.

10.1.14. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Na obszarze objętym Zmianą Nr 6 Studium nie występują żadne zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

10.1.15. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

Tereny są położone poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią[6].

[10.2. ANALIZA POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY KRASNE

Przy sporządzaniu projektu ZMIANY NR 6 STUDIUM, dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, wzięto pod uwagę kolejno:

1) *Z prognozy demograficznej dla Gminy Krasne wynika, że w latach 2015- 2045 przybędzie 3211 mieszkańców. Na podstawie analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych oraz możliwości finansowych gminy, sformułowano maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy. Obliczając powierzchnię użytkową konieczną do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych oparto się na wskaźniku przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania przypadającej na 1 osobę. Wskaźnik ten w latach 2011 r. – 2015 r. systematycznie wzrastał, z 28,6 m2/osobę w 2011 r. do 30,8 m2/osobę w 2015 r. Na tej podstawie określono maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażoną w ilości powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej:*
   - w 2017 r. na 4056 m^2
   - w latach 2018 do 2028 narastająco od 4171 m^2 do 4438 m^2
   - w latach 2029 do 2045 malejąco od 4260 m^2 do 2230 m^2

   Uwzględniając dwa fakty: pierwszy, że podział procentowy wśród podmiotów gospodarczych (szacunkowo) wynosi 78% liczy podmiotów usługowych oraz 22% liczby podmiotów produkcyjnych, oraz drugi, że przedsiębiorstwa produkcyjne to przede wszystkim podmioty duże i średnie, przyjęto następujący podział zapotrzebowania na powierzchnię użytkową:
   - funkcja usługowa 65 000 m2;
   - funkcja produkcyjna 42 250 m2.

2) *Oszacowano chłonność położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.*

   Przyjęto za teren o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej obszar o wysokiej intensywności zabudowy, posiadający dobrze wykształcony dostęp komunikacyjny poprzez drogi publiczne i wewnętrzne o szerokościach odpowiadających minimalnym standardom, z dostępem do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i energetycznej, znajdujący się w zasięgu linii komunikacyjnych bądź posiadający możliwość szybkiego dostępu do nich, z zapleczem społecznym i kulturalnym. Z tych powodów terenu objętego Zmianą Nr 6 Studium nie można uznać za obszar o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno- przestrzennej.

   Po wyznaczeniu obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej, przystąpiono do określania chłonności powierzchni użytkowej zabudowy w podziale na funkcje zabudowy, biorąc pod uwagę w szczególności: dostęp do infrastruktury komunalnej (sieci wodociągowe, sieci gazowe, sieci kanalizacyjne, sieci energetyczne), dostęp do drogi publicznej, kontynuację funkcji i parametrów istniejącej zabudowy, stan faktyczny zagospodarowania działki.

3) *Porównano maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, oraz sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, a następnie, gdy maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę:*

a) nie przekracza sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy - nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3,

b) przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy - bilans terenów pod zabudowę uzupełnia się o różnicę tych wielkości wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, i przewiduje się lokalizację nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3, maksymalnie w ilości wynikającej z uzupełnionego bilansu;

Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę:

- mieszkaniową wyliczono na 152.759 m^2 , chłonność terenów 57.616 m^2, potrzeby w wysokości 95.143 m^2,

- usługową wyliczono na 65.000m^2 , chłonność terenów 22.600 m^2 potrzeby w wysokości 42 000 m^2,

- produkcyjną wyliczono na 42.250m^2 chłonność terenów 3 080 m^2. potrzeby w wysokości 39 170 m^2.

Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nowe tereny:

- zabudowy mieszkaniowej w wysokości 68,58 ha
- zabudowy usługowej w wysokości 16,96 ha
- zabudowy produkcyjnej w wysokości 15,66 ha.

4) Określono:

a) możliwości finansowania przez gminę wykonania elementów infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,

b) potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy na obszarach, o których mowa w pkt 2 i 3, oraz w przypadku, o którym mowa w pkt 4 lit. a, poza tymi obszarami.

Obszary wskazane jako możliwości lokalizowania na nich nowej zabudowy znajdują się w terenach, które częściowo posiadają rozwiniętą infrastrukturę techniczną i komunikacyjną, jednakże będą wymagać znacznych nakładów. Z analizy wynika, że Gmina Krasne w związku z rozwojem gminy będzie musiała poczynić inwestycje wynikające z zadań własnych.
Biorąc pod uwagę aktualną skalę rozwoju gminy, zasoby majątkowe i finansowe, ze szczególnym uwzględnieniem niskiego zadłużenia gminy, należy stwierdzić, że realizacja zadań związanych z rozbudową infrastruktury technicznej, komunalnej i społecznej w Gminie Krasne nie naruszy jej sytuacji finansowej w sposób uniemożliwiający jest wykonywanie statutowych zadań bieżących.

5) Przy sporządzaniu projektu ZMIANY NR 6 STUDIUM nie analizowano wariantów, oraz nie powtarzano wszystkich czynności w połączeniu z innymi czynnościami przeprowadzanymi w ramach prac nad projektem studium.

6) Przy sporządzaniu projektu ZMIANY NR 6 STUDIUM ustalając zapotrzebowanie na nową zabudowę, wzięto pod uwagę:

1) perspektywę nie dłuższą niż 30 lat;

2) niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%.][6].

[10.3. UWARUNKOWANIA ROZWOJU DLA TERENÓW OBJĘTYCH ZMIANĄ STUDIUM NR 4

Zmiana Nr 4 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krasne obejmuje obszar o powierzchni około 0,50 ha w miejscowości Krasne, położony w rejonie skrzyżowania drogi krajowej Nr 4 z drogą lokalną w kierunku Malawy. Sporządzenie zmiany Nr 4 zostało poprzedzone sporządzeniem w 2014 r opracowania ekofizjograficznego podstawowego dla terenu położonego w miejscowości Krasne.

10.3.1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

Na obszarze objętym Zmianą Nr 4 Studium obowiązują ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nr 16/04 terenu położonego w miejscowości Krasne gmina Krasne, uchwalonego uchwałą Nr XXIII/199/2004 Rady Gminy Krasne z dnia 28 grudnia 2004 roku, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego Nr 6 pozycja 70 z dnia 20 stycznia 2005 r.. Plan obejmuje 11,26 ha terenów położonych w miejscowości Krasne po wschodniej stronie drogi powiatowej Nr 1396 R Wilkowyja – Malawa – Wola Rafałowska – Chmielnik i po południowej stronie drogi krajowej Nr 94 Jędrzychowice – Korczowa.
W obowiązującym planie ustalono następujące przeznaczenie terenów:

- *oznaczonych symbolem U pod usługi komercyjne o pow. 10,99 ha,*
- *oznaczonych symbolami KD/L i KD/GP pod drogi publiczne o pow. 0,62 ha,*
- *oznaczonych symbolem IT-E pod teren urządzeń infrastruktury technicznej o pow. 0,01 ha.*

W stanie istniejącym przedmiotowy teren zainwestowany jest istniejącą zabudową. Na niewielkim fragmencie przy południowej granicy opracowania stanowi części działek niezabudowanych. Teren nie wymaga rozbudowy infrastruktury technicznej tj. sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej, sieci gazowej i energetycznej. Wody opadowe odprowadzane są na własny teren biologicznie czynny.

Rada Gminy Krasne podjęła uchwałę Nr XXVII/170/2012 z dnia 30 sierpnia 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nr 16/04 terenu położonego w miejscowości Krasne gmina Krasne, dotyczącą przeznaczenia części terenów usług komercyjnych, oznaczonych w zmienianym planie symbolem U, pod tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

10.3.2. Stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Teren należy do rejonów o przeciętnych walorach krajobrazowych. W krajobrazie dominują tereny wykorzystywane rolniczo, tworzące szachownicę pól uprawnych, łąk i gruntów odłogowanych z lokalnymi śródpolnymi zadrzewieniami i pojedynczymi drzewami. Obszar w większości zainwestowany jest istniejącą zabudową, której uzupełnienie i zagęszczenie ograniczone jest istniejącą zabudową oraz zlokalizowanymi sieciami infrastruktury technicznej. Teren położony jest poza obszarami objętymi formami ochrony.

10.3.3. Stan środowiska, w tym stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

Kompleksowa analiza wybranych elementów środowiska pozwala stwierdzić, że stan środowiska w rejonie badanego terenu nie budzi zastrzeżeń. Podkreślić należy fakt, że pozostawione w odłogowaniu gleby ulegają powolnej, ale systematycznej degradacji. W

części terenu pojawiła się zabudowa. Grunty rolne na tym terenie (klasa IIIa i IIIb) uzyskały zgodę MRiRW na zmianę przeznaczenia dla celów nierolniczych.

Do zagospodarowania poprzez lokalizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wskazano fragmenty wierzchowiny Pogórza Rzeszowskiego o mało urozmaiconej rzeźbie terenu. W obrębie występują gleby objęte ochroną przed nierolniczym użytkowaniem. Gleby te od szeregu lat pozostają w odłogowaniu, co wpływa na obniżenie ich wartości. Wprowadzenie przydomowej zieleni zapewni wykorzystanie części terenu, który był odłogiem. W zagospodarowaniu terenu należy uwzględnić dolinę cieku, którą spływa nadmiar wód opadowych oraz chłodne i wilgotne powietrze z wyższych partii wysoczyzny Pogórza. Dolinę należy wykluczyć z zabudowy.

Obszar charakteryzuje się korzystnymi warunkami środowiska, na co składają się:
- *dobre warunki gruntowo-wodne dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej w przeważającej części terenu,*
- *korzystne warunki klimatu akustycznego – teren znajduje się poza zasięgiem wpływu hałasu komunikacyjnego z drogi krajowej Nr 94,*
- *korzystne warunki klimatu lokalnego,*
- *bardzo dobry stan powietrza atmosferycznego,*
- *brak w granicach omawianego terenu obiektów ograniczających zagospodarowanie,*
- *na analizowanym terenie oraz w jego sąsiedztwie nie ma przedsięwzięć zaliczanych do mogących zawsze znacząco oddziaływać na stan środowiska,*
- *nie występują żadne formy ochrony przyrody.*

W zagospodarowaniu terenu nie występują ograniczenia wynikające z występowania w jego granicach:
- *obszarów objętych ochroną w myśl ustawy „O ochronie przyrody",*
- *siedlisk, gatunków roślin i grzybów objętych ochroną,*
- *udokumentowanych złóż surowców i obszarów górniczych dla nich utworzonych,*
- *udokumentowanych ujęć wód podziemnych i stref ochronnych wokół nich,*
- *teren położony jest poza granicami GZWP Nr 425.*

10.3.4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Teren leży poza zasięgiem obszarów chronionego krajobrazu i poza strefami konserwatorskimi. Na obszarze objętym Zmianą Nr 4 Studium nie występują obiekty zabytkowe ani obiekty uznawane za dobra kultury współczesnej. Należy uwzględnić ograniczenia wynikające z występowania na terenie objętym obowiązującym planem stanowiska archeologicznego Krasne Nr 23 (AZP 103-77/42) – ślad osadnictwa prehistorycznego i ślad osadnictwa średniowiecznego.

10.3.5. Warunki i jakość życia mieszkańców w tym ochrona ich zdrowia

Teren jest położony po południowej stronie drogi krajowej Nr 94 Jędrzychowice – Korczowa o dużym natężeniu ruchu ale niewielkiej uciążliwości dla sąsiadującej zabudowy (ekrany akustyczne). Od strony zachodniej przebiega droga powiatowa Nr 1396 R Wilkowyja – Malawa – Wola Rafałowska – Chmielnik o małym natężeniu ruchu i niewielkiej uciążliwości dla sąsiadującej zabudowy. Przez obszar objęty zmianą Nr 4 Studium przebiegają napowietrzne linie energetyczne 15kV i wysokoprężne sieci gazowe g 700 i g 400.

Teren jest uzbrojony w podstawowe elementy infrastruktury technicznej: sieć wodociągową, sieć kanalizacji sanitarnej, sieć gazową średnioprężną i linie elektroenergetyczne nn. Odprowadzenie wód opadowych z dachów i zadaszeń (tzw. Czystych) odbywa się na własny teren zielony.

Na terenie aktualnie nie występują żadne obiekty lub przedsięwzięcia, które miałyby wpływ na klimat akustyczny. Klimat akustyczny w granicach terenu niniejszego opracowania należy uznać za korzystny dla zabudowy mieszkaniowej. Odległość od drogi krajowej Nr 94 oraz ciąg zabudowy mieszkaniowej otoczonej zielenią eliminują jej uciążliwość.

10.3.6. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i ich mienia

Teren położony jest poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią wodami Wisłoka. Część terenów niezabudowanych od strony południowej stanowi użytki zielone jest narażona na podtopienia wodami potoku Młynówka, prawobrzeżnego dopływu Wisłoka. Na terenie nie występują zjawiska osuwiskowe.

10.3.7. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Uwzględniając uwarunkowania oraz misję gminy określoną w „Strategii rozwoju Gminy Krasne" jako nadrzędne cele strategiczne na obszarze objętym Zmianą Nr 4 Studium należy wymienić:

- *rozwój terenów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową;*
- *zapewnienie obsługi komunikacyjnej oraz wyposażenia w infrastrukturę techniczną terenów,*
- *zapewnienie przestrzeni do swobodnego spływu wód powodziowych oraz ochrony otuliny biologicznej cieków wodnych.*

Przy sporządzeniu przedmiotowej zmiany wykorzystano opracowaną w 2017 r. Analizę potrzeb i możliwości rozwoju Gminy Krasne. Z uwagi na położenie obszaru 4 zmiany Studium w granicach obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz istniejący stan zagospodarowania i użytkowania terenu, określenie kierunku zagospodarowania pod lokalizację zabudowy mieszkaniowej nie będzie miało wpływu na dokonany bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, gdyż zostało ono uwzględnione w dokonanej analizie chłonności M.P.Z.P. Dokonując analizy chłonności obowiązujących M.P.Z.P. wzięto pod uwagę ustalenia planów - a więc przeznaczenie pod zabudowę usługową, jak również obecne zagospodarowania terenów w ich granicach – a więc funkcjonowanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej.

10.3.8. Stan prawny gruntów

Większość gruntów w obszarze zmiany Nr 4 Studium stanowią grunty prywatne. Występujące tu gleby zaliczono do IIIa i IIIb klasy bonitacyjnej, które podlegają ochronie i wymagają uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne. Zgoda taka została uzyskana przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nr 16/04 terenu położonego w miejscowości Krasne gmina Krasne, uchwalonego uchwałą Nr XXIII/199/2004 Rady Gminy Krasne z dnia 28 grudnia 2004 roku.

10.3.9. Obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych

Obszar położony jest poza granicami obszarów objętych ochroną. Obszar ten nie pełni żadnych funkcji ekologicznych w obszarze gminy. Funkcja ekologiczna doliny nieckowatej ograniczona jest tylko do niewielkiego terenu, ma ona charakter lokalny. Obszar położony jest w znacznej odległości od terenów chronionego krajobrazu i terenów Natura 2000. Obszary chronionego krajobrazu – Brzóźniański Obszar Chronionego Krajobrazu i Sokołowsko – Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu znajdują się w odległości

ponad 16 km w kierunku północnym. Natomiast na południe od badanego terenu w odległości około 10 km, znajduje się Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu. Teren leży poza granicami obszarów chronionego krajobrazu i obszarów objętych ochroną w ramach sieci Natura 2000. Obszar Natura 2000 oznaczony symbolem PLB180005 „Puszcza Sandomierska" zlokalizowany jest w odległości ponad 16 km w kierunku północno-zachodnim. Na omawianym terenie nie występują gatunki roślin objęte ochroną gatunkową roślin. Nie napotkano również gatunków grzybów objętych ochroną oraz gatunków chronionych zwierząt.

10.3.10. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

W obszarze objętym Zmianą Nr 4 Studium nie występują tereny osuwiskowe. Niekorzystne warunki dla lokalizacji zabudowy występują w dolinach nieckowatych i wciosowych na stokach o nachyleniu ponad 20%.

10.3.11. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód powierzchniowych i podziemnych

Na obszarze objętym Zmianą Nr 4 Studium nie występują udokumentowane złoża kopalin oraz zasobów wód powierzchniowych i podziemnych. Obszar położony jest poza granicami GZWP Nr 425.

Teren znajduje się w obrębie jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP) o kodzie PLRW 20006226594 „Malawka (Młynówka)". Jest to potok wyżynny stanowiący naturalna część wód, której stan określono jako zły. Jest to część wód niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. Celem środowiskowym dla tej JCWP jest poprawa potencjału, aby osiągnięty został dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny. W granicach obszaru osią doliny nieckowatej płynie ciek wodny, którym spływa nadmiar wód opadowych z otaczających dolinę terenów wysoczyzny. Ciek ten ma niewielki przepływ i jest dopływem potoku Młynówka.

Teren znajduje się w granicach jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) PLGW 2200127, dla której stan wód chemiczny i ilościowy oceniono jako dobry. Celem środowiskowym dla tej części wód jest utrzymanie jej dobrego stanu. Wody podziemne poziomu czwartorzędowego występują głęboko związane są z warstwą piaszczysto – żwirową, zalegającą na utworach mioceńskich. Wody te nie mają wpływu na sposób posadowienia obiektów kubaturowych. W utworach spoistych (gliny pylaste i piaszczyste) występują sączenia wód na różnych głębokościach do 2,8 m. są to wody śródglinowe, których źródłem są wody opadowo – roztopowe, infiltrujące i gromadzące się na wkładach utworów o małej przepuszczalności. Wydajności tych sączeń są zróżnicowane.

10.3.12. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Na obszarze objętym Zmianą Nr 4 Studium oraz w jego otoczeniu nie występują tereny i obszary górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych. Teren opracowania znajduje się poza obszarem i terenem górniczym złoża gazu ziemnego „Husów – Albigowa – Krasne".

10.3.13. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Dostępność komunikacyjna obszaru objętego Zmianą Nr 4 Studium z drogi KD/L powiązanej komunikacyjnie z drogą krajową Nr 94 Jędrzychowice – Korczowa po modernizacji. Przez obszar przebiegają napowietrzne linie energetyczne, sieć

wodociągowa i sieć gazowa. Odprowadzenie wód opadowych z dachów i zadaszeń (tzw. czystych) odbywa się na własny teren zielony.

10.3.14. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Na obszarze objętym zmianą Nr 4 Studium nie występują żadne zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

10.3.15. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

Tereny są położone poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią wodami Wisłoka. Część terenów niezabudowanych od strony południowej stanowi użytki zielone, jest narażona na podtopienia wodami potoku Młynówka, prawobrzeżnego dopływu Wisłoka.

Rysunek uwarunkowań zmiany Nr 4 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krasne

KRASNE

UWARUNKOWANIA
OBSZAR 4 ZMIANY

0 50 100 250

SKALA 1 : 5 000

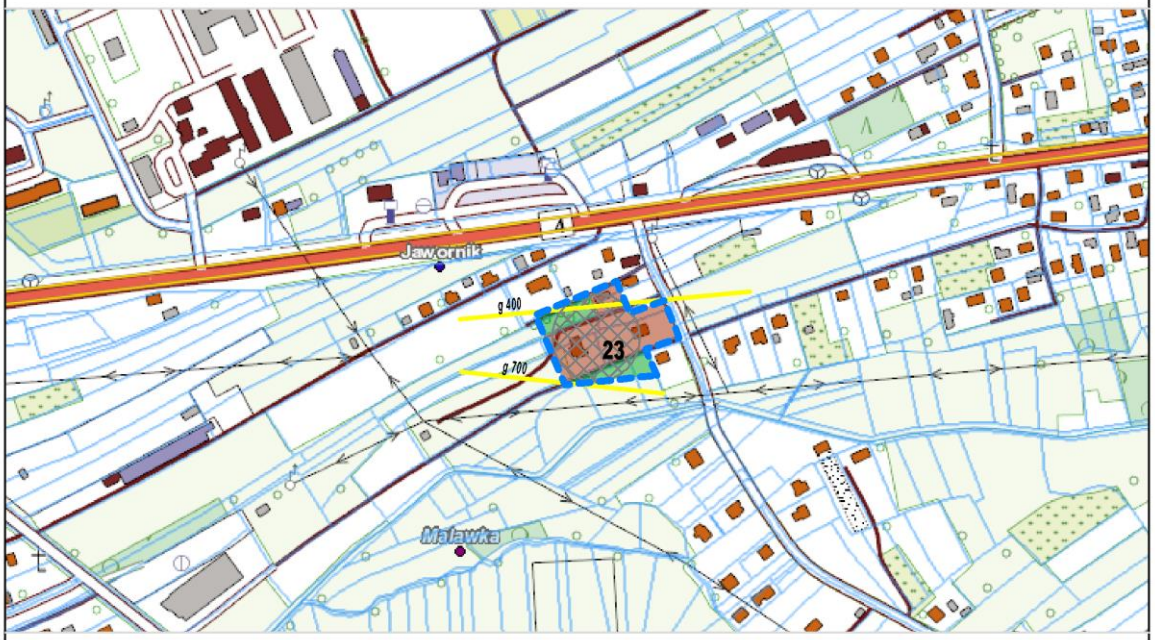

OZNACZENIA:

- GRANICA 4 ZMIANY STUDIUM
- OBSZAR ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWY
- OBSZAR ZIELENI
- BUDYNKI MIESZKALNE
- 23 STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE
- g 400 GAZOCIĄGI WYSOKOPRĘŻNE

J4